

Biblioteca
ASTRA, Sibiu

'92

P.C.N.

05

F. 124

T1-234

2, 5h

e

PACIFICUS, ET SALUTARIS
DISCURSUS

De Vera, ac Æterna in Natura
DIVINITATE CHRISTI

In quo *PACIFICUS CATHOLICUS* familiari si-
mul, ac salutari colloquio ostendit Unitariæ.
Professionis *EUNOMIO* Veram, Æternam, ac in Na-
tura Consubstantialem Divinitatem
Christi cum Patre.

Cum annexis Thesibus Theologicis
DE DEO UNO, & TRINO

Juxta Principia Doctoris Mariano subtilis
JOANNIS DUNS-SCOTI

A PP. FF. Ignatio Andaházi, & Cornelio
Peterffi Provinc. Transilv. Fratrum Min. Strict.
observ. in studio Generali SS. Theolo-
giæ studentibus.

P R Æ S I D E.

P. F. Matthæo Sükösd ejusdem Ord.
& Instituti SS. Theologiæ Lectore
Ordinario.

propugnandis.

Vetero-Claudiopoli ad Nives Marianas

AUDITORIBUS

Ex Zelo salutis animarum

OBLATUS

Annò reparatæ Salutis humanæ 1745.

Die Septembris.

46

Cum facultate Superiorum.

Claudiopoli Typis Academicis Societatis JESU.

2080.

INFINITO ENTI
TER OPTIMO MAXIMO

Per Essentiam Existenti,

PATRI
INGENITO

FILIO

UNIGENITO

Spiritui Sancto ab u-
troque procedenti

In Personis Trino,

Uni in Natura DEO

Se, huncque proprii laboris partum
cum Theſibus annexis

Æternùm devovet

Præſes cum Defendentibus.

THESES THEOLOGICÆ

DE

DEO Uno, & Trino.

I.

Theologia est rerum Divinarum, ex iis, quæ revelata sunt sacra doctrina; viatorum defectu evidentia non est propriè scientia: ejus objectum attributionis est Deus, formale *quod* Deitas, motivum *propter quod* veracitas Divina in revelando per discursum applicata.

II.

Esse Deum est veritas per se nota: ejus existentia etiam transmissio Atheis processu in infinitum demonstrabilis est ex creaturis collectivè sumptis: Hinc in homine adulationis usu compote, ne ad breve quidem tempus datur ignorantia invincibilis de ejus existentia.

III.

Est substantia singularis, spiritualis; vivens intellectuali, existens à se, & per essentiam, actus purus. Cujus ratio formalis constitutiva, & distinctiva, est existentia per essentiam. Proindè nec infinitas radicalis, nec aseititas, est de ejus ratione formali primò constitutiva, & ultimò distinctiva.

§

IV.

IV.

Essentia à Relationibus non distinguitur sola distinctione personali mixta identitate reali ; prout nec attributa ab his , & inter se distinctione virtuali extrinseca, seu rationis ratiocinatæ , nec virtuali intrinseca, sed distinctione illa digna Doctore Subtili ex Natura rei formali.

V.

Deus est simpliciter infinitus, prout & ejus attributa sunt infinita formaliter, non infinitate essentiæ , & à se, sed per se, & ex se ; non est proinde in Deo una infinitas formaliter , quamvis una sit radicaliter. Est immensus, & ubique præsens tribus præcipuè universalibus modis , videlicet : per essentiam , præsentiam , & potentiam.

VI.

Theologia beata, seu beatitudo essentialis objectiva, est ipse Deus, formalis visio Dei intuitiva, & fructio summi Boni, principalius tamen hæc, quàm illa. Et quamvis nequeat Deus videri intuitivè ab intellectu creato naturaliter, potest tamen supernaturaliter.

VII.

Nequit Deus videri ab oculo corporeo, nec ab intellectu creato comprehendi ; & esto possit absolutè videri intuitivè à puro viatore, id tamen paucis admodum, & raro concessum est, excepta Betissima V. Maria.

VIII.

VIII.

In moderna providentia intellectus Beatorum elevatur ad intuitivam Dei visionem, per lumen gloriæ, tanquam per sui principium. Unde tam lumen gloriæ, quam intellectus Beatorum, est principium immediatum effectivè productivum visionis beatæ.

IX.

Inæqualitas visionis beatæ provenit moraliter ex inæqualitate meritorum, physicè tamen, & ex inæqualitate potentia; unde intellectus perfectior cum æquali lumine, perfectius videt Deum intellectu minùs perfecto.

X.

Justis in gratia decedentibus, & plenè purgatis, immediatè conceditur, visio Dei intuitiva; qui in Patria defactò vident omnia in Deo formaliter contenta, puta: staributa omnia, ac relationes originis.

XI.

Est in Deo intellectus per modum actus primi, & intellectio per modum actus secundi, habens pro objecto primario essentiam Divinam, creaturas verò pro objecto purè terminativo.

XII.

Cognoscit possibilìa in essentia sua ut medio priùs cognito; futura contingentia absoluta in decreto condeterminante: ac proinde non cognoscit ea in seipsis præcisò omni decreto, de eorum futuritione.

XIII.

Conditionatè verò futura libera in decretis subjectivè absolutis, & objectivè conditionatis, absque concursu scientiæ mediæ; scientia enim conditionatè futurorum mediæ antecedens omne decretum voluntatis Divinæ in Deo locum non habet.

XIV.

Deus amat seipsum necessariò, non tamen naturaliter, sed liberè libertate essentiali; creaturas verò liberè, & contingenter amore benevolentia; possibiles autem amore simplicis complacentia.

XV.

Actus Divinæ voluntatis ad extra in actu secundo liber, est ipsemet actus voluntatis Divinæ quò seipsum necessario amat, ut liberè terminatus ad creaturas; seclusò omni complemento intrinseco, vel extrinseco per medium constitutivi.

XVI.

Est in Deo omnium rerum creatarum, etiam minutissimarum providentia immediata, & in particulari: Item prædefinitio, quâ ab æterno prædefinivit actus liberos creaturæ rationalis concomitanter, simul nempe cum voluntate creata. similiter.

XVII.

Est in Deo prædestinatio; seu electio creaturæ rationalis, ad gratiam, & gloriam, quæ

quæ ad gloriam ut coronam in moderna Dei providentia, facta est ex meritis; reprobatio verò ex demeritis absolute prævisis. Seclusa Dei revelatione, nullus potest esse certus de sua prædestinatione.

XVIII.

Mysterium Trinitatis, Fides Catholica docet, tanquam initium salutis: consistit in unitate essentiæ, & Trinitate Personarum. Tam Verbum, quàm Spiritus sanctus, est naturâ Deus, consubstantialis Patri.

XIX.

Dux tantùm sunt in Divinis processiones, una Filii à Patre, altera Spiritûs sancti ab utroque: Et sunt actus notionales, qui in intellectu respectu Filii, est *Dictio*, in voluntate respectu Spiritus sancti, *Spiratio activa*.

XX.

Principium quòd, & totale, divinarum processionum, est persona producens: principium quò, remotum; est essentia Divina: principium verò quo, proximum, & immediatum; est intellectus, & voluntas, cum essentia fœcundante.

XXI.

Generatio Verbi, & spiratio Spiritûs sancti, non præsupponunt cognitionem, & amorem creaturarum, sive possibilem, sive futurarum; sed solius essentiæ Divinæ, attributorum, & modorum intrinsecorum.

Perfo-

Personæ Divinæ constituuntur, & distinguuntur, per proprietates relativas, personales, sub formali ratione relationum.

XXII.

Præter tres relationes Divinas reales tam quoad *esse in*, & *esse ad*, constitutivas Divinarum Personarum, videlicet Paternitatis, Filiationis, & spirationis passivæ; datur, & quarta Relatio originis, non minus realis, spiratio nempe activa in Patre, & Filio realiter indistincta à Patre, & Filio.

XXIII.

Verbum dicitur Filius, quia procedit ab intellectu per modum naturæ, seu naturaliter; Spiritus sanctus verò à voluntate liberè. Tres sunt in Divinis subsistentiæ relativæ Personarum, una absoluta quâ Natura Divina ut singularis subsistit licet communicabiliter.

XXIV.

Spiritus Sanctus procedit à Patre, & Filio tanquam uno principio, & spiratore, qui esto per impossibile non procederet à Filio, adhuc realiter personaliter distingueretur à Filio.

XXV.

Missio divinarum Personarum, est Processio originalis Personæ Divinæ à Persona mittente ad creaturam, in qua incipit novo modo esse per effectum visibilem, vel invisibilem. Missio passiva convenit Filio, & Spiritui sancto tantum, Missio activa soli Patri, & Filio.

QUamquam Amice Lector Plurima essent vo-
 lumina, in quibus ostenditur aeterna, ac
 Vera in Natura Christi Divinitas Patri con-
 substantialis; adeo quidem ut me discursu hoc de eadem
 Christi Divinitate, rem iam aetam, supervacaneam-
 que agere multis videar; cum nihil in eo afferre va-
 leam, quod in Sacris Codicibus, illisque voluminibus
 non fusiùs, explicatiùsque inveniretur: quod ipsum
 me ab incepto huiusce opusculi labore subtraxisset, ut
 ipse teste Demosthene, experientiàque quotidianà nôs-
 sem: Magna librorum volumina non rarò longa sui
 lectione tedium parere, obicemque causare, quò mi-
 nus ea, quae utilitati ac salutè opportuna sunt, penet-
 rari valeant. Hec igitur, omnemque mordacem ter-
 minum qui Unitariae Professionis Lectori offensionis la-
 pis foret, remoturus; hunc mole, & præcipuè ab offe-
 rente exiguum, de aeterna Christi Divinitate offero
 Amice Lector discursum, Pacificum & salutarem inti-
 tulatum: quem & re ipsa pacificum perlecturus ipse
 testaberis. Perolve igitur Professionis meae Catholicae
 candide Lector hunc de Christi, huicque annexum
 de vera Divinitate Spiritus S. ac reali Trinitate Perso-
 narum, Discursum, utpote de Articularis ad salutem
 necessitate medii & ab adultis usum rationis habentibus
 explicite crediti necessariis, & si quae in eo proficua
 repereris, ad minus aliis communica. Tu verò quisquis
 es Unitariae Professionis Lector benevole: eò ex deside-
 rio tuae salutis tibi oblatò, utere; & agnita ex eo veri-
 tati annue & subscribe, ut Christum Judicem venturum
 & tibi propitium cum verè credentibus in eum intueri,
 eum eoque qui Vita est, aeternum frui queas.

Vale.

STate Super Vias & Videte, & interrogate de
semitis antiquis, quæ sit Via bona, & ambu-
late in ea, & inuenietis refrigerium animabus
Vestris. Jerem. 6. ̄. 16.

DISCURSUS UNICUS.

De aeterna, Vera, ac in Natura consubstantiali Divinitate Christi cum Patre.

P*acificus Catholicus* in partibus Transylvaniæ permixtis variæ professionis Religionibus, salutatur professione, & religione incognitum bene literatum Eunomium, piâ ac laudabili hac Catholicorum consuetudine: *Laudetur JESUS Christus: Eunomius Unitariæ Professionis Respondit: & cur non Pater? Pacificus Cath* Laudo simul & Patrem: quia Pater in Filio, & Filius in Patre est, adeoque unus, idemque in Natura Deus. *Eunom.* Hoc probandum est, etsi moram ampliorem requirat, audiam nihilominus, quia Cardo salutis est, læsusque est principalis professionis meæ Unitariæ articulus.

Pacificus Cath. Id ego lubens faciam, modò patientiam habe.

Priusquàm tamen ex mutuo consensu ^{ad} pollicitum hunc, familiarem & (utinam ut in votis meis est) salutarem discursum faciamus progressum mi chare Eunomi! tanquam certissimum tibi pervalum velim contra gravissimum antiquum Manicheorum errorem, Hoc omnis Christiani firmissimum & infallibile assertum & ipsius Naturæ creatæ vocem, utpote: Unum tantummodò esse DEUM, rerum omnium Primum Principium & Finem, Creatorem Cœli & Terræ, & omnium eorum, nullò excep-

cepto, quæ in iis unquam condita fuere: Nec dicendum esse illum Christianum, qui extra Eum, alium adhuc crederet Deum, ut olim erroneè duos dari asserebant Deos dicti Manichæi; unum Deum bonorum, & alterum Deum malorum appellantes: At extinctus jam est hic error; convicit enim ipsorum ipsa sola ratio: Nam vel posset Deus bonorum impedire in actionibus Deum malorum? vel non? si ita: ergo Deus malorum non esset omnipotens, & æqualis Deo bonorum; si non posset: ergo pariter Deus bonorum non esset omnipotens, sicque nec Deus; cum omnipotentia sit de ratione intrinseca constitutiva ut prædicatum absolutum Deitatis: Tum verò ipsiusmet Dei de seipso per scripturam Exodi 20. v. 2. exaratum testimonium: *Ego inquit, sum Dominus Deus tuus, non habebis Deos alienos coram me.* Hoc ipsum testatur Moyses loquens Populo Israëlítico Deut. 6. v. 4. *Audi Israël, Dominus Deus noster, Dominus unus est:* ac ipse Doctor gentium 1. ad Corint. 8. v. 4. *Nullus est Deus, nisi unus:* esto igitur in hoc certissimus.

Eunomius. Veritas hæc diu jam mihi constitit, ut innuit & ipsa Nominis mei ratio, quâ appellari volecum meæ professionis asseclis, *Unitarius*, id est: Unum tantum Deum credens, videlicet Patrem, sine ulla alia distinctione personarum: Ast huic veritati universali Christianæ, contrarium sentire videris bene Pacificè: Cum pro principaliori Fidei tuæ articulo asseras in eadem Una indivisibili essentia & Natura Divina tres dari Personas Divinas distinctas, Patrem nimirum, & Filium, & Spiritum S. & æquè Fi-
li-

lium ac Spiritum S. esse Deum ac Patrem; at nonne hoc est asserere pluralitatem Deorum? Capere enim nequeo, quòd & Pater sit Deus, & Filius sit Deus, & Spiritus S. sit Deus, distingvanturque ab invicem, tres dicantur, attamen non sint tres Dii, sed unus tantum Deus, distinctæ nihilominus maneant personæ: Hunc ergo principalem Fidei tuæ articulum, mihi penitus inconceptibilem, si demonstraveris ita esse, spero Discursum nostrum assumptum adùm vota tua fore fructuosum & salutiferum.

Pacificus. Hoc salutis nostræ, & creditu necessitate medii ad salutem necessarium fidei salvificæ fundamentum, tibi inconceptibile visum, non polliceor ratione tibi demonstrandum: hoc enim arcanum hoc divinitatis Mysterium à ratione naturali remotissimum, & ipsis Angelis incognitum est, à fortiori nobis modum cognoscendi illis longè imperfectiorem habentibus; quod testatur & ipsemeus Christus apud Lucam c. 10. v. 22. dicens: *Nemo scit, quis sit Filius, nisi Pater, & quis sit Pater, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare;* adeò quidem, ut mecum unà omnes meæ professionis Concatholici circa hoc, & Incarnationis Divinæ Mysterium, regulam ab Apostolo 2. ad Cor. 10. v. 5. assignatam firmiter teneant, videlicet: omnem altitudinem, id est, quamcunque scientiam & cognitionem naturalem, ac omnem suum Intellectum in captivitate redigant in obsequium Christi, & Fidei, ob Veracitatem, & Authoritatem Dei per Scripturam Sacram loquentis. Captiva igitur & tu mi charo

Eunomi, si salutem tuam, Deoque æternum frui cupis, Intellectum tuum in hoc arcano Divinitatis Mysterio in obsequium Christi, & Fidei, sepone rationes naturales, & crede veracitati & Authoritati Divinæ, per scripturam Sacram loquenti; sic enim polliceor hoc Trinitatis arcanum tibi referendum, dum veram, æternam, ac consubstantialem ex professo 2dæ Trinitatis Personæ *Verbi* nimirum *In-carnati*, & brevibus extra titulum nostri intitulati Discursûs tertiæ in Trinitate Personæ utpotè *Spi-ritûs S. Divinitatem* ex autoritatibus scripturæ tibi ob evitandam omnem confusionem in tres quæstiones partitis manifestè ostendero.

Eunomius. Annuo votis tuis: ac proinde si jam tibi placet pone, & sit pro principali fundamentato nostri discursûs:

Q U Æ S T I O I.

An Christus sit Verus Homo, & simul Verus Deus?

I. *Pacificus.* **C**Um Trinitatis & Incarnationis Mysterium, præcipuum meæ Religionis sit fundamentum, ejûsque cognitio, medium ad obtinendam salutem necessarium, non mirum, si salutis nostræ juratus hostis diabolus variis erroribus ejus veritatem aut penitus corrumpere, aut ad minùs aliqua ex parte diminuere, & obscurare tentaverit: Circa quæ Mysteria licèt quasi innumeri fuerint, & adhuc nostris temporibus sint errores diversi, illos ad tres nihilominùs classes revocari pos-

posse existimo. 1. classis est errantium circa Divinitatem Christi. 2. errantium circa ejus Humanitatem. 3. circa ipsam utriusque ipsius Naturæ, videlicet Divinæ & humanæ Unionem.

Unionem hanc Nestorius, olim Patriarcha Constantinopolitanus assererat tantummodo esse moralem, unientem moraliter solum & non physicè realiter Naturam humanam Christi cum Divina in persona Divina Filii, per modum cujusdam specialis amicitiae, & benevolentiae, quò amans e.g. vi amoris dicitur unitus amato, amicus vi amicitiae amico, & hinc duas in Christo assererat personas, Divinam & humanam: non tantum unam videlicet solam Divinam Verbi, ut Religio mea Catholica firmiter asserit: vel ex eo; quod Incarnationis Mysterium juxta Religionis meae Theologos nihil sit aliud, quam *Unio duarum Naturarum Divina scilicet & Humana in unitate suppositi, seu persona Verbi Divini.*

Ex secunda classe Eutiches equidem Constantinopolitanus cum suis ab ipso Eutichianis dictis, ac Manichæis, negabat à Christo fuisse assumptam veram Naturam humanam, utpotè corpus & animam rationalem creatam, constituentia hominem, sicque negabat, Christum fuisse, & esse simul etiam hominem.

2. Ex prima autem classe, Judæos (qui Messiam seu Christum in Lege promissum nondum venisse dicunt, sed venturum in dies expectant, eumque nullatenus fore Verum in Natura Deum, sed tantum purum hominem, licet Insignem Prophetam & Regem potentissimum, per quem instaurari Civi-

tatem Jerusalem, & sese in libertatem primævam è captivitate babilonica, & subjectione à Christianis emancipari sperant) secuti, sunt sequentes; Ebi- on, Cerinthus, Photinus, Arius, Socinus &c. asserentes Christum *Naturâ* esse purum hominem, puram Creaturam, nec extitisse ante sui Nativita- tem ex Virgine Maria & per consequens nullatenus esse in *Natura* Deum verum, æternum, & con- substantialem cum Patre, sed tantùm vocari De- um, & hoc in tempore, propter præminentiam inter reliquas Creaturas, propter dona, virtutes, & gratias super omnes alias Creaturas soli ipsi à Deo Patre collatas; At tandem Michaël Servetus cum præfatis omnibus ac eorum sequacibus Ebionitis, Socinianis, Arianis, velut modò dici volunt Uni- tariis, negans in Deo Personarum Divinarum rea- lem Trinitatem & distinctionem, solam Personam Patris affirmans, facit cum iisdem Filium esse *Na- turâ* puram Creaturam, & Spiritum Sanctum, di- vinum quemdam efflatum, Dei Virtutem, & di- gitum.

3. *Eunomius.* Horum & ego discipulus sum: quorum doctrinam à juventute mea tum à meis Pastoribus, tum Magistris scholaribus haustam & imbibitam profiteor cum omnibus in Transylvania mei nominis Unitariis, hancque tradit Forma pro- fessionis Nostræ Unitariæ, in qua his formalibus se- quentia profitemur, & quidem puncto 1. de Unita- te Dei & Personæ solius Patris. Hæc: *Credimus unum verum Deum, qui est Pater - - dum autem Deum unum dicimus, talem unitatem intelligimus, in qua nulla est*

Pluralitas, & distinctio, imò nec concipi potest, & puncto 2. de Christo seu Filio hæc. Credimus & profite-
 mur, quod licet Dominus Jesus Christus, sit Dei Pa-
 tris Unigenitus, & proprius filius, nihilominus talis fili-
 us est, qui Naturâ est homo, ex Virgine Maria natus :
 & puncto 1. Hunc nostrum Jesum Christum, scimus &
 profite-mur esse Filium Dei, Personam, & Redemptorem,
 hic tamen non est Deus aternus: quia (inquimus) Deus
 aternus à nemine potest exaltari, donis, gratiâ, & scien-
 tiâ donari, qua omnia videmus in Christo: & puncto 8.
 Quare & nos hunc exaltatum hominem Dominum Jesum
 Christum, quem Pater sanctificavit, glorificavit nomine,
 virtute & potestate Divina donavit: quem Angeli adorant
 ad Heb 1.-- Nos quoque eum cultu divino colimus & san-
 ctissima adoratione adoramus -- ita nihilominus ut hæc om-
 nia cadant ad Dei Patris Gloriam. De Spiritu S. autem
 hæc formalia profite-mur: Credimus Spiritum Sanctum
 Dei Patris ejusmodi donum, Virtutem, & digitum esse,
 qui à Patre procedit: & paulò intrâ: Hic autem Spiri-
 tus, Virtus, & potentia est in Deo, quasi in quodam im-
 menso mari, respectu cujus Deus etiam dicitur Omnipotens --
 quod autem Spiritum Sanctum aternum & aqua-
 lem Patri Deum profiteri non possimus, ratio nostra est,
 inquit: quia nullibi in scriptura Deus nominatur,
 nec mentio habetur, quòd Spiritus S. adorari deberet.
 Ex quibus nos unitariæ Professionis; concludimus,
 quòd solus Pater sit Naturâ Deus verus & æternus;
 Filius autem Naturâ non est Deus, sed Naturâ suâ
 est homo, & pura Creatura à Deo Patre in tempo-
 re creata, quamvis propter donorum, Virtutum,
 & gratiarum præ eminentiam specialium super om-
 nes

mnes alias Creaturas à Patre illi collatarum dicatur Deus; Spiritus S. autem est tantum Virtus & digitus Dei, neque ullatenus dici debet persona distincta à Patre, & ab æterno procedens, ut tu Pacificè cum tuis Concatholicis affirmas: Hic ergo sensus, & professio mea est de principali tuæ & meæ Religionis articulo, & pro discursu nostro de Christo proposita quæstione; quid autem tu de his sentias? ediffere mihi, & sensum tuum firma rationibus & authoritatibus scripturæ: quod ipsum ego faciam quæstione sequenti, ubi incumbet tibi rationes meas pro sensu & professione mea stabilienda adducendas, munus solvendi; hic mihi ad rationes tuas officium respondendi.

Pacificus Catholicus. Lubens faciam: de Spiritu S. quidem & Trinitatis Mysterio infra quæst. 3. ad calcem in Complemento nostri Discursus sensum meum aperiam; hic autem de Christo sentio, quod de seipso sentiebat Christus, cum suis Discipulis & Apostolis, & Ecclesia à se instituta; & est id, quod resolutivè ad quæstionem respondeo, &

4. Concludo. Christus Dominus est verus Homo, & simul verus æternusque naturâ Deus, & consubstantialis Patri. Hæc est veritas mea Catholica, & omnium Catholicorum quoad utramque partem.

Paucis probo assertæ veritatis meæ *imam* partem *de Vera Humanitate* Christi: Ille est verus homo, qui seipsum dicit verum filium hominis: atqui Christus D. seipsum frequenter dicit & testatur esse verum filium hominis, ergo Christus Dominus est verus homo, seu habens veram humanitatem constantem

corpore & anima ejusdem speciei physicæ cum nostris; major de se evidens est, probo autem *min.* ex testimonio Christi Joan. 8. v. 40. Phariseis dicentis: *queritis me interficere hominem, qui veritatem vobis locutus sum.* & Joan. 1. v. 14. *Verbum caro factum est*, id est: homo habens veram humanitatem ex Corpore & anima creata. Et denique manifestè ostendit totum Evangelium, Christum fuisse verum hominem, ubi describitur ejus genelogia Matth. 1. & Luc. 3. Conceptio, Nativitas, ejusque acta homini propria, ac tandem Passio, & Mors apud 4 Evangelistas ergò. Nec in hoc te mi Eunomi, nec alium ad minùs in hoc nostro Principatu Transylvaniæ arbitror occurrendum Adversarium; ac per multos variæ conditionis Viros in variis expertus sum circumstantiis, uti & te actatùm sat benè literatum ex professione tua hic n. 3. facta, experior Divinitatis veræ & æternæ Christi Adversarium.

Ac proinde ostendo & 2dam partem, assertæ veritatis meæ Catholicæ, adducendo

ARGUMENTA VETERIS TESTAMENTI

pro æterna, vera, ac in natura consubstantiali Divinitate Christi cum Patre Divino.

5. *Imo.* Ille qui dicitur absolutè & simpliciter Deus, est verus, & æternus in natura Deus, atqui Christus dicitur absolutè & simpliciter Deus. Isa. 35. v. 4 his formalibus: *dicite pusillanimis, confortamini, & nolite timere, ecce Deus vester ultionem adducet retributionis: Deus ipse veniet, & salvabit vos.* Et c. 52. v. 5. Idem ipse Deus conqueritur, quòd blasphemetur Nomen suum dicens: *In Ægyptum descendit po-*

pulus meus in principio ut colonus esset ibi -- & jugiter tota die blasphematur Nomen meum; propter hoc sciet populus nomen meum in die illa, quia ego ipse, qui loquebar, ecce adsum. ubi nominat se Deum Israël, & eundem ipsum esse, qui venit, qui loquebatur per Prophetas, ego inquit qui loquebar adsum, sublumo: ergo hic est Christus qui venit in mundum & apparuit in carne visibili, ut clarè patet cit. c. Isa. 35. v. 5. Tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum patebunt: interpretatur enim Christus de seipso hunc scripturæ locum apud Matt. c. 11. v. 14. discipulis Joânis ex vinculis ad Christum missis, ut quærent ab eo, num ille sit, qui venturus promissus erat, an alius expectandus sit? quærentibus hæc tantum respondens: Euntes renuntiate Joanni quæ audistis & vidistis; ceci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur &c. surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur, & beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. ergò quia certum est, Hunc Deum, de quo hic loquitur Isaias, esse Deum Izraël, cum expressè dicat: Deus ipse veniet, Ego ipse qui loquebar adsum; nec falsos aut deos metaphoricos Prophetæ unquam vocant absolutè Deum, certum quoque erit, Christum, qui in Persona venit ad salvandum, & locutus est, esse verum in natura Deum.

6. *Eunomius.* Hæc me videntur quidem prima fronte convincere; Respondeo tamen cum meis: Quamvis per hæc verba, Deus ipse veniet, Ecce Ego ipse adsum, intelligatur Deus venturus; nequaquam tamen intelligitur in propria, sed in persona alicujus eximii Legati visibilis venturus.

Pacificus. Responsio hæc nihil officit meo argumento chare Eunomi: Rationem do *imo*. Quia nisi aliquid certò & evidenter contrarium constet, verba Scripturæ Sacræ semper accipi debent, ùt sonant, aliàs ex scriptura nunquam aliquid certi concludi posset, & quilibet eam in sensu, quò ipse volet, posset accipere, sicq; everti posset tota Sacra Scriptura; atqui hic verba Scripturæ sonant de ipso æterno, & vero in persona venturo Deo, ergò.

2dò. Pronomen *ipse*, ex vi suæ significationis excludit absolutè personam aliam: Nam licèt dum Legatus nostræ Augustissimæ actu foelicissimè à quatuor Potentatibus Christianis hostilibus cum immortali sui Nominis gloria invictissimæ regnantis Reginæ Mariæ Theresiæ, vadit Constantinopolim ad confirmandam pacem cum Ottomanica porta, posses dicere impropriè & in sensu quodam accomodo, *Regina vadit*, nequaquam tamen potes dicere, *Ipsa Regina vadit*, si tantùm Legatus vadat: At nunquid si Regina in propria Persona eò iret, clariùs exprimere posses, quàm si diceres: *Ipsa Regina Constantinopolim vadit?* certè non: ergò *ly Ipse* excludit personam aliam; per consequens Isaias per citata verba *Deus ipse veniet*: intelligebat, Deum ipsum in persona propria venturum: Quod & exinde confirmo; quia nullibi in Scriptura legitur, ubi *ly Ipse* sumeretur pro persona aliena, aut si sumitur, adducito illam: sed sumitur ubique pro propria persona, ùt patet à paritate aliorum pronominum v. g. *tuus*, *meus*. quod ultimum, sumi vides in textu citato *Ila*. his verbis: *Nomen meum blasphematur.* ergò

sic-

ficut hîc *ly meus* tanquam pronomen sumitur pro persona propria Dei, ita & in contextibus, *ly ipse* sumitur pro persona propria Dei.

Eunomius. Hoc argumento parum dixisti, sed multum probâsti fateor, vel ex sola grammaticali schola; his tamen minimè contentus sum, plures peto rationes.

Pacificus. Adsum votis tuis, & stante pede probo conclusam meam Veritatem sequenti argumento.

7. 2dò. Identidem ex eodem Isaia c. 43. v. 10. certum & innegabile est, illum esse verum æternum in Natura Deum, qui de seipso absolutè affirmat hæc: *Ante me non est formatus Deus, & post me non erit. Ego sum, Ego sum Dominus, & non est absque me Salvator.* atqui Deus affirmans hoc de seipso est Christus Filius Patris æterni, ergo Christus est verus æternus & consubstantialis in natura Deus cum Patre. *major* ut præmissi certa & innegabilis veritas est. *min.* autem sic probo ex eodem capite & contextu: Idem ipse Deus affirmans de se citata verba Isaia, *ante me non est formatus.* subjungit v. 24. & 25. loquens in his & prioribus versibus peccatori: *adipe Victimarum tuarum non inebriâsti me; verumtamen servire me fecisti in peccatis tuis, prabuisisti mihi laborem in iniquitatibus tuis: Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me:* atqui Deus Pater non potest de seipso affirmare hoc, quòd serviêrit, labores sustinuerit pro delendis iniquitatibus hominis lapsi in Proto-Parente Adamo, sed solus & unicus Christus Filius Patris: cùm solus Christ^o ejus Filius serviêrit triginta tribus aânis pro nostris peccatis,
Nos

Nos ei nostris iniquitatibus præbuerimus laborem , fatigia , hic enim Unicus pro nobis in carne passibili & visibili passus , crucifixus , & mortuus est , ergò Christus filius Patris , hoc de se affirmans , est æternus , consubstantialis in natura Deus cum Patre .

8. *Tertiò*. Apud eundem Prophetam c. 45. v. 14. & seqq. *Hac dicit Dominus : labor Ægypti & Æthiopia , & Sabain Viri sublimes ad te transibunt , & tui erunt , post te ambulabunt , vincti manicis pergent , & te adorabunt & te deprecabuntur , tantum in te est Deus , & non est , absque te Deus , verè tu es Deus absconditus , Deus Israël salvator .* atqui hæc intelligenda sunt juxta D. Hieronym. de Christo Filio Dei incarnando , cum non possint intelligi de Patre : siquidem ipse sit Pater , qui dicit de alia Persona : *te adorabunt te deprecabuntur* , quibus subjungit verba & professionem Adorantium & deprecantium videlicet : *Tantum in te est Deus , & non est absque te Deus* , ergò cum hoc Pater æternus de Christo Filio suo incarnando testetur , & absque eo præter eum non esse Deum alium Christus Filius Patris , est ille Deus æternus in natura consubstantialis Patri .

Eunomius. 2do argumentò satis me pressisti , fateor , nec quidquam ita conveniens pro nunc ad illud respondendum occurrit , ac ad tertium Resp. Locum illum Isaïæ , intelligi debere de Cyro ut inquit immediatè præcedens & cit. c. 45. Isaï. quod ita exorditur : *Hac dicit Dominus Christo meo . Cyro , ejus apprehendi dexteram , ut subjiciam ante faciem ejus gentes .* aut intelligendum videtur de solo Patre .

Pacificus. Hoc minimè posse interpretari de Cyro , aut solo Patre : *non quidem de Cyro : nam Cyro nul-*

latenus conveniunt hæc: *Te adorabunt -- tantum in te est Deus, & non est absque te Deus, verè tu es Deus absconditus, cum hæc solum convenient ei, qui est verè naturâ Deus, qualis ut & tu fateri debes, non erat Cyrus, ergò solum intelligi potest & debet de Christo Filio æterno Patris. Neque potest interpretari de Patre: quia non potest rectè accommodari secundum professionem tuam Patri hoc, tantum in te est Deus, quia secus ex prima propositione argueretur realis distinctio Patris à Deo, seu Personalitatis Patris à Deitate, quod nec tua Eunomi, nec professio nostra Catholicorum admittit, ergò debet absolutè interpretari de Christo Filio Dei: optimè enim hoc; tantum in te est Deus, accommodatur Christo: In eo enim duplex est Natura, Humana & Divina, unita & subsistens in unica Personalitate Verbi, seu Filii: ac proinde rectè dici potest de Christo: In te seu in humanitate tua veluti in tabernaculo, & templo Divinitatis est Deus unitus humanitati tuæ. Confirmat hæc mea D. Hierony. in citata verba Isa. hæc dicens: *Christum rectè vocari Deum absconditum*, propter humanitatis assumptæ sacramentum, Confirmat 2dò. in primis & omnibus subsequenti- bus sæculis semper celeberrimi, Nominis, & magnæ Doctrinæ Viri, Sacræ Scripturæ interpretes, Patres & Doctores ab omnibus recepti, videlicet: Tertulianus ex 2dò Christi sæculo contra Praxeam c. 13. Ex 3. sæculo Eusebius Alexandrinus demonstrat. Evangelica c. 4. Ex 4to. sæculo S. Cyrillus Jerosolymitanus & S. Ambrosius, Athanasius, & S. Epiphanius, ita præfatum locum Isaïæ de Christo interpretantes.*

Confirmat 3^{tiò} D. Paulus *in hunc locum* Isaiaë 2. ad Corint 5. v. 19. ita loquens: *quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illi delicta ipsorum, & posuit in nobis Verbum reconciliationis, & v. 20. pro Christo ergo legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos.* ergo hic locus Isaiaë absolutè intelligi debet de Christo Filio Dei in tempore Incarnando; & jam Incarnato, per consequens Christus Filius Dei est verus æternus naturâ consubstantialis Deus, *quam veritatem amplius ostendo.*

10. Quarto. Ex Propheta Baruch c. 3. v. 36. formando sequens argumentum: Ille, qui est ejusmodi Deus, cui alter assimilari non potest, ille est verus & æternus in natura Deus, atqui Christus Filius Dei est ejusmodi Deus, ergò *mai.* videtur esse omnibus evidens; *min.* autem probo ex citato Propheta. Cap. & v. dicente: *Hic est Deus noster, & non æstimabitur alius adversus eum:* sed hoc dicit de Christo Filio Dei, cùm dicat, *ibidem ver. 38. Post hac in terris visus est, & cum hominibus conversatus est:* subsumo, atqui Pater nunquam in carne in terris visus est, nec cum hominibus conversatus est, nisi Christus Filius Dei, postquàm homo factus est, assumendo naturam humanam ex Virginis Mariæ utero, & ut homo - Deus ex Virgine natus, visus & conversatus est triginta tribus annis cum hominibus, ergò Christus est ille Deus æternus, & consubstantialis Patri, cui alius assimilari non potest, per consequens, est naturâ Deus consubstantialis Patri.

II. *Eunomius*. Concedo absque difficultate, illum omninò esse verum, æternum, & naturâ Deum, cui secundùm naturam & substantiam nequit assimilari alius: at si tantùm secundùm donorum, gratiarum, excellentiam à Patre collatarum, alius assimilari nequeat, nego ejusmodi Deum esse verum, æternum, & in natura Deum consubstantialem Patri, atqui citatus Propheta hic loquitur de Christo tantùm secundùm excellentiam donorum & gratiarum à Patre illi collatarum, quibus excedit omnes alias creaturas ex speciali Dei gratia, ergò exinde adhuc non sequitur Christum esse verum, æternumque naturâ Deum, sicque hoc argumento parum, aut nihil probare videris.

Pacificus. Si citati Capitis contextus attentè consideraveris, me illò argumentò satis probâsse ipse testaberis: nam Propheta hic loquitur de Deo illo, qui est Deus Israël, & qui dedit scientiam Patriarchæ Jacob, ut patet ex contextu ejusdem Capitis v. 37. *Hic adinvenit omnem viam discipline, & tradidit illam Jacob puero suo, & Israël dilecto suo*: at nonne mi Eunomi S. Patriarcha Jacob, de quo hic loquitur Propheta, multis centenis annis antecesserat tempore Virginem Mariam, quæ genuerat Christum in tempore secundùm humanitatem, & consequenter Christum ut hominem? hoc certò ipse fateri debes: si ergo Christus (ut professio tua tenet) est naturâ homo, & pura Creatura, totumque suum existentiam, ac naturam totam accepit tunc primò, quando conceptus, & natus est ex Virgine Maria, quomodo poterat hic, qui in terris vi-

lus

fus est, & cum hominibus conversatus, adinvenire omnem viam disciplinæ, & tradere illam Jacob puero suo multis annis ante Christum præexistenti; hoc enim inconceptibile videtur, ut antequàm existat, operetur & tradat scientiam alicui ante se existenti; *operari enim sequitur adesse* juxta tritum Philosophorum axioma: ergo cum hic sit Deus noster juxta citatum Prophetam, cui non assimilatur alius, qui adinvenit viam disciplinæ & tradidit illam Jacob multis annis præexistenti ante Christum ut hominem è Virgine natum, & hic idem ipse Deus postquàm tradidisset viam disciplinæ Jacob, post hoc primò in terris visus est, & cum hominibus conversatus, Pater autem nunquam taliter sit visus & conversatus, sequitur necessariò ex citatis verbis Prophetæ, Christum non esse *naturâ* purum hominem, & omne suum esse in tempore accipiens, sed esse Deum & hominem, hominem quidem in tempore ab instanti suæ conceptionis in Virginis Mariæ utero; Deum autem ab æterno & naturâ consubstantiallem Patri utpote tradens Jacob & Israëli legem vitæ & disciplinæ. *quod equidem manifestè confirmo & probò*

12. Quintò. Ex Michæa Propheta c. 5. v. 2. dicente: *Et tu Bethlehem Ephrata parvulus es in millibus Juda, ex te mihi egredietur, qui sit dominator in Israël, & egressus ejus ab initio, & à diebus æternitatis.* ubi Propheta loquitur de Messia seu Christo venturo in lege promisso, prout responderunt Math. 2. v. 4. & seqq. omnes principes sacerdotum & scribæ Herodi sciscitanti ab eis, ubi Christus nasceretur. Ex quibus sic argumentor: *cujus egressus seu esse est ab initio,*

& à diebus æternitatis, ille est Deus ab æterno, sed talis est egressus, seu esse Christi juxta Prophetam, non quidem secundùm humanitatem; quia egressus & esse humanitatis ejus in existendo est in tempore noto nobis ex scriptura, sed secundùm Divinitatem & generationem æternam, ergo cùm Prophetam hic loquatur de Christo, & esse ac egressus ejus à diebus æternitatis nequeat intelligi secundùm esse suæ humanitatis, sed debeat intelligi secundùm esse Divinitatis, & generationis æternæ à Patre. sequitur evidenter Christum Filium Dei esse consubstantiali Patri, & esse ab æterno secundùm esse Divinitatis & generationis. *mai. & min.* argumenti conjunctim declaro, & taliter ostendo: Esse aliquid *ab initio* & à *diebus æternitatis*, significat existentiam illius sinè principio, & ab æterno, ut evidens est & ex ipsa ratione, & illò Eccl. 24. v. 14. *ab initio & ante sæcula creata sum*, seu ab æterno. atqui egressus & esse Christi juxta verba Prophetæ & sensum scribarum Matt. 2. est à *diebus æternitatis*, seu ab æterno, non secundùm humanitatem ut dixi, sed secundùm Divinitatem & generationem, ergo Christus secundùm Divinitatem & generationem Divinam, non tantùm est in tempore & solùm propter excellentiam donorum Deus ut professio tua Eunomi affirmat, sed est *naturâ* & ab æterno Deus, & per consequens consubstantialis Patri.

13. *Sextò.* Ex testimonio Zachariæ Prophetæ dicentis c. 2. v. 8. & seqq. *Hac dicit Dominus exercituum, post gloriam misit me ad gentes, quæ spoliaverunt vos -- Lauda & letare sion, quia ecce ego venio, & habitabo in medio tui, ait Dominus, Et applicabuntur*

gentes multa in die illa ad Dominum, & erunt mihi in populum, & habitabo in medio tui, & scies, quia Dominus exercituum misit me ad te, atqui Pater nunquam legitur in Scriptura venisse, & in medio populi sui habitasse, nec missus ab ullo ad populum, sed filius visus & conversatus est in terris cum hominibus. juxta Baruch c. 3. suprâ hic n. 1. relatum. Filius missus est ad opus redemptionis nostræ peragendum 2dùm D. Paulum ad Gal. 4. v. 4. *misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege.* & 1. Joan. 4. v. 9. *in hoc apparuit charitas Dei in nobis quoniam Filium suum Unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum.* ergo quia Deus juxta testimonium Prophetæ promittat se venire & habitare cum populo per hæc verba, *Ecce ego venio, & habitabo in medio,* & tamen Pater nec venit, nec habitavit cum populo in carne visibili ut Pater, Filius ejus venit, & habitavit cum populo triginta tribus annis, ergo Filius ejus debuit esse idem Deus & consubstantialis cum Patre, cum duos Deos cum Manichæis, Professio Christiana abjuret, per consequens sicut Pater est naturâ verus æternusque Deus, ita & Christus Filius ejus, qui venit in Mundum, ut vivamus per eum.

14. *Septimò.* Idem ex Prophetia Zachariæ c. 18. v. 10. hæc prædicente Domino: *Effundam super Domum David, & super habitatores Jerusalem Spiritum gratiæ & precum, & aspicient ad me, in quem confixerunt &c.* sed nunquid mi Eunomi solus Christus Filius Patris æterni legitur in Scriptura crucifixus, vulneratus, & lanceâ Longini Centurionis in

latere transfixus? & nullibi Pater: aut si legisti in ea, adducito scripturam, & res pro te salva erit: quia ergo ille juxta Prophetiam, est verus, æternusque *naturâ* Deus, qui effundet Spiritum gratiæ, ad quem aspicient, & quem confixerunt, & hic non sit Pater, sed Christus Filius Dei, sequitur necessariò, quòd si Pater est *naturâ* Deus, etiam Christus Filius ejus, in quem aspicient ejus crucifixores, est *naturâ* consubstantialis Patri Deus, nisi velis contra professionem Christianam Deos multiplicare.

Eunomius. Fateor amice Pacifice, allatis veteris Testamenti testimoniis, & rationibus ex iis deductis, te fortiter mihi probasse veram Christi æternam, ac *naturâ* consubstantialem Patri Divinitatem, quibus tamen plenè adhuc me convictum non video; ut proinde discursus noster fructuosior eveniat, aliis adhuc convinci peto argumentis.

Pacificus. Multa adhuc supersunt argumenta ex veteri Testamento, veram & in natura Divinitatem Christi confirmantia, sed quia brevitatis nostri discursus ea adferre non patitur, proinde si placet, vide ea *Isa. 9. v. 6. Jere. 23. v. 5. Thren. 4. v. 20. &c.* ex quibus pares jam allatis deduc rationes: interim votistuis parebo, adducendo

ARGUMENTA NOVI TESTAMENTI.

Pro vera, ac æterna Divinitate Christi.

Imo. Matth. 2. v. 11. habetur, quòd Magi proidentes adoraverunt Christum; ex quo sic argumentor: vel Magi tunc adorârunt eum, ut creatorem, ut æternum, & verum in natura Deum,

vel ut naturâ purum hominem? si adorârunt ut verum in natura Deum, ergo Christus est verus in natura Deus, ut per se clarum est: si adorârunt ut naturâ purum hominem, ergo Magi ita adorantes Christum peccârunt contra illud præceptum Dei, Exodi 20. v. 5. ubi strictè præcipit & prohibet, ne ullam in se & natura sua creaturam adoremus: quod ipsum confirmat Christus Matt. 4. v. 10. dicens tentanti Diabolo, & se adorari volenti; *Scriptum est - Deum tuum adorabis; & illi soli servies.* & Angelus dicens Joanni Evang: volenti eum adorare Apoc. 22. v. 9. *vide ne feceris - Deum adora:* atqui non potest præsumi Magos illos gratiâ divinâ illustratos adoratione illa peccâsse; cum nec habeatur ullibi in Sriptura erroris vestigium, nec reprobetur à scriptura eorum adoratio, ergo quia adorârunt eum, adorârunt ut suum Creatorem, & verum in natura Deum, per consequens est verus in natura Deus.

Eunomius: Magi & alii quicumque, de quibus fit mentio in Scriptura, adorârunt adoratione Sanctissima & Divina, ut tenet & professio nostra Unitaria supra numerô 3. relata, Christum naturâ quidem hominem & creaturam, ac non purum hominem, sed à Deo Patre in tempore creatum & ob gratias & dona super omnes creaturas excellentiorem creaturam, & Deificatam.

Pacificus. Si Magi adorârunt cultu & adoratione soli Deo debita, & tu Chare Eunomi cum tuis 2dùm professionem tuam adoras Christum ut naturâ purum hominem & creaturam, & tantum ob gratiarum & Donorum præminentiam Deum; adhuc

errârunt Magi in sua adoratione , & tu cum tuis , si revera quod profiteris in Professione tua , etiam corde tenes , & factô probas ; Ratio hujus est : quia adhuc contra citatum præceptum Dei tribuis in Natura (zdùm te) creaturæ nempe Christo cultum Deo debitum : hoc autem certissimum est , quod cultus & adoratio Deo debita , tribui solùm potest , & debet soli æterno , & vero in natura Deo juxta strictum Dei mandatum hic allatum , & aliunde notum : ergo cum ex tuis dictis Magi adoraverint Christum , adoratione Sanctissima & Deo debita , & tu chare Eunomi hoc modo dicis eum à te adorari , Christus necessario præter esse hominis debet esse etiam æternus & verus in Natura Deus : quod clarius deductum videbis infra numerô 39. nunc interim conclusam meam veritatem ostendo.

Secundò. Equidem Matth. 14. v. 33. legitur , *qui autem in navicula erant , venerunt , & adoraverunt eum dicentes , verè filius Dei es.* simile huic habetur Marci Evang. c. 5. v. 6. de homine illo à spiritu immundo vexato , dicentis : *videns autem Jesum à longè , eucurrit , & adoravit eum : & clamans voce magna dixit , quid mihi & tibi Jesu fili Dei altissimi ?* atque his consonans Luc. 3. v. 22. *Tu es filius meus Dilectus , in te complacui mihi* , atqui si Christus est tantùm filius Dei adoptivus & in tempore , prout & nos sumus filii adoptivi per gratiam Sanctificantem animæ justî à Deo infundi solitam , & non naturalis ab æterno per generationem Divinam æternam , & si naturâ est purus homo , ut professio tua Eunomi asserit , non poterat adorari adoratione propriè dicta

utpote adoratione Patriæ soli in natura Deo propria, cujusmodi tamen factam fuisse indicant verba Evangelistarû: nec Pater absolutè & sinè modificatione testatus fuisset, eum esse filium suum, nec credentes in Christo filio Dei, professi fuissent ita absolutè esse *verè filium Dei*, ergo cum adoraverit Christû adoratione propriè dicta & soli Deo propria, & nullatenus in natura creaturæ ulli conveniente, profiteaturq; Pater cum credentibus in Christum Filiû suum, Christû verè esse suum & proprium Filiû, sequitur evidenter Christû esse naturâ Deum consubstantialem Patri, & ejus Filium naturalem per generationem æternam, quod evidentiùs ostensum videbis ex infra dicendis: *at nunc assertam veritatem ulterius probo.*

17. *Tertiò.* Testimoniis Castissimi, & præ cæteris dilecti Discipuli Christi Joannis Evangelistæ, qui aquilæ vel ex hoc non immeritò comparatus, quia præ aliis Evangelicæ Legis Registratoribus, & Christi Secretariis clariùs & sublimiùs scripsit de vera & æterna sui Magistri Christi Jesu Divinitate, ut legenti illum clarum erit: Is siquidem teste S. Hieronymo *in suo Proœmio in Mattheum*, dum officiô Apostolatûs in Asia indefessè fungeretur, Cerinthi interea & Ebionis doctrina erronea de Christo pullulari cœpit, asserentium Christum non esse Deum naturâ, sed purum hominem, ut errorem hunc fuisse Ebionis & Cerinthi evidenter ostenditur ex verbis S. Ignatii Martyris ex primo Christi sæculo, discipuli ipsiusmet Joannis Evang. in Epistola ad Philadelphios hæc scribentis: *Qui dicit Jesum esse purum hominem, serpens, & mentis inops, cognomine Ebion. atq;*

ex eo Joannes ab omnibus Asiæ & aliarum Ecclesiarum Episcopis rogatus & coactus est, de vera Divinitate Christi altiùs, & clariùs scribere: quod & facturum se respondit; modò communi jejunio indicto unanimiter pro foeliciori votorum suorum successu Deum exorarent: qui acceptò reciprocò promissò Episcoporum & fidelium (ùt de eodem scribit Baronius è Metaphraste) Annò Christi 99. & ætatis suæ (ùt calculari licet) 66. indicto communi jejunio, ascendit verticem montis, & cum jam jam opus aggressurus esset, tonitrua & fulgura, atque terrores esse factos, ùt olim Moyle in monte Sina legem accipiente; ac demùm tonitrua illa in has voces resoluta esse; *In principio erat Verbum.* Hanc hujus Evang. causam modum & occasionè referente Baronio testantur & quidem ex 2do Christi sæculo. S. Irenæus Apostolis proximior lib. 3. c. 11. inquit: *Hanc fidem annuntians Joannes Domini discipulus, volens per Evangelii annuntiationem auferre eum, qui à Cerintho infeminatus erat hominibus errorem;* & ex quarto Christi sæculo Epiphanius, ac alii passim: hujus inquam in pectore sui Magistri recubantis Discipuli, Initiùmque sui Evangelii de cœlo signis adeò admirandis accipientis, probo testimoniis, sequens formando argumentũ ex initio sui Evangelii.

Omni creaturæ rationali usum rationis habenti evidens, certum & infallibile est, Eum qui cœlum, terram, & omnia in iis contenta creavit, esse æternum, & verum naturâ Deum, sed Christus filius Dei, est is, qui creavit cœlum & terram, ac omnia in iis contenta, ergo est æternus & verus

in

in natura Deus. major patet ex illo Sap. 15. v. 5. à magnitudine speciei & creatura, cognoscibiliter poterit horum creator videri: ac ex illo Pauli ad Rom. 1. v. 20. *Invisibilia enim ipsius à creatura Mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* min. autem prob. tum ex initio citati Evang. Joan. 1. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum -- omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil: tum ex D. Paulo ad Coloss. 1. v. 15. & 16. qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creatura, quoniam in ipso condita sunt universa in cælis & in terra, visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes.* Tum ex eodem ad Hæb. 1. v. 2. *Novissimè diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit heredem universorum, per quem fecit & secula.* & v. 10. de Christo continuans sermonem ait: *Tu in principio Domine terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cæli.* Tum ex illo Apoc. 4. v. 10. 11. ubi adorabant Agnum sedentem in Throno dicentes: *dignus es Domine Deus noster accipere gloriam & honorem & virtutem, quia tu creasti omnia; atqui hic cui adorantes Angeli hæc dicebant, est Christus filius Dei, ut patet ex eodem c. v. 8. ubi antecederet dicebant: Sanctus. S. S. Dominus Deus Omnipotens, qui erat & qui est, & qui venturus est, sed qui venturus est, est Filius & non Pater, ut patet ex Credo utpote symbolo Apostolorum, omnibus cujuscunque professionis Christianis communi, ergo Christus Filius Dei est, quem senes adorant: & ut ex similibus allatis textibus Scripturæ evidens est, is qui creavit cæ-*

lum & terram, & omnia contenta, sic Christus Filius Dei, ergo si Creator cœli & terræ & omnium in iis contentorum est æternus, & verus in natura Deus, Christus Filius Dei, qui est horum omnium creator, est æternus, & verus in natura Deus.

18. *Eunomius.* Magnum mihi videris Joannis, & cæteris Scripturæ textibus allatis incussisse clavum, nihilominus Resp. ad hoc tuum argumentum glossando Joannem citatum, in quo sensu intellige & reliquos à te allatos Scripturæ textus: certum omninò & infallibile esse, illum esse æternum & verum in natura Deum, qui ex nihilo creavit omnia, at quia Filius non creavit quidquam ex nihilo sed tantùm renovavit mundum, & in iis contenta, ideo nec dici debet simpliciter & propriè creator, sed tantummodo renovator; quod videtur innuere Joannes eodem 1. c. v. 10. dum ait: *in mundo erat, & mundus per ipsum factus est*, id est: prius erat mundus, in quo jam fuit Verbum, & dein per ipsum alius factus est Mundus seu renovatus.

Pacificus. Hoc tuum responsum, & expositio tua Scripturæ insolutum reliquit argumentum propositum, & quidem ex his rationibus. 1mò. quia citatum & à te glossatum Joannis Verbum, Scripturæ græca (testibus optimè gnaris græci idiomatis) sic legit: *In mundo erat, qui mundus per ipsum factus est.* ergo ante Verbum omnia creans, non erat mundus, sed per ipsum Verbum 1mò. factus & conditus est. 2dò. quia per illam novam creationem, seu renovationem Mundi puto te nihil aliud intelligere, quàm liberationem à captivitate dæmonis,

ac Christi Evangelii & fidei susceptionem aut si aliud intelligis, nomina, & ediffere illam novam creationem seu renovationem? si non *aliam*: ex hoc assumo; atqui multæ sunt creaturæ, quæ taliter non sunt renovatæ per Verbum Divinum, ergo nullo modo sunt creatæ à Verbo, quod est directè contra præallatos Scripturæ textus. probo autem assumptum, quia non sunt liberati à sententia æternæ damnationis post eorum lapsum, semel in eos fulminata. Nec Angeli in bono perseverantes: quia nunquam erant in captivitate dæmonum; neque Irrationalia, aut Inanimata sunt dictis modis renovata; siquidem nec liberata sunt à captivitate dæmonum, nec fidem, aut Evangelium Christi susceperunt, atqui si secundùm te non sunt à Verbo ex nihilo creatæ, ad minùs dictis modis debuissent de novo creari, seu renovari; cùm absolutè dicat Evangelista, *omnia per ipsum facta sunt, & sine illo factum est nihil*, ergo hæc saltem secunda creatione, seu renovatione debuissent fieri à Verbo, sed sic non sunt facta seu renovata, ergo primò modo nempe creatione propria ex nihilo sui per Verbum facta sunt, per consequens hic non loqui Evangelistam, & Apostolum Paulum de creatione tali nova, seu renovatione Mundi ante Verbum seu Christum existentis, sed de creatione Mundi, & in eo contentorum primæva & ex nihilo facta à Verbo. 3^{tiò}. Quia secundùm te amice Eunomi, antequàm Verbum Caro factum sit, seu antequàm Christus ex Virgine Maria nasceretur, nihil poterat Verbum sive ex nihilo, sive de novo creare, seu renovare; siqui-

siquidem secundum professionem tuam ante sui Nativitatem ex utero Virginis, nondum erat Verbum, non entis autem nulla est operatio, atqui Evangelista v. 3. testatur, antequam Verbum Caro factum sit, *omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.* ergo antequam Verbum Caro seu homo fieret, non de novo facta, seu tantum renovata sunt omnia per Verbum, sed ex nihilo facta sunt per ipsum. probo *min.* ex ipso ordine citati 1. Capituli Joannis: ipse enim Evangelista ad initium sui Evangelii, ponit: *Deus erat Verbum - & omnia per ipsum facta sunt.* & post hæc tandem ponit: v. 14. *Et Verbum Caro factum est.* ergo antequam Verbum Caro factum sit, seu antequam nasceretur ex Virgine Maria secundum humanitatem, jam antecedenter omnia per ipsum facta sunt, & non tantum renovata, & de novo, sed omnino ex nihilo facta esse debebant.

Quarto. Dum Verbum seu Christus renovavit Mundum, ut ajebas, & induxit, ac sparsit fidem Evangelicam: vel cognovit tunc Mundus suum Creatorem seu secundum te renovatorem - videlicet Verbum Divinum? vel non cognovit? si non cognovit: quæ hujus ratio? si enim naturâ purus homo fuit, & naturâ nullatenus Deus secundum te, sed tantum propter excellentiam donorum & gratiarum à Deo ipsi collatarum, cur non potuisset cognosci à Mundo, & hominibus, sicut cæteræ puræ creaturæ, & SS. Prophetæ magnis gratiis & donis à Deo ditati? si autem cognovit Mundus suum Creatorem seu renovatorem nempe Verbum: in-

infero, ergo Mundus tunc renovatus est à Verbo, dum Mundus cognovit sui Creatorem seu renovatorem. *Ex quo sic arguo*, Mundus, qui de novo creatus, seu renovatus est, ille cognovit suum creatorem seu renovatorem ex concessis, atqui Verbum illum Mundum creavit, qui eum non cognovit, teste Joan. c. i. v. 10. dicente: *Et mundus per ipsum factus est, Et mundus eum non cognovit*; ergo Mundus quem Verbum creavit, non de novo creatus aut veriùs renovatus est, sed ab eo creatione propria, primæva, & ex nihilo factus est, ergo quia is qui est creator ex nihilo, & primævus ante cujus creationem nihil creatum erat, sit secundùm omnes Christianos æternus & verus in natura Deus; Verbum seu Christus filius Dei, pariter est æternus & in natura Deus: siquidem creavit Mundum ex nihilo, & ita quidem ut sicut ostendi ex Evangelista, ante ipsum nihil creatum fuerit, nihil extiterit in tempore creatum, cùm omnia primò per Verbum facta sint. Ex his rationibus experiris ipse, responsum tuum argumentum meum reliquisse insolutum.

19. *Eunomius*. Fateor equidem datum meum responsum te rationibus allatis satis enervâsse, & infirmâsse; ast alia mihi adhuc superest respondendi via, Professioni nostræ æquè communis, videlicet: Quòd in citato Cap. Evangelii, non dicat Evangelista, *Verbum creavit omnia*; sed tantùm, *omnia per ipsum facta sunt*, utpote tanquam per aliquod instrumentum, ergo ex allatis Evangelistæ & aliorum textibus, & ex his desumpto argumen-

to tuo non sequitur adhuc, Verbum seu Christum filium Dei esse æternum, & verum in natura Deum, & Creatorem omnium ex nihilo ipsarum rerum ut prætendis argumentò tuò, & allatis scripturæ textibus.

Pacificus. Neque hæc tua responsio ullatenus solvit argumentum meum, & textus scripturæ in eo allatos: Nam & contra hanc est *imò.* quia certum, infallibile, & evidentissimum est; Deum omnia absolute creâsse per semetipsum præcisè absque ullo alio instrumento, & præcipuè extrinseco creato, unice per hoc ut habetur Gen. c. 1. 2. per totum, & Psal. 32. v. 9. *dixit & facta sunt, mandavit & creata sunt*, atqui hoc *ly dixit* est illud Verbum Dei æternum, quod erat in principio apud Deum, & quod Verbum erat Deus ut patet ex initio Evangelii Joannis, ergo hoc Verbum Dei, quod erat Deus & per quod omnia facta sunt, non erat instrumentum Dei creantis, sed erat ipsummet Verbum, seu Deus creans omnia.

2do. Si Deus creâisset mundū, & ex iis contenta in prima eorum creatione præter semetipsum per aliquod aliud instrumentum; vel illud instrumentum fuisset naturâ Deus, vel naturâ pura creatura? si Deus, ergo Verbū, per quod omnia facta sunt, est æternus & verus naturâ De^o, cū non detur verus naturâ Deus nisi unus: si naturâ creatura, ergo etiam illud instrumentū, per quod Deus creâisset mundum, pariter creari debebat per aliud instrumentū, & illud aliud iterum per aliud, & sic in infinitū, quod absurdū nec tua mi Eunomi philosophia rationabiliter
ad-

admittere potest; per consequens, Verbum Dei seu Christus Filius Patris, non erat instrumentum Dei creantis, sed erat ipsemet Deus creans, adeoque verè naturâ Deus & consubstantialis Patri.

Tertiò. Datò per inconcessum: Verbum esse instrumentum creationis, & ob tantam virtutem, & prærogativam, aliásque gratias à Deo collatas vocari Deum (quod tamen dici nequaquam potest, adùm rationem proximè allatam) sed esto ita sit: adhuc tamen nec sic erit verum, quod professio tua tenet Eunomi, videlicet: Verbum seu Christum Filium Patris non fuisse à parte rei & existentialiter ulatenus ante suam Sanctissimam Matrem Virginem Mariam, & suam Nativitatē ex ejus utero Virgineo: nam adùm omnem sanam Philosophiam, omne instrumentū mediante quo per aliquam causam Principalem, seu minùs Principalem aliquid fit, instrumentum illud est prius illo quod fit per illud, atqui secundùm tua responsa Verbum seu Christus filius Dei fuit instrumentum Dei creantis Mundum, cœlum & terram & in iis condita complectentem, ergo Verbum Divinum seu Christus etiam ut instrumentum creationis fuit ante creationem Mundi; *Subsumo*: sed quidquid fuit ante creationem totius universi seu Mundi, illud non est naturâ creatura, ut ex terminis patet, sed est verè naturâ Deus, ergo quamvis secundùm te Verbum seu Christus filius Patris fuerit instrumentum Dei creantis, quia tamen quâ tale instrumentum necessariò existentialiter & realiter præexistere debebat ante creationem Mundi, pro cujus creatione juxtà te erat instru-

strumentum à Deo institutum & assumptum, ex hoc adhuc sequitur Christum fuisse necessariò ante creationem Mundi existentialiter, & à parte rei, & per consequens esse verè naturâ Deum consubstantialem Deo Patri creati Mundum.

4to. Denique contra est: quia in præallatis textibus ad Coloss. 1. expressè ponitur, *omnia per ipsam, & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & Apoc. 4. Dignus es Domine Deus noster -- quia tu creasti omnia*, ergo non tantùm fuit instrumentum creationis, sed ipsemet Creator ex nihilo antecedenti ipsarum rerum creatarum, ut ostendi sub numero 8. consequenter necessariò existere debuit ante mundi creationem, & ante omnes creaturas, quæ omnes per ipsum factæ sunt. Hoc ipsum clariùs ostendo ex illo Prov. 8. v. 22. *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio.* & v. 23. & seqq. *ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequam terra fieret -- quando preparabat cælos aderam -- quando appendebat fundamenta terræ, cum eo eram cuncta componens*, atqui Pater hæc nequit de semetipso dicere, ut ipse fateri debes vel ex ipsis terminis scripturæ allatis: quomodo enim, & respectu cuius posset Pater dicere, vel hæc sola ultima scripturæ verba, *cum eo eram cuncta componens?* sed omninò Verbum seu Filius Patris hæc de se ipso dicere potest, ergo quia Pater Divinus Verbum hoc seu Filium suum per quem omnia facta sunt, & sinè quo nihil est factum, antequam quidquam faceret & crearet, possederit à principio seu ab æterno, & cum Patre fuerit omnia componens, cælos præparans, & ponens fun-

fundamenta terræ; & præterea: quia quidquid est ante creationem totius Universi seu cœli & terræ & in iis contentorum, illud revera non sit naturâ creatura, sed verè naturâ Deus, cùm sit increatum quid, sequitur ex his necessariò, seu dicas Christum fuisse tantùm instrumentum creationis, seu Creatorem rerum creatarum 2dùm præallatos textus sub n. 17. Joan. 1 ad Coloss. 1 v. 15. & 16. & Apoc. 4. v. 10. 11. Christum verè esse æternum in natura Deum consubstantialem Patri.

20. *Eunomius*. Facilis ad hæc mihi responsio professioni meæ comunissima & quotidiana, videlicet: Christum omninò fuisse ab æterno ante omnem creaturam, non quidem à parte rei existentialiter, sed tantùm in intentione, & decreto Dei, quatenus nimirum vidit & decrevit illum ab æterno in tempore producendum, sicque intentionaliter & in Decreto Dei ab æterno erat, & cum Deo cuncta componens, nequaquam tamen à parte rei existentialiter.

Pacificus. Ex hac tua responsione amice Eunomi, ut liquet, multa nimium inconvenientia sequerentur naturali rationi repugnantia; sequeretur enim, quòd Antichristus actu in intentione, & decreto Dei existens, & absolutè determinatus in tempore novissimo ad existendum, actu prædicaret, aut posset ad minùs: Onuphrius post centum annos nasciturus, hodie posset nobiscum discurrere; quas inconvenientes sequelas & ipse negare cogeris, tum ex ipsa naturali ratione, tum verò ex illo vulgari Philosophorum principio, utpotè: *non entis nulla*

lam esse operationem, ergo pariter asserere non potes, Christum ab æterno & ante creationem mundi extitisse tantum intentionaliter in intentione, & decreto Dei, attamen fuisse operatum creando videlicet, componendo omnia cum Patre juxta citatum textum Proverb. 8. *Tum quia*: is qui non est à parte rei existentialiter, sed tantum in decreto Dei, ille tunc nihil operatur, ut patet tum ex ipsa ratione naturali, tum ex dicto Philosophorum principio, cum pro tali statu nihil sit in se realiter: atqui Verbum seu Filius, qui est sapientia Patris, ita fuit ab æterno ante creationem totius mundi, ut Patri creanti, Cœlos præparanti adfuerit, cum eo fundamenta terræ posuerit, & cuncta composuerit: ita fuit ut omnia per ipsum, & sinè ipso nihil factum sit, ut testatur de se ipso Christus Filius Dei, Joan. 5 v. 19. dicens Pharisæis: *quasunque enim ille (idest Pater) fecerit, hæc & Filius similiter facit.* ergo quia Verbum seu Christus Filius Dei, ita adfuit Patri creanti, Cœlos præparanti, & omnia cum ipso componenti, sequitur necessariò & evidenter, Christum ab æterno non tantum in sola intentione, & decreto Dei extitisse, sed à parte rei existentialiter ab æterno; & per consequens, si Pater Divinus hæc creans & faciens est verè naturâ Deus, Filius quoque ejus seu Christus, hæc cum eo faciens, & componens est verè æternus & naturâ consubstantialis Patri Deus.

Refutatis igitur tuis responsis ad propositum sub n. 17. argumentum, ac proinde eò insoluto permanente, amplius confirmo & probo Divinitatem ejus.

21. 4to. Equidem ex eodem capite imo Joan. sequens formando argumentum: *Quod erat in principio* ante omnem creaturam, & creationem: illud verè est ab æterno, & verus in natura Deus: Nam ante creationem mundi nihil creatum erat, adeòque quidquid ante ejus creationem erat, illud necessariò ab æterno, & increatum esse debuit, ac proinde verus in natura Deus, atqui in principio erat Verbum, seu X^{us}, id est: ut loquuntur omnes SS. Doctores & Scripturæ interpretes, antequam quidquam factum & creatum fuisset, jam erat ante omnia Verbum, ergò quia ante creationem mundi, & ante omnem creaturam nihil creatum erat, sed quidquid erat, erat æternum ac increatum, ac proinde verus in natura Deus, & Verbum ante hæc omnia jam erat à parte rei, non quidem 2^{dum} esse humanitatis; cum humanitatem primò habuit à Creatione mundi quinque circiter millibus, & aliquot centenis annis, sed 2^{dum} esse suæ Divinitatis, sequitur necessariò Verbum seu Christum esse æternum & verum in natura Deum. major patet ex ratione data in majori: *min.* pariter evidens est ex ipsis terminis Scripturæ allegatæ: Nam non scribit Evangelista, *In principio factum est Verbum*, aut *Verbum Deus factus est*, aut *Verbum Dei factum est*, sed absolutè scribit, *In principio erat Verbum, & Deus erat Verbum*, atqui si Evangelista Joannes per relata verba intellexisset, Verbum tunc primò factum, & creatum fuisse, ac totum suum esse accepisse, quando alia creata & facta sunt, restiùs & clariùs scripsisset, *In principio factum est Verbum*

bum, non erat, sed imò Deus, aut Verbum, Dei factum est, ergo quia sic non scripsit, & locutus est, sed absolutè absque ulla modificatione priori modo; evidens est, Joannem intellexisse Verbum seu Christum secundùm esse suæ Divinitatis fuisse ab æterno ante omnem creaturam, adeòque æternum & verum in natura Deum.

22. *Eunomius.* Quidquid sit de modo scribendi Evangelistæ: videtur tamen mihi eum per ly *In principio* nequaquam intellexisse *æternitatem*: siquidem 2dùm rectam definitionem æternitatis post Boëtium, *æternitas est interminabilis vita tota simul & perfecta possessio*, adeòque carens omni principio, seu initiò, mediò aut fine: intelligendus itaque mihi videtur Evangelista, de *Principio*, illo nimirum, in quo lex Evangelica initium sumpsit, illa prædicari, mundus per fidem Evangelicam renovari cepit, in hoc inquam principio verbum seu sermo, & locutio Dei facta est ad homines per Jesum Christum.

Pacificus. Simile huic suprà n. 18. datum tuum responsum, sub eodem n. jam satis refutatum & cassatum est, insoluto manente meo argumento: ut tamen & hunc à Georgio Enyedi professionis tuæ Unitariæ olim maximo propugnatore incussum scrupulum plenè tibi excutiam, per partes distinctè solvo scrupulum tuum permixtum, & quidem

23. Imò. Certissimum est) quod & ipse unà fateor) æternitatem nec principium, nec medium aut finem habere: at æquè certissimum est hos terminos, *Principium*, *Initium* sæpè sumi à scriptura

pro æternitate, & diebus æternitatis, ut evidenter patet tum ex Cap. 8. Prov. v. 22. suprâ relato: *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio.* Tum ex c. 5. Michææ v. 2. *Et egressus ejus ab initio & à diebus æternitatis.* ubi scriptura clarè exprimit, se per *ly Initium*, velle intelligere æternitatem, hæc formalia adjiciendo, & à diebus æternitatis: Tum verò ex Apoc. i. v. 8. & c. 22. v. 13. ubi Deus carens omni principio & fine, ait de semetipso, *Ego sum Alpha, & Omega, principium & finis.* ergo sicut in allatis scripturæ textibus scriptura *Initium, Principium* sumpsit pro æternitate, ita & Evangelista Joan. sumpsit pro æternitate, ut patet ex contextibus, & conterminis; per consequens Evangelista per relata verba *In principio erat Verbum*, non intellexit principium & initium ac ipsum esse Verbi, tunc primò quando cæpit lex Evangelica, ejus promulgatio, ac per fidem Evangelicam renovatio mundi; sed Principium illud æternum, in quo Verbum non tantùm simpliciter erat, sed & simul hoc Verbum Deus erat, ut primis adjicit, & *Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.* ubi non ponit, in principio factum est verbum Dei, aut sermo & locutio Dei ad homines per Jesum Xtum: sed *erat Verbum, & Deus erat Verbum.*

24 2dò. Nos Catholici 2dùm sensum & testimonium Xsti, Apostolorum, & Evangelistarum, ac etiam sensum primitivæ Ecclesiæ per hoc Verbum Divinum quod erat in principio, non intelligimus aliquam locutionem Dei extrinsecam, quæ in Deo esset omninò tantùm accidens (ut tu post

Enyedium asserebas) sed intelligimus *Verbum mentis aeterna*, seu tale Verbum, quod est per se subsistens, seu 2da Divinitatis persona, & simul substantia, id est, quod est simul substantia & Persona, juxta illud 1. Jan. 5. v. 7. *Tres sunt, qui Testimonium dant in Caelo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus.* verbô: intelligimus illud Verbum Divinum æternum, de quo ait Regius Propheta Psal. 32. v. 6. *Verbô Domini Cæli firmati sunt,* & v. 9. *Ipsè dixit & facta sunt, ipse mandavit, & creata sunt,* atqui hæc nequeunt intelligi de verbo seu locutione Dei aliqua extrinseca: Nam nonne Amice Eunomi, locutione seu verbô externô prudenter & propriè tantummodò rationalibus, impropriè tamen etiam irrationalibus, iis tamen omnibus à parte rei & realiter existentibus, solet quis loqui rationabiliter? sed ante creationem mundi, & in eo conditorum, nihil aliud erat, quàm solus ipse Deus, ergò non poterat loqui locutione externa, ergò locutus est interna, quæ est hoc Verbum Divinum mentis æternæ, ac proinde Hoc Verbum quod erat in principio, antequam quidquam fieret, & per quem omnia facta sunt, est Xtus Jesus æternæ Divinitatis 2da Persona, qui est *Imago Dei invisibilis, Primogenitus omnis creatura* ad Colos. 1. v. 15. rationem dat Apostolus inquiring ibidem: *quoniam in ipso condita sunt universa in Cælis & in terra, visibilia & invisibilia, &c. In ipso inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter* ad Colos. 2. v. 9. id est unitivè per unionem Hypostaticam cum Natura humana assumpta è Virginis Mariæ utero: ergò à primo ad ultimum

hic Evangelista, uti & in citata prima sua Epist. c. 5. v. 7. intellexit Verbū mentis Divinæ æternum, seu Christum, secundam Divinitatis Personam, & non verbum seu locutionem aliquam Dei extrinsecam.

25. *Eunomius*. Non videris mihi satis probare his per hunc terminum *Verbum* à Joanne in initio sui Evangelii, & citatâ Epistolâ suâ usurpatum, substantiam, seu spiritum, & simul personam aliquam significari, quæ fuisset à parte rei existentialiter secundum naturam ante Nativitatem è Virginis Mariæ utero; ac proinde mihi videtur *Verbum* hoc, significare naturâ hominem Jesum Christum, & illud verbum, quod explanat Apostolus Petrus Act. 10. v. 36. dicens: *Verbum misit Deus, filiis Israël, annuntians pacem per Jesum Christum.* & Paulus Act. 13 v. 26. *Viri Fratres, filii generis Abraham, & qui in vobis timent Deum, vobis Verbum salutis hujus missum est.* id est Prædicatio, & fides Evangelica per Jesum Xtum. Quod ipsum videtur confirmare Joann. in 1. sua Epist. c. 1. v. 1. affirmans, Hoc Verbum Divinum se oculis vidisse, & manibus contrētāsse, & Apoc. 19. v. 13. inquit: *& vestitus erat veste aspersa sanguine & vocatur nomen ejus Verbum Dei.* atqui hæc nequeunt dici ullatenus de Spiritu uti est Deus, neque de Persona Divina, ergò Christus non debet, sed nec potest dici Verbum Dei à parte rei existentialiter ante Nativitatem ex Virgine Maria, cò minùs ab æterno, sed solummodò Verbum Dei, dici debet & potest, in quantum, & à quo cæpit Verbum Dei ad Israëliticum Populum & totum genus humanum à Patre missum, prædicare, & fidem Evangelicam propagare.

26. *Pacificus*. Si necdum clarò Joannis testimonio ex 1. ejus Epistola c. 5. v. 7. allatò Eunomi tibi persuasisti, per Verbum illud à Joanne sæpè usurpatum significari spiritum, seu spiritalem, æternamque substantiam, simul & Personam Divinam, ad hoc tibi persuadendum attende accuratiùs sequentia, & quidem imò. Nonne relatus Evangelista cit. jam frequenter c. 1. absolutè absque ulla modificatione sui dicti ait, *Deus erat Verbum*: atqui juxta eundem Evangelistam c. 4. v. 24. *Spiritus est Deus*, ergo quia Deus est Verbum, & vicissim Verbum est Deus juxta Evangelistam, & Deus sit simul Spiritus, spiritualisve substantia; Verbum etiam Divinum ab Evangelista Joanne relatum est spiritus, seu spiritualis, æternaq; substantia, & per consequens naturâ Deus consubstantialis Patri, & secunda Divinitatis Persona. 2dò. Non nego, quia imò & ipse affirmo, per *Verbum* illud significari Hominem Jesum Christum; at hic non est naturâ purus tantùm Homo, sed naturâ Deus & homo: Deus quidem ab æterno secundùm Divinitatem consubstantialem Patri, & homo in tempore, à tempore assumptæ humanitatis è Virginis Mariæ utero: nam juxta Evangelistam Verbum hoc quod erat in principio, & quod Deus erat, *Caro factum est*, id est: Homo. 3tio. Si Verbum hoc, quod erat Deus, poterat fieri Caro, seu assumere carnem, & sic fieri homo, poterat & hoc modo ab Apostolis videri, & manibus contrectari: poterat & esse vestitum veste aspersa sanguine, hoc enim minùs est, quàm Deum hominem fieri, quod tamen factum est teste

ste Joanne , ergo & hoc ultimum fieri poterat. 4to. Antequam Evangelium & fidem Evangelicam Verbum seu Christus promulgare cœpisset , clarè & assertivè scribit de eo Evangelista , *Deus erat Verbum, omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil, & Verbum caro factum est* , ergò Verbum hoc Divinum à Joanne relatam, non tantùm est Verbum Dei à tempore suæ conceptionis è Virgine Maria & initiò promulgationis Evangelii , sed ab æterno , & ante omnia creata. 5to si Xtus ex eo præcisè diceretur Verbum Dei , quia Verbum Dei sibi commissum promulgaverit , tali modo oñes Prophetæ & Apostoli , & ii omnes , qui nostris temporibus verbum Dei promulgant , & fidelibus proponunt , essent Verbum : hanc inconvenientem sequelam non admittis , ergo nec priores inconvenientes ad proprium tuum sensum & placitum expositiones scripturæ admittere debes , ex quibus hæc secuta est. Insolutò igitur & hoc meò argumentò , ulterius ostendo veram Christi Divinitatem.

27. 5to. Ex ejusdem Evangelistæ Joan. c. 6. v. 41. ubi Xtus ipsemet apertè profitetur aliâ etiam naturâ se constare præter humanam , quam præseferbat , dicens : *Ego sum panis vivus , qui de cœlo descendi* , quod repetit , & confirmat ibid. v. 50. licèt obmurmurent Pharisei dicentes : *nonne hic est Jesus filius Joseph , cujus nos novimus Patrem & Matrem , quomodo ergo dicit : quia de cœlo descendi ?* atqui nullatenus potest dici de cœlo descendisse natura humana Xti , quæ nunquam ante nativitatem è Virgine Maria fuit in cœlo , ergo Xtus panis vivus descendit de

cœlo secundùm alteram suam naturam nempe Divinam; per consequens ante sui Nativitatem ex Maria Virgine habuit esse verum reale & existentialiale, cùm actio (uti erat descensus de cœlo) conveniat solummodò enti realiter existentialiter, & non tantùm intentionaliter in decreto Divino, aut in prævisione solùm existenti, & sic Christus non erat naturâ purus homo, totum suum esse & existentia accipiens à Maria Virgine.

28. 6to. Eodem c. 6. Joan. v. 38. Christus pariter de seipso ait: *descendi de Cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me.* atqui si secundùm te Eunomi Christus totum suum esse, primò accepit in sua nativitate, tuncq; incepit verè à parte rei realiter existere; non poterat in veritate se dicere descendisse, sed solùm ascendisse, ergo cùm affirmet se descendisse de cœlo, totum suum esse & existentia non habuit à sua nativitate, per consequens non est naturâ pura creatura. Hæc utraque confirmo ex illo Joan. 3. v. 13. ubi Christus inquit de seipso: *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo filius hominis, qui est in cœlo:* ubi bene attende ad hæc ultima Christi verba, *qui est in cœlo:* nam si adùm te Amice Eunomi Christus est pura Creatura secundùm totum suum esse, quomodo de semetipso poterat, cum Nicodemo, & Judæis disceptans, & coram iis existens, dicere: *filius hominis qui est in cœlo?* si fuit purus homo, quomodo poterat esse actu simul in cœlo, & actu in terra cum illis disceptare? ergò quia teste ipso fuit simul in cœlo, & simul cum hominibus discurrens, non erat naturâ purus homo, sed

sed homo Deus; ac proinde fuit in cœlo simul & in terra, cum hominibus conversando: In cœlo quidem secundum naturam Divinam consubstantiallem & eandem cum Patre; in terris autem secundum humanitatem ex utero Virginis sumptam.

29 7mo Jonn. 8. v. 8. Pharisæis Christus de se testatur: *Amen, Amen dico vobis, antequam Abraham fieret ego sum*: atqui Christus secundum humanitatem ante Abrahamum non erat, quia secundum esse suæ humanitatis nondum expleverat 34 ætatis suæ annos, Abraham verò eum multis centenis annis præcesserat existendo, ergò cum testetur se esse, antequam Abraham *existeret*, & hoc de sua humanitate affirmare non poterat in veritate, sequitur affirmâsse secundum suam Divinitatem æternam, per consequens non est naturâ purus homo, sed simul Deus & homo.

30. 8vo. Joan. 10. v. 27. & 28. Christus probans non perire oves suas, inquit: *& non rapiet eas quisquam de manu mea --- & nemo potest rapere de manibus Patris mei*, immediatè subdit horum rationem, quia inquit: *Ego & Pater unum sumus*, ubi per *unum sumus*, innuit eandem manum seu potentiam esse Patris & Filii: atqui si eadem est vis & potentia conservandi oves, certò & eadem erit essentia in Patre & Filio Divino, cum in Deo potentia & essentia sint eadem realiter, ergo quia teste ipsomet Christo eadem sit potentia ipsius conservandi oves, ac ipsiusmet Patris, sequitur necessariò, quia Pater secundum potentiam & essentiam est naturâ Deus, quòd Christus Filius Ejus, habens eandem

dem potentiam, realiter essentiæ identificatam, sic etiam naturâ Deus, & non pura creatura. *Confirmat* ibidem v. 36. & seqq. prius de se suum assertum, arguendo incredulitatem Phariseorum & Scribarum dicens: *Vos dicitis, quia blasphemus: quia dixi, Filius Dei sum, si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi, si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre.* ergo his non tantum intelligit, & intendit illis persuadere virtutem & potentiam in tempore à Patre collatam, quâ faciebat miracula, sed eandem cum Patre potentiam, & consequenter eandem cum Eo etiam naturam; secus enim non ita acriter eorum exprobrasset incredulitatem, nec ita de se absolutè absque ulla modificatione protulisset hæc, *ut cognoscatis inquit & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre.*

31. 9nò. Christus imminente jamjam sua passione & morte valedicturus discipulis, consolatur & animat eos amore Patris sui, ob fidem, quam in Christum habuerunt, dicens: Joan. 16. v. 27. & seqq. *Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia ego à Deo exivi: Exivi inquit à Patre, & veni in mundum: &c.* immediatè sequenti per totum, Patrem alloquens oculis in cœlum sublevatis v. 5. *Clarifica me Pater apud te ipsum, claritate, quam habui, priusquam mundus esset, apud te.* Quibus ostendit Christus Imò. se descendisse de cœlo, fuisse ante sui nativitatem in cœlo apud Patrem existentialiter realiter, quia revera dicit se
 exti-

exiisse à Deo, à Patre, & sic venisse in mundum: ostendit 2^{dò}. se habuisse claritatem seu gloriam ante mundi constitutionem. 3^{tiò}. se non esse purum hominem, nec Filium Dei tantum adoptivum, ut professio tua unitaria Eunomi affirmat, sed esse Deum, esse Filium Dei naturalem ab æterno per generationem æternam: Ratio hujus: quia è coelo nunquam descendit purus homo, nec Filius Dei tantum adoptivus, cum ante creationem mundi hujusmodi non fuerit in coelo, ergo quia affirmat se habuisse claritatem ante mundi constitutionem, exivisse à Patre; sequitur evidenter, Christum præter esse hominis habuisse, & actu habere etiam aliud esse, nempe Divinum æternum, consequenter non esse naturâ puram creaturam. Sunt & alia Joannis testimonia per totum suum Evangelium, uti est & illud c. 14. v. 6 & seqq. ubi Christus de seipso dicit: *Ego sum via, & veritas, & vita: Si cognovissetis me, & Patrem meum utique cognovissetis - - Philippe qui videt me, videt & Patrem meum.* & alia ferè innumera, quæ si attentè perlegeris, veram Christi Divinitatem probatam deprehendes, quibus ob brevitatem nostri Discursûs prætermisissis; ulterius ostendo assumptam meam veritatem

32. 10^{mò}. Ex Doctore Gentium Paulo Apost. ad Rom. 9. v. 5. sequentia de Christo scribente: *Ex quibus (id est Prophetis) est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in sacula, atqui qui est Deus super omnia benedictus, is est æternus & verus in natura Deus, ergo & Christus est*

verus in natura Deus, cùm juxta Apostolum sic super omnia Deus benedictus in sæcula.

Eunomius. Hic Apostolus per *ly super omnia Deus benedictus*, nequaquam vult significare veram æternam, ac in natura Divinitatem Christi, sed solummodò Excellentiam, & præminentiam ejus super omnes alias creaturas, ob excellentiam virtutum, & gratiarum ipsi à Patre collatarum.

Pacificus. Quamvis Christus etiam per inconcessum foret creatura pura & eminentior super omnes, neutiquam tamen posset dici verè ab Apostolo Deus: Deitas enim est prædicatum essenziale Dei, nulli comunicabile; præcipuè cum addito: *super omnia*, & *benedictus*: & ideo nec in scriptura ulibi legere est, creaturam aliquam nominari Deum cum his præfatis prædicatis, ergo nec Apostolus censetur id fecisse, nisi veram & in natura Christi Divinitatem intendisset significare.

Exponit idem Apostolus hanc suam mentem de vera Christi Divinitate Epist. suâ ad Tit. datâ c. 2. v. 10. hæc ei pro instructione suorum fidelium scribens: *ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus, Apparuit enim gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos.* ergo si Christus Salvator humani generis est Dominus noster juxta Apostolum, est etiam verè in natura idem unusque Deus noster consubstantialis cum Patre: subsumo, atqui juxta Deut. c. 6. 4. *Dominus noster unus est.* ergo cùm Christus (*Gal. 6. 18.*) sit Dominus noster, est etiam verè Deus noster consubstantialis Patri.

33. *imo.* Ex eodem Apost. Philip. c. 2. v. 5. & 6.

his

his adhortante: *Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Jesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se aequalem Deo: atqui si Christus filius Dei non esset naturâ Deus, eum non posset Apostolus affirmare æqualem Deo (secundum te Patri) ergo cum æqualem eum testetur esse Patri Apostolus, quod ipsum Christus de se Joan. 16. v. 15. profitetur: Omnia quaecunque habet Pater, mea sunt, sequitur Christum non esse naturâ purum hominem, sed esse naturâ Deum æqualem, & consubstantialem Patri.*

34. 12^{mò}. Ex contextu citati textûs Apostoli ad Philip. v. 7. ubi subjungit immediatè: *semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo.* ex quo assumo: sed qui habet veræ & æternæ Deitatis formam seu Naturam, est verè naturâ Deus, ergò quia Christus teste Apost. hanc habuit, antequam formam servi seu hominis indueret, seu humanitatem assumeret, sequitur eum esse naturâ Deum.

Eunomius. Per hanc Deitatis formam noli intelligere amice Pacifice Naturam, & Divinitatem, sed solummodò opera supernaturalia & miracula à Christo patrata in virtute Dei. Cum enim Deus se solo patrare poterat quaecunque miracula, & ipsi solum hoc propriè conveniebat, quia tamen & Christo concessit virtutem illa faciendi, ideo dicitur ab Apostolo in forma Dei esse.

Pacificus. Si hæc tua interpretatio super verba Apostoli Eunomi vera esset, tunc sequeretur. 1^{mò}. Apostolos pariter debere dici, fuisse in forma Dei, & æquales Deo, unum cum Patre, uti & alios

Viros Sanctos, qui varia opera supra naturam, & miracula fecêre virtute Divina sibi communicata: negas hanc sequelam omninò inconvenientissimam, nego & ego tuam super verba Apostoli allatam interpretationem, ex qua inconueniens illa sequela deducta est. Sequeretur *secundo*: quòd si Christus nec secundùm Divinitatem fuisset ante sui Nativitatem in tempore; neque habuisset formam Dei priusquàm operaretur miracula, atqui juxta Apostolum, Christus, qui cùm in forma Dei esset exinaniens semetipsum, formam servi seu hominis accepit, ergò ante formam seu Naturam servi seu hominis habuit Christus aliam formam seu naturam: non hominis; quia eam Apostolus asserit fuisse Dei, ergò Dei, consequenter antequam Christus servus seu homo factus esset, jam antecederet erat in forma Dei, seu in Natura Deus. Sunt & alia D. Pauli testimonia de Divinitate Christi jam sparsim majori ex parte suprâ allata, prout videre potes Ad Coloss. 1. v. 3, & 15. & seqq. Ad Hæbr. 1, v. 5. & seqq. & alibi passim, quibus tuæ solertiæ commissis, ad ulteriora progredior *probando conclusam meam Veritatem*.

35. 13to. Testimoniò suprâ jam prælaudati Dilectissimi præ cæteris Christi Discipuli Joannis videlicet in sua Epist. 1. C. 5. v. 20. hæc de Patre, & Christo ejus filio attestantis: *scimus quoniam filius Dei venit, & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio eius, hic est verus Deus, & vita aterna: quid his clariùs? ubi sicut Patrem dicit esse verum Deum, ita & Filium, dicens*
de

de eo, *hic est verus Deus, & vita eterna*, ergo sicut Pater est verus in natura Deus, ita pariter Filius, ex clarissimis Apostoli verbis.

36. 14to. Ille verè in natura est Deus, cui competunt omnia Divinitatis attributa, ut æternitas, Immensitas, Immortalitas, Immutabilitas, Omnipotentia, Omniscientia, atqui hæc omnia competunt Christo filio Dei, ergo est verè in natura Deus. *maj.* est innegabilis ab habente usum rationis, *min.* autè probo inductione: imprimis enim competit Christo *æternitas* juxta prophetiã Michæ supra n. 12 relatam de Messia seu Christo in lege promisso dicentis: & *egressus ejus ab initio, & à diebus æternitatis.* 2do. competit ei *Immensitas*, cùm sit simul in cælo & in terra, nam loquens in terra cum Pharisæis Joan. 3. v. 13. de se ipso dicebat, *Filius hominis, qui est in cælo.* 3tio. *Immutabilitas*; siquidem de Christo ait Apostolus ad Heb. 1. v. 11. & 12. *Ipsi peribunt, tu autem permanebis. Velut amicum mutabis eos, & mutabuntur, tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.* 4to. *Omnipotentia*: nam testibus Joanne Evangelista, & Paulo suprâ sub n. 17. specialiter circa hoc relatis: *omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil. Omnia per ipsum & in ipso creata sunt.* unde & Apoc. 4. v. 8 de eo dicebant 4. animalia: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est.* 5to. deniq; competit ei *omniscientia*, prædicatum omnino soli Deo proprium teste Petro Apostolo apud Jo. 6. 21. v. 17. *Domine tu omnia nôsti.* ergo quia secundum hæc, Christo prædicata Deo propria com-

D

petunt,

petunt, sequitur necessariò Christum verè esse naturâ Deum, ut claret *ab Instantia de Petro*: cui quia competunt prædicata, & proprietates hominis, ut esse rationalem, & animal, risibilem, admirativum, arguitur Petrus esse naturâ homo, ergò à contrario de Christo, quia ei conveniunt prædicata Dei, inferitur reverà Christum naturâ verè etiam esse Deum.

Eunomius. Velim nolim, fatendum mihi est: factis me esse pressum, & convictum allatis tuis ex utroque testamento argumentis, & rationibus, nec arbitror amplius tibi superesse aliquid, quò me adeò premere posses.

Pacificus. Pressum te, & convictum rationibus fateris: utinam! (ut finis hujus mei discursus est) & convictum te in conscientia fatereris, ac ostendam veritatem Christi; nimirum veram ac æternam in natura Divinitatem mecum una fide complecteris: ad quæ ut efficacius inclineris, en adhuc sequentia.

ARGUMENTA MIXTA VETERE
& NOVO TESTAMENTO PRO ÆTERNA,
AC VERA IN NATURA DIVINITATE CHRISTI.

37. *Imò.* Qui in deserto tempore Moysis ignitos serpentes misit supra filios Israël, vel est verus in natura Deus, vel non? si non: erroris arguis scripturam dicentem. Num. 21. v. 6. *Quam ob rem misit Dominus in populum ignitos serpentes?* si autem hos ignitos serpentes mittens in populum, est verus in natura Deus, etiam Christus Filius Dei est verus

verus in natura Deus : quod sic ostendo : Qui ignitos illos serpentes misit in populum, est Christus Filius Dei, teste Apost. 1. Corinth. 10. v. 9. *N quem tentemus Christum, inquit Corinthiis sicut quidam tentaverunt, & a serpente perierunt.* Ecce, quàm clarè asserit Apostolus Christum fuisse illum, quem israhelica in deserto tentârunt, qui ignitos serpentes misit in eos, ergo pro tunc secundum aliquod sui esse, debuit extitisse à parte rei; quia secus hæc non egisset: sed non extitit secundum esse humanitatis, quia pro tunc nondum erat natus, ergo debuit extitisse secundum esse suæ Divinitatis, & esse Dei; aliàs quomodo ipsum tentâssent? quomodo misisset in populum serpentes? per consequens Christus non accepit totum suum esse & existentiam primò in secunda Nativitate, sed habuit antecederent esse suum, nempe esse Divinitatis, ac proinde non est naturâ purus homo.

38. 2dò. Is, qui de se ipso dicit: *Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti, & de domo servitutis,* ille est æternus, & verus in natura Deus, atqui illum Dominum Deum Judas Thadæus Christi discipulus in sua Epistola v. 5. asserit esse Christum Jesum dicens: *Commonere vos volo, scientes semel omnia, quoniam Jesus populum de terra Ægypti salvans, secundo eos, qui non crediderunt perdidit;* ergo Jesus liberans filios Israël ex Ægypto est verus in natura Deus. maj. est evidens ex scriptura Exod. 20. v. 2. min. pariter ex citato Apostolo, consequentia sequitur in forma, & insuper ratio est: *Quia tempore liberationis filiorum Israël nondum*

erat natus Christus è Virgine , per consequens nec poterat eos liberare secundùm esse suæ humanitatis , ergò quia eos liberavit , hoc egit secundùm esse suæ Divinitatis , ac proindè habuit esse , nempe Dei ante suam Nativitatem , sicque non est naturâ purus homo.

Eunomius. Apparet quidem argumentum in terminis & forma , me convincere : quia tamen æquivocat in termino *Jesus* , ideo sophisticum est , & in nullo me convincens : Hic enim Apostolus per terminum *Jesus* nequaquam intendit significare Christum Jesum Filium Mariæ , sed *Josue* Ducem Israël , Moysi immediatum successorem in deserto , qui & ingressus est , & induxit populum in terram promissionis.

Pacificus. Mirum est amice Eunomi , quòd adeò liberè pro placito tuo quemvis scripturæ locum , & terminum in privatum tuum sensum interpreteris : qua enim ratione dicere moveris , argumentum æquivocare in termino *Jesus* , Apostolùmque intellexisse *Josue* , & non *Jesum* Filium Mariæ Virginis ? An mi Eunomi , Josue incredulos Israëlitas perdidit ? & à fortiori , an Angelos condemnaverit ? certè , ut te verum fateri bene suppono , affirmas mecum unà , non : atqui hic Apostolus loquitur de illo *Jesu* , qui incredulos viros Israëlitas juxta Num. 6. 14. v. 36. murmurare facientes contra Moysen multitudinè , detrahentes terræ , quòd esset mala , perdidit , ait enim suprà cit: v. *mortui sunt atque percussu in conspectu Domini* , & Angelos condemnavit , ut claret ex ejus Epistolæ versu 6. *Angelos vero , qui*

non servârunt suum Principatum, sed dereliquerunt so-
 rum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis æternis
 sub caligine reservavit. ergo ille Jesus hæc cum prætatis
 agens, non erat Josue, sed Deus Israël, per conse-
 quens Jesus Filius Mariæ non est naturâ purus ho-
 mo, sed simul in natura verus ab æterno Deus, &
 homo in tempore ab instanti solùm suæ concep-
 tionis in Virginis Mariæ utero.

Nec his obstat, etsi dicas cum Enyedio: editio-
 nem vulgaram in hoc esse corrigendam; quia in-
 quitis, in Græco non habetur *Jesus*, sed *kyrios*, seu
 Dominus: non inquam obstat, imò: quia ùt ipsi sa-
 temini, in reliquis editioni vulgatæ adhaeritis: &
 hoc ideo: ùt inquitis, quia hæc multorum sæcu-
 lorum præscriptione, & communi usu recepta,
 usuatâque est, sicque videtur esse certissima: si er-
 go ita receptæ in reliquis huic adhaeritis, cur non
 & in hoc textu? ex quo usu & præscriptione in hoc
 passu scripturæ græcæ adhaeres cum tuis, & in aliis
 editioni vulgatæ? ecce Eunomi nos, & in hoc, & in
 aliis vulgatæ editioni adhaeremus! quare? quia ab
 universali, & tota Christi Ecclesia tanquã regula in-
 fallibili, definita & recepta est. Non obstat 2do: quis
 sive *Jesus*, sive *Dominus* legas, utraque voce (si at-
 tentè legas *Epist. Judæ*, & candidè varietatem lateri
 vis:) Christum intelligere necesse est: nam *Apost.*
 in toto contextu suæ *Epistolæ de Christo* differit,
 cujus verba in hoc argumento tibi objecta, si de so-
 lo *Patre* accipis, inanem facis omnem demonstra-
 tionem *Apostoli de Christo*: scribit enim *Apost. v. 4.*
Subintroierunt quidam homines impii, Dei nostri grati-

am transferentes in luxuriam & solum dominatorem & dominum nostrum Jesum Christum negantes: sed hi homines impii non erant pagani; quia hi non tantum occultè, sed manifestè negabant Deum verum, & Dominatorem etiam Patrem: nec erant Judæi, si intelligas textum Judæ de solo Patre: quia hi Patrem, verum Deum profitebantur, & actu profiteantur, ergò homines illi impii erant Cerinthus, Ebion, ex Christianis in errorem lapsi, ut patet ex dictis supra n. 17. quos, ut refellat, ab horumque errore alios fideles præservet, subjungit Apostolus: *Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Jesus populum de terra Ægypti salvans!* quibus verbis ostendit Apostolus illis doctrinam de Divinitate Christi ab Apostolis traditam, esse veram: cum hic Jesus fuerit, qui salvavit populum ex Ægypto, Angelis verò ruinam intulit: quod, si Christus naturâ fuisset tantum homo, facere minimè potuisset. 3^{ti}o. non obstat, quia quamvis in editione vulgata non habeatur in citatis verbis Apostoli, *Jesum Christum Deum, negantes*: habetur tamen, *solum dominatorem, & Dominum nostrum*, atqui qui est solus Dominator, & Dominus noster, ille verè est æternus, & naturâ Deus, ergò cum hoc dicat Apostolus de Christo, Christus est verè æternus & naturâ Deus.

39. 3^{ti}o. Is, qui adoratur cultu & adoratione soli Deo propria, est verus in natura Deus, ut patet ex Deut. c. 6. v. 13. & Matt. 4. v. 10. atqui Christus adorabatur cultu & adoratione propria soli Deo, recte Evangelista Matthæo c. 2. v. 11. c. 8. v. item c. 14. v. 3. supra citato n. 16. & Marco c. 5. v. 6. &

y. 6. & teste Apostolo Paulo ad Hab. c. i. v. 6. dicente: & cum iterum introducit primogenitum in orbem terra, dicit: & adorent eum omnes Angeli Dei. Hoc ipsum testatur & professio tua unitaria de Christo suprâ sub n. 3. relata, in qua profiteris de ejus cultu hæc formalia: *Nos quoque (inquis cum tuis) cultus Divino, & sanctissima adoratione Eum adoramus.* ergò quia tum secundum tuam professionem, tum verò secundum allata scripturæ testimonia, Christus cultu & adoratione Divina seu Deo debita adoratur, est verè naturâ Deus.

Patet consequentia, in forma enim est: at insuper ratio est: quia aliàs, si Christus esset naturâ pura creatura, & nihilominus adoraretur adoratione Divina & Deo debita, sequeretur imò: à te, tuisque Cunitariis committi idololatriam, adorando Christum, quem credis naturâ puram creaturam, quod ipse audire horres; ita tamen revera foret: siquidem adorares puram creaturam, ei que tribueres Cultum Deo debitum, quod est idololatricum, ac intrinsecè malum, nec ulla circumstantiâ cohonestabile: nam absolute testatur per Isai. c. 6. *gloriam meam alteri non dabo. v. 8.*

Sequeretur secundo, si Christus esset pura Creatura, Deum præcipiendo Angelis adorare in ingressu in mundum, suum Primogenitum videlicet Christum Filium suum, præcepisse Angelis Idololatriam: quod horrent Christianæ aures, ita tamen esset: quia cultum sibi Creatori debitum, præcepisset tribuendû & Christo, secundum te ut naturâ puræ creaturæ: quod ita intrinsecè malum est, & nullâ

circumstantiâ cohonestabile; sicut intrinsicè malum esset, si præciperet non Deum, credere Deum, ergo, si profiteris chare Eunomi, Xrū debere adorari cultu & adoratione Divina, Deo debita, profiteri quoque debes illum non esse naturâ puram Creaturam, sed esse simul Deum & hominem.

40. *Ultimò tandē hæc omnia argumenta, & rationes meas pro vera, ac æterna in natura Divinitate Xsti allatas, concludo argumentò Ipsiismet Xsti Pharisæis interrogativè propositò, & ab iis insolutò, Matt. 22. v. 42. & seqq. quærentis ab eis: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: David: Rursus Xtus ait illis: quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis? si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius ejus est? id est: si Christus est filius David, David Pater ejus non potest vocare Christū suum Dominū: Nam in quacunque præminencia & dignitate foret constitutus filius, etiam supra Patrem, nihilominus indecens, & contra omnem unquam factò experientiam, ac contra ipsam etiam naturæ legem foret, si Pater filium suum naturalem, Dominum suum nuncuparet: ergo pariter, si Christus secundum te & Pharisæos est tantum Filius David seu naturâ purus homo, David contra legem naturæ non poterat Filium suum seu Nepotem Christum vocare Dominum suum: quia ergo sic vocat psal. 109. v. 1. debuit in spiritu agnoscere præter humanitatem ab ipso traducendam, etiam Divinitatem, ob quam appellaret eum Dominum suum. Hinc Chare Eunomicertum est, quemadmodum Pharisæi in scripturis versatissimi &*

legis Doctores Messiam seu Christum ibi in lege promissum putantes tantum fore purum filium David, seu naturam purum hominem, ad hoc Christi argumentum ne verbum quidem respondere potuerint, ita pariter tu cum tuis affirmans Christum esse naturam purum hominem, purum filium Virginis, nec aliud præter esse hominis ab æterno habere, rectè & rationabiliter nullatenus solvere vales hoc Christi argumentum. At verò nos Catholici Christum Deum ab æterno, & hominem in tempore ab instanti suæ conceptionis secundum esse suæ humanitatis profitentes, facilè illud solvimus, dicendo: Christum secundum suam Divinitatem æternam & consubstantialiam Patri, esse Dominum David, secundum humanitatem verò suam esse filium David.

41. *Eunomius.* Exemplò Pharisæorum ne arbitrare Amice Pacifice, ad præfatum argumentum omnem nobis respondendi viam esse reclusam: facilè enim & nos juxta principia professionis nostræ respondemus, dicendo: Christum esse Dominum David, in quantum majoris dignitatis & potestatis erat extensivè Xstus quàm fuerit David; hic enim solummodò erat Rex Populi Israël: at verò Xstus totius mundi Rex supremus & salvator à Patre constitutus erat: esse verò filiù David, quia ex semine David ortum sui duxerat: & certè nisi hoc sensu intelligendus esset Propheta David, non posset dicere seu imperare Dominus Domino, seu Deus, Christo etiam in natura Deo, *sede à Dextris meis*; quid enim Imperii habet Dominus & Deus, supra Dominum & Deum sibi æqualem? ergo cum ita imperativè di-

cat Dominus, Domino, Messia nempe venturo, videtur, David locutum fuisse in dicto cum muni nostro sensu post Enyedium.

Pacificus. Quod hic cum tuis ad argumentum Christi ex Prophetia David, respondes, hoc ipsū respondere poterant in scripturis veritatissimi Pharisæi; optimè enim ij noverant ex prophetiis, Christū futurum totius mundi, omniumque Monarcharum Regem, & Salvatorem, ac proinde longè excellentioris dignitatis & potestatis, Davide: sicque facili negotio respondissent Christo, elusissentque ejus insolutum, & eos (aliàs procacissimos) mutos faciens argumentum. Præterea; An quia nostra Clementissima actu felicissimè regnans, super tot Monarchas sibi offensissimos gloriosissimè Triumphatrix, ac Inviçtissima Regina Maria Theresia, sceptrò, diademate, Regiæque dignitate Augustissima totâ celebratur Europâ, ob hoc ejus Augustissima Parens, relicta Imperatrix Carolina, Dñam appellabit Regnantem suam Filiam? hoc certè arcet lex naturæ: sed eam lege naturæ Filiam ab ipsa nuncupari non dubita: ita quoque argumentare de Davide & Christo Filio ejus ex semine suo oriundo, quem licèt in spiritu præviderit David, se potentiorum Regem futurum Filium suū seu Messiam venturum; si tamen eum agnovisset pro puro in Natura homine, nequaquam eum vocasset in spiritu Dominum, sed Filium, & hoc ex lege naturæ: ergo quia Filium suum Dominum suum nuncupavit, agnovit in eo præter naturam humanam ex semine suo per seriem generationis oriundam, etiam natu-
ram

ram Divinam, ob quam nuncupavit eum Dominum suum.

Hæc sunt Amice Eunomi argumenta & rationes meæ pro conclusa veritate mea, æterna nimirum ac vera in natura Divinitate Christi, quibus (retortis tuis responsis, ac quibusque tuis effugiis plenè refutatis) à te insolutis; superest pro fructuoso discursu nostro, tua adferre argumenta, quibus innixus contrariam conclusæ veritati ac professioni meæ, doctrinam profiteris, & affirmas: lubens enim & ego ea audiam, & me vicissim polliceor munus respondentis ad ea, pacifica ac svavi familiaritate subeundum: sic proinde, si placet, pro continuando nostro pacifico salutari discursu.

QUÆSTIO SECUNDA.

QUÆNAM SINT ARGUMENTA PROFESSIONIS UNITARIÆ CONTRA ÆTERNAM, AC VERAM IN NATURA DIVINITATEM CHRISTI?

Eunomius. Multis tuam de Christo doctrinam Catholicam argumentis & rationibus ex scriptura desumptis probasti, quibus ingenuè fateor, me plenè non satisfacisse: nequaquam tamen despondeo animò, nec instar præmentionatorum Phariseorū ad ea obmutesco, simile quid enim & tibi spero futurum; ex ipsissima equidem scriptura ad confirmandam unitariæ meæ professionis de Christo doctrinam, utpote: illum non esse naturâ Deum, sed purum hominem, & Deum tantum nuncupativè, & propter excellentiam donorum & gratiarum ipsi
 à Pa-

à Patre collatarum ; textibus textus, argumentis argumenta, & rationibus pares oppono rationes : & quidem.

42. Imò. Christus Matri petenti, ut unus filiorum sederet ad dexteram, alter ad sinistram, respondit Matt. 20. v. 23. *Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam vel sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo*, ergo si hoc non est in sua potestate, sed Patris, nec est æqualis potestatis cum Patre, per consequens neque est naturâ Deus consubstantialis Patri, sed naturâ homo, & solùm nuncupativè, dignificativè Deus. Probatur consequentia & utrumque subillatum ex ipsiusmet verbis Christi ejulantis in cruce ad Patrem Deum suum Matt. 27. v. 46. *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* atqui si Christus esset Deus naturâ consubstantialis Patri, non posset Patrem vocare Deum suum ; neque enim qui naturâ Deus est, potest habere Deum, ut certum est apud Christianos, contra jam dudum proscriptum errorem Manichæorum, ergo quia Christus Patrem vocat Deum suum, sequitur Christum non esse naturâ Deum consubstantialem Patri ? probatur *min.* Qui est naturâ Deus, non potest sibi alterum agnoscere, eumque vocare Deum, sed Christus secundum te Amice Pacificè est naturâ Deus, ergo si est naturâ Deus consubstantialis Patri, non potest Patrem agnoscere, eumque vocare Deum. *Subsumo.* atqui Christus vocando Patrem *Deum suum* videtur agnoscere alterum supra se Deum, & sic negare in se Divinitatem, ergo non est naturâ Deus consub-

substantialis Patri. probatur subsumptum à pari: sic quia, dum homo vocat alterum *Regem suum*, fatetur se non esse Regem, saltem supremum, & æqualis dignitatis ac potestatis cum eo, ergo pariter, quia Christus Patrem vocat Deum suum, agnoscit supra se Patrem esse Deum, & consequenter negat in se Divinitatem consubstantialem, & æqualem cum Patre, adeoque non est naturâ Deus, sed homo.

43. *Pacificus*. Me hoc argumentô, & textibus scripturæ allatis omninò convinceres, si & ego te unâ, & Judæis unicam tantùm in Christo naturam, eamque purè humanam, & solùm ab extrinseco, seu propter donorum, & gratiarum excellentiam Deificatam & Divinam agnoscerem: at quia in Christo secundùm suprâ datam *conclusionem* & professionem meam Catholicam, duas in Christo profiteor Naturas, per unionem hypostaticam unitas, unam Divinam, eamque æternam, ac consubstantialem Patri, alteram verò humanam in tempore creatam, & assumptam è Virginis Mariæ utero, idcirco contra me nihil probas, minùs eò me convincis.

Ut proinde, brevitatem nostri discursûs assequamur, omissis hujusmodi argumentis & textibus, quibus serè plena est, præcipuè novi Testamenti scriptura, accipe pro *Regula & responsione generali* ex principiis, rationibus, & argumentis pro conclusione, & professione mea de Christo, quæstione præcedenti sat fusè allatis: Textus hos & his consimiles, prout Matt. 28. v. 18. *data est mihi omnis potestas in celo & in terra* Joan. 14. v. 28. *Vado ad Patrem: quis Pater me major est.* Joan. 7. v. 16.

mei doctrina non est mea, sed ejus qui misit me. Joan.
20. v. 17. Ascendo ad Patrem meum, & Patrem ve-
strum, Deum meum, & Deum vestrum. &c. de Chri-
sto secundum Naturam humanam, & non secun-
dum Divinam esse intelligendos, absque exclusio-
ne tamen Divinitatis veræ à se: cujus rationem
assigno, ex diverso de se loquedi modo ipsiusmet
Christi: qui secundum proximè allatos textus, fa-
teatur se minorem Patre, Patrem esse suum Deum;
secundum allatos autem textus quæ est: præceden-
ti testatur se unum cum Patre, æqualem cum eo,
dicens: Joan. 10. v. 30. ego & Pater unum sumus
& 38. si mihi non vultis credere, operibus credite, ut
cognoscatis, & credatis, quia Pater in me est, & Ego in
Patre. & Joan. 5. v. 19. Quæcumque ille (id est
Pater) fecerit, hæc & filius similiter facit. & Joan. 14.
v. 9. Philippe qui videt me, videt & Patrem. v. 11. --non
creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est. atqui cer-
tum est, si Christus unicâ tantum naturâ, eâque
in se purè humanâ constitisset, nunquam ejusmodi
contraria & invicem repugnantia de se affirmâisset:
& quæso amice Eunomi, quis audet supponere de
Christo, qui juxta Joan. c. 14. 6. Via, Veritas &
Vita est. qui testibus & Ipsiusmet adversariis, Pha-
risæis videlicet, & eorum discipulis Matth. 22. v.
16. Verax est, & viam Dei in veritate docuit?.
quis inquam audet de eo supponere, si unicâ, eâ-
que purè in se naturâ humanâ constitit, adeo uni-
naturæ contrariis asseverationib⁹ de se testatis, affir-
matis, & probatis, tot errorum, dissidiorumque
semina suis Apostolis, ac toti mundo seminâsse?

hoc certè prudens ratio de eo suspicari horret, reverentia in Xtum, ut via, veritas, & vita est, prohibet: ergo quia modò affirmat se esse unum cum Patre, Se in Patre, & Patrem in se esse, & modò asserit se minorem Patre, hæc intellexit, & protulit de se secundùm suam duplicem diversam naturam, videlicet humanã & Divinam, quod conclusio & confessio mea in eo, cum argumentis, & rationibus tibi allatis inconcussè affirmat, & profiteatur. Hanc igitur Regulam scito amice Eunomi proximilibus scripturæ textibus, secundùm quam ejusmodi scripturas soluturus essem, & si in specie mihi objiceres.

44 Ut nihilomin⁹ morem meorum Concatholicorum & præcipuè scholasticorum geram, singulas propositi tui argumenti rationes distinctè solvo. *Et ad 1mum.* textum dico: Responsionem illam Christi non fuisse absolutam, quasi non fuisset etiam in sua potestate, sed respectivam ad petitionem, id est: non vult esse suum Regnum, & præminentiam in suo Regno, eis dare ex mera indulgentia, aut vicognitionis, ut petebat Mater ipsorum? sed solum vult dare certantibus, vincentibus, & propter merita, sicut à Patre, & ab ipso pariter decretum est. *Hoc enim* (ut ajunt Ss. Ambrosius. Aug. & Abulensis) *non datur persona, sed vita, non ex favore, sed ex merito*, adeoque ex hoc minimè inferri potest Christum non esse æqualis potestatis cum Patre, & ipsi non esse consubstantialem, imò contrarium, & conclusioni meæ favens.

Ad secundum pariter dico: Illò Christum alloqui Patrem

Patrem suum, secundum jam dictam hic generalem Professionis meae regulam, quatenus homo erat, & 2dum quam capax erat doloris, passionis ac mortis: non verò quatenus Deus erat consubstantialis; 2dum hanc enim erat incapax passionis & mortis: *Distinquo* autem *min*: ex hoc textu sumptam: atqui si Christus esset naturam consubstantialis Patri: non posset Patrem vocare Deum suum, si sola naturam divinam Patri consubstantiali constaret. c. si constet & naturam humanam sibi hypostaticè unitam (ut conclusio & Professio mea adstruit *N min* & *consequentiam* sub distinctione *prima* ex regula generali data. Hujus probationis *maj. distinguo*: qui est naturam Deus, solam constans naturam Divinam, non potest sibi alterum agnoscere, & Deum suum invocare C. qui est naturam Deus, unitam simul habens & Naturam humanam. *subdistinguo*: non potest sibi alterum agnoscere & eum vocare Deum suum, secundum suam Naturam Divinam eandem consubstantialem illi c. secundum Naturam humanam sibi unitam *N. maj. & min. ac consequentiam*, sub datis prioribus distinctionibus. Hujus subsumptam propositionem nego quoad utramque partem, *assignando disparitatem* ad ejus probationem, videlicet: quia homo cum sit unius tantum naturae, agnoscendo aliquem sibi Regem, eò ipsò agnoscit se illò in omnibus esse inferiorem: at verò Christus cum sit duplicis naturae, Divinae nempe & humanae, potest se faceri Patre inferiorem secundum naturam unam, nempe humanam, & ipsi æqualem, ac consubstantialem secundum alteram naturam nempe

nempe Divinam, prout & fecit, ut claret ex allatis textibus, *Ego & Pater unum sumus* & reliquis. Ecce amice Eunomi plena argumenti tui solutio, aut si eâ minimè contentus es, urge contra eam, lubens audiam.

Eunomius. Satis fecisse quidem videris proposito argumento tum ex universalis professionis tuæ regula præmissa, tum ex distincta more scholasticorum in altioribus scientiis peritorum, solutione data, nec aliquid contra eam forsitan te urgens pro nunc mihi occurrit, ast adhuc urgeo textibus & rationibus.

45. 2dò. Christus ultroneè fateatur de semetipso Joan. 5. v. 19. *Non potest Filius à se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem*, ergo si non potest à se facere quidquam, nec est æqualis & naturâ Deus consubstantialis Patri.

3iò. Ille qui mittit aliquem, major est illò, qui mittitur ab alio, sed Filius est missus à Patre, ut testatur de seipso Christus apud Joan. 6. 3. v. 17. *Misit Deus Filium suum in mundum &c.* 5. v. 23. *Qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum:* & alibi sæpè. ergo Filius est minor Patre, nec consequenter in natura Deus æqualis, & consubstantialis Patri.

4iò. Christus Luc. 18. v. 19. Redarguit Principem interrogatoriè illum Bonum appellantem, dicens: *quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus:* ergo ipse non agnovit se esse naturâ Deum consubstantialem Patri, & sic vera manet adhuc professio mea unitaria de Christo, saltem ex his rationibus.

46iò. *Pacificus.* Aliam adhuc tibi pro principio

universali subjiçio *regulam generalem* meæ professionis Theologorum, ad tuos hujusmodi scrupulos solvendos, videlicet: opera Trinitatis Divinæ Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti ad extra esse communia, & indivisa, adeò quidē, ut secundum meæ professionis Theologos nihil possit Pater in rebus creatis ad extra creare, aut conservare, quod simul non creet, conservet & Filius, ac Spiritus sanctus, & hoc quidem ob unitatem essentiæ, & unitatem virtutis operativæ, quæ in omnibus eadem unicissima, & indivisibilis est. Hinc ad 2^{dum} & deo: Xri testimonium intelligi de semetipso dictum: juxta hanc regulam Theologorum meæ Professionis: quò nihil aliud intendit significare Xtus, quàm quòd Ipse, ut Filius Patris æterni, nihil possit operari ad extra sine Patre, sicut non potest quidquã & Pater operari ad extra, quod simul non operetur & Filius, teste ipso met Xto Joan. 5. v. 19. & proximè hic sub n. 43. citato.

Ad 3^{tium}. *Distinquo maj.* Ille qui mittit, est major illò, qui mittitur per imperium vel consilium *C. maj.* qui mittitur ab alio solùm per originem physicam, & ad terminum, in quo antea fuit *N. maj.* *Dist.* pariter *min.* sed Filius est missus per imperium, vel consilium *N. min.* per originem physicam, & ad terminum, in quo antea semper erat *C. min.* & *N.* simpliciter *Con.* Ratio meæ distinctionis est: quia certissimum est, quòd ille, qui mittitur per imperium, vel consilium sit omnino minor mittente, Is enim est minoris Authoritatis, quàm, qui imperat, vel minoris sapientiæ, quàm qui consulit: At verò,

verò , qui tantum per originem physicam mittitur, & ad terminum, in quo & ante missionem erat, licet non illò novò modò, nullatenus est minor mittente; & hæc quidem missio Personis Divinis convenit ratione originis, seu processionis unig ab aliis: *Missio* quidè sola *activa* Patri, cum ipse non habeat originè sui: *Missio* autè *passiva* Filio, & Spiritui S: in quantum habet originè sui, Filius à solo Patre per Intellectu, Spiritus S: autem à Patre, & Filio, per Voluntatem: Et hinc dicitur mitti Filius, non secundum imparem potestatem, ut inquit Aug. lib. 4. de Trinitate c. 20. *vel secundum Substantiam, vel aliquid, quod Deo Patri non sit æquale, sed secundum id, quod Filius à Patre est, non Pater à Filio: dicitur* inquam *mitti à Patre* in ordine ad aliquem terminum, ut in illo vel simpliciter, vel novò modò existat: sic *novò modò existit* in mundo, in quo jam antea erat, dum in illo incepit *esse Unitivè*, videlicet per assumptionem naturæ humanæ, & homo factus est: *Incepit esse simpliciter*, in quantum humanitas assumpta, quæ erat unita Verbo, seu Filio, illi suas denominationes per communicationem Idiomatum (Quæ apud Theologos Catholicos nihil aliud significat, quàm mutuat prædicationem proprietatum, & attributorum Naturæ Divinæ, & Humanæ, in Xto unitarum) communicat: similiter Spiritus S. dicitur missus à Patre, & Filio in Apostolos, in quantum in illis incepit esse per nova Dona, & charismata, in cordibus ipsorum diffusa. In hoc ergo distinctionis, & explicationis sensu intellige textus de *Missione* contra me allatos, ac proinde nihil eos

favere pro tua professione firmanda.

Ad 4um dico: Christum hoc dixisse increpando, & redarguendo incredulitatem Principis, quasi dixisset: cum me non credas Deum, cur me dicis bonum? cum solus Deus sit bonus, nihil itaque & his adversum me evincis argumentis, nec firmas, quin potius infirmas tuam professionem; alia igitur adducito, si habes.

Eunomius. Non mihi quidem adeo fundatum modò occurrit, quò infirmem hæc tua responsa, est alia, meæ professioni plurimum faventia, plura occurrunt, quibus ostendo veritatem meæ professionis unitariæ: & quidem.

5to. Si per illud Joã. 10: *Ego & Pater unum sumus*, intelligeretur unitas naturæ Dei Patris, & Filii, & non sola concordia voluntatû, tunc etiam Apostoli debebant esse *unum naturâ*, cum comparative ad Se, & ad Patrem, oret pro suis, dicens: Joã. 17. v: *II. Pater Sancte serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum, sicut & Nos.* atqui Apostoli non sunt unum naturâ, sed tantum in concordia voluntatû, & pro hac orasse, rationabiliter concludimus, Christum, cum eorum natura eadem esse nequiret, ergo & Filius est solùm idem cum Patre in concordia voluntatû, & non in natura, ut & ipse Xtus satis videtur innuere hanc concordiam voluntatis suæ cum Patris voluntate Joan. 8. v. 29. *Ego qua placita sunt ei: facio semper.*

47 6to. Quò & confirmo prius argumentû: Johannes Christi præ cæteris dilectissimus Discipulus in sua Epistola 1. c. 5. v. 7. & 8. non secus dicit de spiritu,

ritu , aqua , & Sangvine , *unum sunt* : quàm de Patre , Verbo , & Spiritu S: dicens : *Tres sunt , qui Testimonium dant in celo : Pater . Verbum , & Spiritus S: & hi tres unum sunt : Et Tres sunt , qui testimonium dant in terra , Spiritus , Aqua , & Sanguis : & hi tres unum sunt* , atqui Spiritus , aqua , & Sanguis non sunt uou naturâ numerô , imo nec specie , ergo nec Pater , Verbum , & Spiritus S: sunt unum numerô naturâ , sed solâ concordia voluntatum.

48. 7mo. Christus rationem afferens , cur Filius Dei esset ? non aliam attulit , quàm sanctificationem , & missionem Joan. 10. v. 34. ubi cùm ipsum Judæi lapidare vellent , eò , quòd se Deum , ac Filium Dei fecisset , explicat , & ostendit , se esse verè Filium Dei per gratiam , dicens eis : *Nonne scriptum est in lege vestra , Psal. videlicet 81. v. 6. Ego dixi , Diis estis ? Si illos dixit Deos , ad quos sermo Dei factus est , & non potest solvi scriptura ; quem Pater sanctificavit , & misit in mundum , vos dicitis , quia blasphemas : quia dixi , Filius Dei sum ;* atqui missio & sanctificatio non probant Xtum esse verum in natura Deum , sed ad summum per gratiam , ergo Xtus non est verus in natura Deus consubstantialis Patri .

49. 8vo. Ipse Doctor gentium 1. ad Cor. 8. scribens Corinthiis , de repudiandis fictis , & falsis gentilium Diis , & Idolis : ait v. 6. *Nobis tamen unus Deus , Pater , ex qua omnia , & nos in illo , & unus Dominus Jesus Christus , per quem omnia , & nos per ipsum* , atqui his Apostolus clarè ostendit solum Patrem esse naturâ Deum , & Filium tantù à Patre Deum , aut Dominum constitutum super creaturas : ergo

solus Pater est naturâ Deus, & Filius non nisi per gratiam dicendus est Deus.

Confirmat Petrus Apostolus hunc Pauli de Xsto sensum Act. 2. v. 36. *Certissime sciat ergo omnis Dominus Israel, quia & Dominum eum, & Xstum fecit Deus, Hunc Jesum, quem vos crucifixistis. ergo Xstus Filius Dei, non est naturâ, sed tantum gratiâ factus Deus.*

§0 *Pacificus.* fateor multum favere apparenter tuæ professioni textus scripturæ contra me allatos, re ipsa tamen, si attentè consideres illorum contextus, non modò favere, quin potius evertere professionem tuam ipse unâ tuis fateberis: ut ergo hoc factò tibi eveniat, scrupulos tuos solvo distinctè per partes: & quidem.

Ad scum Redeo imò indirectè, si hoc tuum argumentum aliquid pro te concluderet, sequeretur à paritate textus scripturæ & rationis, neque Patrem esse infinite Misericordem: quandoquidem ipse Christus hortetur suos discipulos. Luc. 6. v. 36. *Estote Misericordes, sicut & Pater vester misericors est, neque esse infinite perfectum: cùm Matth. 5. v. 48. eosdem hortetur, Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est: atqui Apostoli neque infinite misericordes, neque infinite perfecti esse poterant, ergo nec Pater est infinite Misericors, & infinite perfectus. Negas has sequelas, ut Christianè, & de se supono, Amice Eunomi; nego & ego tuas ex Joan. 10. & 17. deductas sequelas.*

Redeo. 2do. equidem indirectè, si per illos ex Joanne textus citatos, intelligeretur sola concordia

dia voluntatis Christi cum voluntate Patris, & non unita naturæ, tunc æquè homines iusti, in fide & Chiritate per gratiam Deo conjuncti, ac Angeli in fidelitate perseverantes, possent dici, *unum & æquale*, cum Patre, illi in Patre, & Pater in illis, sicut Christus de se testatur Joan. 10. v. 38. & alibi, *ater in me est, & ego in Patre*: negas & has sequelas cùm nullibi fundamentum hujusmodi dictionis aut sensûs legere sit in scriptura, nego & ego tuam iræ allatam sequelam ob paritatem rationis.

Redio 3^{ti}o. & directè juxta Regulam generalem professionis meæ pro Xsto ex meis Theologis Catholici, suprâ sub 43. tibi assignatam: Christus, dñi ita irâisset Patre, non rogavit eum ut Deo, ut talis enim non poterat rogare Patre; supplicatio enim ad alterum ab aliquo facta, arguit sui inferioritatem, & alterius superioritatem, quæ in Christo, seu Filio, & Patre Divinis nulla est, cùm sit æqualis & consubstantialis Patri in Divinitate: Oravit ergo Christus Patrem pro Discipulis, quatenus homo, it & illi essent concordés invicem, sicut & ille ut homo concors est cum Patre. At cùm Joannis 10 dixit: *Ego & Pater unum sumus*, verè ostendit se esse unum in natura cum Patre, & ideo volebant eum lapidare Judæi, & nisi hanc unitatem in natura intelexissent & ipsi Judæi, ineptè & absque ratione lapidare intendissent, cùm ipsi oprime nôrint, omnes Sanctos, & Justos ad talem unitatem, seu concordiam voluntatum cum voluntate Divina se conformare. Et ideo interrogantibus incredulis Phariseis, respondit ibidem v 25. *loquor*

vobis & non creditis, opera, qua ego facio in Nomine Patris mei, hac testimonium perhibent de me: & iudic: Ego & Pater unum sumus: ubi, si tantummodò intendisset persuadere illis concordiam voluntati suæ cum voluntate Patris: nequaquam affirmâisset de se infra v. 38. quia Pater in me est, & ego in Patre, nec se Patri æqualem dixisset hic, & alibi, ut Joan. 5. v. 19. quaecumque fecerit Pater, hæc & filius similiter facit. per cons. (ut evidenter claret ex his Christi de se testimoniis) per illud ex Joan. 10. v. 30 allatum intellexit se Christus unum esse in natura cum Patre per ly unum, & per ly sumus distinctionem à Patre in Personalitate, testibus Ss. Hilareno, Chrylostomo, & Augustino, lib. de Trinitate.

§1. Ad 6tum. Ræco. teste Bellarmino lib 1 c. 6. de Xsto: In Bibliis græcis de Patre, Verbo, & Spiritu hoc modo habetur: & hi tres unum sunt: de spiritu autè, aquâ, & sanguine, hoc modò & hi tres in unum sunt: id est: in unum sunt testimoniū, videlicet, ad probandam naturam humanam Christi, sicut illi tres unum sunt in Natura Divina: ex quo aperte vides, non esse unum naturam spiritum, aquam, & sanguinem, sed solum conspire in unum testimonium, ad probandam Xsti humanitatem: ibi enim ut patet ex tota eius Epistola, vult ostendere Joannes, Xstū esse verum in natura Deum, & verum in natura hominē, & idcirco adfert testimonia Divina simul & Humana, nec enim cum ait: Tres sunt qui testimonium dant in celo, per ly in celo, intelligit locum cœlestem, se testimonii qualitatem: nam etiam Angeli sunt in celo, &

& testimoniū de Xto non semel dederunt, & tamen tres tantū testes in cœlo ponit Joannes: Patrem videlicet, Verbū, & Spiritum S: Itaque per tres testes, qui sunt in cœlo, intelliguntur testes Divini, ut distingvantur à testibus humanis & creatis, quibus vult probare divinitatem Xsti, & ideo paulò post ait: *si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est.* sicut igitur Spiritus, aqua & sanguis sunt testimonia terrena, & comprobârunt verā Xsti humanitatem, quando nimirum in morte sua Spiritum suum Patri commendavit, Spiritus ex ore ipsius, ex latere aqua, & sanguis fluxerunt: ita quoque Pater, Verbum, & Spiritus S: sunt Personæ Divinæ, & testimonium perhibuerunt de vera Xsti Divinitate, tum *in Baptismo*: quando nimirū Pater publicā voce de cœlo proclamavit: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Mat. 3. v. 17. & Spiritus S: in columbæ specie super ipsum descendit. Tum imminente passione, & morte Xsti, Patre de cœlo clamante: *Et clarificavi, & iterum clarificabo.* Joan. 12. v. 28. Tum corā Tribunali Judaico & Romano Filio palām contestante, se Messiam, & Filium Dei esse. Matt. 26. v. 64. Marc. 14. v. 62. Tum in Missione Spiritūs S: die Pentecostes, & deinceps in discipulos Xsti, & alios fideles, Spiritus S: de cœlo in forma linguarum ignitarum à Patre & Filio missus, toti mundo, notum fecit, Xtum esse Dei Filium, Messiam, & Salvatorem Mundi. En chare Eunomi tres testes Cælestes ac Divinos in unā hanc Veritatem, nempe veram Xsti Divinitatem tam multiplici, tam cer-

tô, tam liquidô testimonô conspirantes.

§2. Ad 7^{mum}. *Et* deo negando. *mai.* ex nulla enim fundata ratione dicere vales, ibi Xstum voluisse declarare, se solùm esse Filiũ Dei per gratiam, & non per naturam: siquidem utatur ibidem, si attentè consideres Xsti verba, argumentô à minori ad majus: sic enim argumentatur, Si juxta legem vestram *Psalm* 81. quæ solvi non potest, illi vocantur *Dii & Filii Excelsi omnes*, id est: Sancti, & Prophetæ, ad quos sermo Dei factus est, ideo quia ex verbo Dei tantùm audito, & recepto erant per gratiam Sancti, & in filios Dei adoptati, quantô magis, ego sinè blasphemia possum me Filium Dei, Deúmque vocare, qui sum ipsum Verbum Dei æternum, *Joan.* 1. quæ Pater non tantũ alloquendo, aut tantùm modò gratiam conferendo, sed gignendo ab æterno sanctificavit, ad quam generationem manifestandam misit in mundum. Quòd autem hic per *Sanctificari* intellexerit Xstus, generari, patet tum ex suo de se testimonio *Joan.* 5. v. 26. *sicut Pater habet vitam in semet ipso, sic dedit & Filio habere vitam in semet ipso.* & *Joan.* 16. v. 15. *omnia quæcunque habet Pater, mea sunt.* & c. 17. v. 10. ubi sic loquitur Patri, *mea omnia tua sunt, & tua mea sunt.* Tum ex S. Aug. tract. 8. in *Joan.* dicente: *sic sanctificavit quomodo genuit, ut enim Sanctus esset, gignendo ei dedit, quia Sanctum eum genuit.* atqui nec Xstus hæc de se, nec de eo Aug. posset affirmare, si esset Deus tantũ per gratiã, in tempore, & per accidens: quia ergo hæc de se affirmat, hic per Sanctificationem, intelligit generationem
sui

sui æternam, & per *conf.* ostendit Judæis, veram in natura sui Divinitatem consub: Patri: quam ut ipsis facilius persuaderet, subjungit v. 37. & 38. *si non facio opera Patris mei, nolite crederemihi, si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre.* Quam mutuam *inexistentiam* Patris in Filio, & Filii in Patre (quæ apud Theologos meæ professionis appellatur *circuminsessio*) non potes rationabiliter intelligere aliter, quàm in ipsa identitate naturæ Patris & Filii: nec potes recurrere ad Immensitatem Divinam, dicendo: Filium seu Xstum, esse in Patre tantùm per Immensitatem: nam verum quidè est, quòd hoc modò sit Deus in nobis & omnib; creaturis puris per *immensitatem*; at nos & quævis alia Creatura pura, non est vicissim in ipso & eadem ratione, ergo si secundùm tuam professionem unitariam amicè Eunomi, Xstus, naturâ est pura Creatura, nequaquam cum veritate poterat de se adeò frequenter & firmiter testari, se esse in Patre, & vicissim Patrem esse in ipso, quia ergo adeo firmiter repetitis etiam vicibus, hoc de se testetur, evidens est illum per hæc & alia hujusmodi voluisse ostendere unitatem & identitatem Naturæ suæ Divinæ cum natura Patris, & nullatenus Divinitatem suam extrinsecam seu per gratiam à Patre ipsi collatam, quam solam ponit professio tua in eo. Ecce rationes amicè Eunomi ob quas negare impulsus sum *mai.* tui argumenti; jam ergo.

53. *Ad suum.* Rdeò imò. indirectè & retorquendo argumentum: ut Apostolum retulisti con-

tra me, ibidem & citâsti hæc ejus formalia: *Et Unus Dominus Jesus Xtus, per quem omnia, & nos per ipsum.* ergo Pater non est Dominus, sed tantùm Xtus est Dominus: nam sicut dicit Apostolus, *Nobis unus est Deus Pater,* ita dicit, *Unus Dominus Jesus Xtus,* ergo si per prima Apostoli verba excludis Divinitatem à Filio, debes similiter excludere à Patre Dominationem, seu negare esse Dominũ: at ut bene de te suppono propter ultima verba Apostoli, non excludis dominationem & rationem Domini à Patre, ergo neque à Filio Divinitatem excludere debes.

Adverte ergo, quòd sicut Xtus non est Dominus cum exclusione Patris, ita neque Pater est Deus cum exclusione Xsti, sed cum exclusione falsorum Deorũ, ut insinuant contextus Apostoli præcedentes & subsequentes in eodem cap. Epist. & hinc.

Rdeo 2dò. directè: Ibi Apostolum loqui de multiplicibus gentilium Diis, idolis, ac Dominis, quos instar Deorum venerabantur, & in horum detestationem dixerit: *Nobis tamen unus est Deus Pater, ex quo omnia, & unus Dominus Jesus Xtus, per quem omnia.* Quin imò si attentè consideres verba Apostoli, clarè deprehendes comprobatam Xti cum Patre confub; Divinitatè ex his terminis: *Ex quo omnia, id est à Patre, & per quem omnia id est per Jesum Xtum,* nam ex quo omnia, & per què omnia facta sunt, est verè naturâ Deus, & Dominus supremus omnĩũ, atqui ex verbis Apostoli, ex Patre omnia, & per Christum omnia facta sunt, ergo
tam

tam Pater est naturâ Deus & Dominus quàm Filius est verè naturâ Dominus & Deus.

Ad Confirmationem hujus tui argumenti ex Act. 2. v. 36, allatam Rdeco. Dicitur illud Petri Apostoli de Xto: *imo. posse intelligi secundùm supra assignatam Theologorum meæ professionis Regulam generalè sub n. 43. videlicet de humanitate Xsti: secundùm quam ab instanti suæ Conceptionis fecit eum Cœli & terræ Dominum, unxit eum in Regem, fecitque eum Xtum, seu Mesiã & Salvatorem mundi, cùm secundùm humanitatem è Virginis utero assumptã hanc Regiam dignitatè, & potestatem non habuerit. 2do. posse etiam intelligi de sua Divinitate consub: cum Patre absque omni inconvenienti sequela: videlicet, quòd Essi Pater fecerit Dominum, non per aliquam gratiam, sed per generationem æternam, quã eum genuit ab æterno, juxta illud Psalm. 109. v. 4. Ex ætero anto Luciferum genui te, ac illud Isa: 66. v. 9. nunquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit dominus, si ego, qui generationem cæteris tribuo, sterilis ero? & sic ne hac, tibi confirmatione visa, firmãsti, verùm infirmãsti tuam professionem.*

Eunomeus. Hæc ita sint licèt, minimè tamen contentãsti solutione tua ad 8vum meum argumentum data; ac proinde contra eam insto, & sic oppono.

§4. Xtus. Joan. 17. v. 3. alloquens Patrem; sic ait: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant Te solum verum Deum, ergo censet Xtus ipsemet solum Patrem esse Deum cum exclusione cujuslibet, per*

cong

cons. Xtus non est naturâ verus Deus consub : Pa-
tri. probatur *cons.* à pari : Nam si tu amice Pacificè
alloquens modernū tuū supremum in spiritua-
libus Dominum à te Papam nuncupatum, Bene-
dictum 14 tum. dicerēs : *Hac est veritas ut fideles*
cognoscant, Te solum Papam, certè omnium judi-
cio quemlibet excluderes à Papatu, ergo à pari,
quia Xstus alloquens Patrem, ei ait. *Hac est vita*
æterna, ut cognoscant te solum verum Deum, excludit
quēlibet à vera Divinitate, ac etiā Xtus se ipsum.

Pacifcus. Sat fortiter fateor te instare apparen-
ter : at quia scholasticis panis ferè quotidianus est,
instantias, instantiis, paritates disparitatibus elude-
re, cum his & ego in altioribus aliquantisper ad mi-
nùs versatus : Resp. Negando *cons.* tui assumpti :
cujus probationis C. A. negando pariter *Cons.* & as-
signo *disparitatem*, hanc videlicet : Quòd cum scia-
mus Papale ministerium pro nunc soli Benedicto
XIV. competere, facilè inferimus, *ly solum*, ex-
cludere à Papatu : è contrà verò, cum nobis aliun-
de constet, Deitatē etiam Filio, & Spiritui S. com-
petere, statim colligimus *ly solum* non excludere Fi-
lium, & Spiritū S. sed tantū illos quibus non com-
petit Divinitas, aut non nisi falsos Deos : Præterea
subjungit Xtus immediatè, & quidem copulativè
cum Patre, *Et quem misisti Jesum Xtus*, ergo censet
seipsum etiam includere.

55. *Eunomius.* Hoc ipsum tuum ultimum re-
sponſu n pro me servit, nam postquam Xtus dixit
set Pa ri, ut *cognoscant te solum Deum*, subdit, & *Je-
sum Xtum*, ergo supponit Jesum non esse Deum,
sicque

sicque responsum tuum infirmâsti ultimis his dictis.
Pacificus. Id omninò contigisset, si & ego te unâ unam tantùm in Xto naturam, eâmq̃ purè humanam concederem; & ad hanc solam ostendendam in se, & aliam nempe Divinam à se excludendam, subiecisset Xtus relata verba: & *Jesum Christum*: at quia contrarium constat ex ipsis terminis, & connexione verborum; ideo negò *Conseq.* Non enim addidit Xtus, ut ostendat se Jesum, non esse verum in natura Deum; sed ut insinuèt se esse etiam aliud præter Deû, videlicet hominem: quod utrumque est Professionis, & Fidei meæ Catholicæ objectum: ergo à contrario tuæ contra me illatæ consequentiæ, supponit se esse etiam verum Deum naturâ consubstantialem Patri; cùm sine ullo alio addito dicat copulativè cum Patre: *ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Jesum Christum.* Ex quo & aliis tuis pro professione tua de Xto allatis argumentis ex scriptura, ac eorum auditis solutionibus, vides chare Eunomi te iis professionem tuam infirmâsse, & meam omnium sanô judiciô firmâsse, & ampliùs stabilîsse videris: vel enim contentus es datis meis solutionibus, vel non? si ita: certò ruit tua professio de Xto: si non: urge ampliùs & replica, everte meas solutiones, audiam solitò *Pacificus* & lubens.

Eunomius. Replicis meis si quæ mihi occurrerunt, adversùs solutiones, novas iis replicas, & solutiones replicâsti, quibus me convictum, professionemque meam velut admodùm exiguis (ut ex his factô experior) innixam fundamentis à te penitùs

everfam, nolens, volens ultrò, citròque fateri cogor: Atq; aliquæ adhuc mihi supersunt Amice Pacifice rationes naturales Philosophico-Theologicæ, quibus utut plurimum innititur de Xto professio mea Unitaria.

Pacificus. Fides quidem & Articuli fidei salvifici (cujusmodi est & isthic de Xto) ut & tibi notum esse non dubito ad minus ex illo Apostoli 2. Cor. 10. v. 5. suprâ ad initium nostri discursûs citati, non innititur rationibus naturalibus, & philosophicis, sed revelationi Divinæ, propter authoritatem, & veracitatem Dei loquentis vel immediatè per semetipsum, vel per scripturam. Ne tamen me insolitò inurbanum reputaveris, en pareo petitis tuis! audiam & illas, & quænam illæ sint? ediffere palàm.

Eunomius. Varias tum à meis Pastoribus, tum à Scholaribus Magistris audii rationes naturales, contra Divinitatem Xti, & Trinitatè Personarû, quibus firmiter innixa professio nostra Unitaria, ejurat veram in natura Divinitatem è Xto, ac Trinitatem Personarum è Deo; quarum, quia aliquæ rudes nonnisi plebejas mentes evincunt, nihil refert meminisse, aliquas tamen, quæ & mihi jam dudum incusserunt scrupulos, veniam tuâ opporam, sùntque sequentes.

R. A.

RATIONES THEOLOGICO-NATURALIS PROFESSIONIS UNITATIS CONTRA VERAM IN NATURA DIVINITATEM CHRISTI:

96. *una est*: Qui non gignit, nec gignitur, nec procedit, non est verus Deus, sed unus Deus in essentia, non gignit, nec gignitur, nec procedit ergo unus Deus in essentia non est verus Deus: *subsumo*; atqui Pater, Filius, & Spiritus S: secundum te chare Pacificè sunt verus Deus, ergo non sunt unus Deus in essentia. *maj. patet*. Nam nullus est Deus præter Patrem, Filium, & Spiritum S. sed Pater gignit, Filius gignitur, Spiritus S. autè procedit, ergo qui non gignit &c. *min. verò probatur*. Nihil aliud est Deus in essentia, quàm ipsa essentia communis tribus, atqui essentia secundum professionis Catholicæ Theologos nec generat, nec generatur, nec procedit, ergo unus Deus in essentia nec gignit &c. *per consequens* Pater, Filius, & Spiritus S: non sunt unus verus Deus.

Pacificus. Sat intricatum est argumentum, & sophisticum in fallacia accidentis, simile huic: Homo est species, sed Petrus est homo, ergo Petrus est species: *Respondeo* nihilominus, & clarifico argumentum, *Dist. maj.* qui non gignit, nec gignitur, nec procedit, non est verus Deus, si *ly Deus* sumatur pro Persona Divina in communi, seu pro natura & persona *C. maj.* si *ly Deus* sumatur pro sola natura, seu essentia, tunc is qui non gignit: non est verus Deus *N. maj.* Nam ex hoc solum sequitur

hoc: quòd essentia non sit persona Divina formaliter, quod certissimum est apud meæ professionis Theologos; non sequitur autem essentiam non esse verum Deum, quæ nec generat, nec generatur, *Dist. etiam min.* sed unus Deus nec gignit, nec gignitur, nec procedit, *ly unus Deus* sumptus pro Personis in communi *N min.* *ly unus Deus* pro essentia præcisè *C. min.* & *N.* simpliciter *Cons.* Ratio distinctionis & negationis primæ partis *min.* est: quia verum est dicere, unus Deus in essentia gignit, gignitur, & procedit: Nam ille unus Deus est Pater qui gignit, est Filius qui gignitur, est Spiritus S. qui procedit. Subsumptæ *min.* *cons.* pariter *dist.* ergo Pater, Filius, & Spiritus S. non sunt unus Deus in essentia, *ly Deus* sumendo præcisè pro essentia cum exclusione personarum *C.* *ly Deus.* Sumendo & pro natura seu essentia, ac persona simul *N.* *cons.* Pater enim, Filius, & Spiritus S. non significant solam Naturam seu essentiam, & solam Divinitatem, sed simul etiam Personalitatem, seu Relationem Paternitatis, Filiationis, Spirationis passivæ: quarum respectu, Patri convenit generare, Filio generari, Spiritui S. procedere; quia hæc relationes distinguuntur secundùm Theologos Scotistas formaliter ex natura rei ab essentia sibi identificata, & secundùm alios ratione ad minùs ratiocinata, ob quam distinctione Personis convenit generatio, spiratio activa, passiva, licèt non conveniat essentiæ. Probationem *min.* pariter *Dist.* & *N.* ultimam *Cons.* ob jam datam rationem prioris distinctionis. Ecce Eunoimi clara solutio tuæ intricatæ argumentationis.

57. *Eunomius.* *Secunda ratio* mea optimè concludens contra æternam Divinitatem Xsti est hæc: Filius generatur à Patre, ergo Pater debet esse prior Filiò. Probatur *Cons.* non potest generari Filius, antequàm non sit Pater, ergo Pater est prior Filiò; per consequens, si Pater est prior, Filius non erit æternus, & consubstantialis Patri, cum in æternitate non detur prioritas aut posterioritas.

Pacificus. Ut breviter te expediam. & deo distinguendo *Cons.* ergo Pater est prior *origine* Filio C. est prior *tempore* & *duratione* N. *Cons.* cujus probationem pariter *Dist.* non potest generari Filius, antequàm non sit Pater, *prioritate originis*, & *Naturæ C.* antequàm non sit *prioritate temporis* & *durationis* N. *Ans. & Cons.* cum illatis, sub eadem distinctione; Ex eo enim, quòd Pater Filium à se genitum non præcedat tempore, non sequitur, Filium non esse æternum & consubstantialem Patri: ad hoc enim non necessariò requiritur prioritas temporis, sed sufficit sola *originis* & *naturæ*. Exemplum enim hujusmodi videmus & ipsi in rebus creatis: Nonne Eunomi, à Sole est lumen ab eo derivatum, ab igne suus calor? attamen nec Sol, nec Ignis sunt his priores tempore, nisi solâ *prioritate naturæ*; ita ergo ratiocinari & de Patre, ac Filio Divino; qui licet sic à Patre, non sequitur tamen, quòd Eum Pater præcedat tempore, sed solùm *origine*. Nec exinde Filius propriè dicitur habere initium sui esse, & *durationis*; solùm enim genitum in tempore

pore habet initium sui esse: Filius autem cum sit ab æterno genitus, habet solum principium à quo generatur secundum esse, & durationem æternam, videlicet: Patrem per intellectum, seu intellectionem non essentialem communem omnibus tribus Personis, sed per *Notionalem* propriam soli Patri generanti Filium.

§8. *Eunomius.* 3tia ratio mea est sequens: Deus est *ens à se*, atqui Filius non est à se sed à Patre secundum jam tua dicta, ergo Filius non est Deus consubstantialis Patri, cum non sit à se. Nec refert quidquam, etsi dicas: Deum esse omnino *ens à se* secundum naturam, non tamen secundum personam, præter personam Patris: non inquam refert: nam natura Filii eadem est realiter cum sua personalitate seu filiatione, ergo si Filius est, & generatur à Patre secundum esse personæ, generatur etiã secundum esse naturæ, per consequens non est naturã Deus, cum nec secundum naturam, nec secundum personam sit *ens à se*, cujusmodi est verus in natura Deus.

Pacificus. Prævenisti me solutione ad rationem tuam danda, adeoque contra hanc propositi tui *Enthymematis Dist. Ant.* Natura Divina Filii eadem est realiter cum sua personalitate inadæquatè. C. adæquatè *N. A. & Cons.* cum reliquis illatis. Ratio meæ distinctionis est: Nam certissimum est, naturam Filii (idem est de Patre, & Spiritu S.) esse eandem realiter cum sua personalitate; at hoc tantum *inadaquatè*, non verò *adaquatè*: cum natura Divina, non tantum sit Filius, sed etiam Pater, ac Spiritus S. Sicque

Sicque non sequitur, quòd si persona Filii generatur, generetur etiam natura Filii.

59 *Eunomius.* Optimè pro me respondisti amice Pacificè: Ex concessis: Natura Divina Filii est *inadequatè* eadem cum sua personalitate, seu cum Filiatione, ergo in quantum *inadequatè* est eadem natura ejus Divina cum sua personalitate, sequitur adhuc evidenter, quòd si persona Filii generatur, etiam natura ejus Divina utpote eadem cum Filiatione *inadequatè* generari debeat; locus enim nec *inadequatè* esset eadem cum Filiatione.

Pacificus. Hoc jam purè Philolophico-Theologicum est, ac proinde & ego Philolophico-Theologicè & deo. *Conced.* concessa, & *Dist. Cons.* Sequitur quòd si persona Filii generatur, generetur etiam natura Filii, in quantum est persona, seu generatur generatione personæ *C. Cons.* sequitur, quòd etiam generetur natura Filii, in quantum est natura seu generatione naturæ *N. Cons.* Non capis forsitan distinctionem Eunomi? Ecce instantia, & manifestum hujus rææ distinctionis vestigium in *Justitia*, & *Misericordia Divina!* Nonne *Justitia*, & *Misericordia* sunt eadem realiter in Deo? id certò affirmare debes, cum sint prædicata Dei absoluta, quæ in Deo omnia sunt idem realiter: attamè nonne *Justitia* punit? *Misericordia* non punit, sed miseretur? Unde hoc amice Eunomi? cum tamen sint eadem realiter? quid aliud dicere potes, quàm quòd *Justitia* etiam miseretur in quantum realiter est *Misericordia*, non autem in quantum *Justitia* formaliter: & *Misericordia* puniat, in quantum est

realiter Justitia, non tamen in quantum formaliter est Misericordia : Pari modo igitur discurre & de Natura Divina, & Persona Filii, cùm realiter easdem esse dixerimus sic videlicet : Natura Divina Filii eadem inadæquatè cum ejus personalitate generatur generatione personæ, seu in quantum persona est, non generatur autem generatione naturæ, seu in quantum natura est ; ut talis enim nec generat, nec generatur, sed tantùm est principium quo generationis activæ, & terminus quo generationis passivæ.

Eunomius. Huic plurimùm fidebam argumento, quò & sperabam me tibi vicem pro vice reddendam, & vel hòc ad minùs argumentò te convincendum ; at quia & ex hoc adeò me eluseris, & instanciâ tuâ de justitia & Misericordia Dei allatâ conviceris, ut nihil in contrarium dicendum habeam, ad ultimam confugio rationem professioni meæ de Xto plurimùm faventem : Et est ultima pro conclusione hujus nostri Discursûs : ut sequitur :

60. Omne productum dicit intrinsecè dependentiam ab alio, èstque posterius eò, à quo producitur, si non tempore, certè saltem naturâ, atqui verus in natura Deus, est ens essentialiter independens & necessarium, & nulla re posterius, ergo quia Filius est productus, & à Patre in esse dependeat, non verus in Natura Deus.

Pacificus. Tempus est, ut nostrum hunc de Xto præter intentionem protractum discursum mutuo consensu concludamus : quare & hunc tuum solvo scrupulum & ædeò Dist : mai. Omne productum.
in

in creatis dicit intrinsecè dependentiam ab alio. *C* *mai.* in Divinis *N. mai.* & suppositum consequentis: Ratio Distinctionis & negationis suppositi est: Quòd in creatis ideo Filius debeat dependere à patre, quia accipit aliam numero naturam ab illa, quam habet Pater: in Divinis autem, non est huiusmodi dependentia; quia eadem Natura, quæ ex se est essentialiter & simpliciter independens, communicatur à Patre, Filio, idque naturaliter & necessariò: & hoc quidem ideo; quia Pater eodem modò Filium generat, quò se intelligit, cùm illum generet se ipsum intelligendò, atqui se ipsum naturaliter, & necessariò intelligit, ergo & naturaliter & necessariò generat Filium, & hòc modò communicat eidem eandem numero indivisibilem naturam: Hinc nulla est inter Patrem & Filium ejusmodi essentialis dependentia, sed sola mutua relatio Patris ad Filium & Filii ad Patrem, absque ulla dependentia in esse.

Tandem *N.* etiam adam partem *Maj.* universaliter sumptam; videlicet, quòd omne productum *sit posterius eò*, à quo producit: productio enim per se tantùm requirit ordinem inter producentem & productum, non verò prioritatem, nisi in creatis, & hoc per accidens, ubi nova natura ex non esse deducitur ad esse: At inter Personas Divinas non potest esse ulla prioritas & posterioritas nisi sola originis; cùm nihil habeant istæ Personæ, nisi essentiam, & relationem, & essentia sit una, & eadem in omnibus tribus: relationes autem id requirant, ut sint simul Naturâ, ergo licèt Filius

F 4

pro-

producatur à Patre, quia tamen non accipit aliquod novum esse naturæ, nullô modô est dependens ab eo, nec Pater prior Filio, nisi sola prioritate originis.

Ex his igitur tuis pro professione tua, & super his à me acceptis solutionibus, meisque pro professione de Xto quæst: præcedenti argumentis allatis, & à te insolutis, conclude; nû tua, nû mea professio de Xsti Divinitate sit vera, & salvifica? & quam ex his talem, sanô, & veracitati Divinæ per Scripturas allatas loquenti submissô tuô judiciô juxta Regulam ab Apostolo 2. ad Cor. 10. v. 5. præscriptam, & ad initium nostri Discursûs à me tibi insinuatam concluderis, eam amplectere: ne à Xto, qui teste semetipso Joan. 6. 14. v. 6. *est via, veritas, & vita*, cum irreparabili salutis tuæ jactura, æternûm excludaris, & æternis adjiciaris suppliciis.

Eunomius. gratias tibi Amice Pacificè pro consilio, & præmonitione meæ salutis: huic ego prospiciam; ac proinde æqua lance mea contra veram Xsti Salvatoris nostri Divinitatem, & tua pro ejus vera in Natura Divinitate argumenta & rationes ponderabo: quia verò ab initio nostri Discursûs ex te adverti: *Crede quoque veram in natura Divinitatem Spiritûs S. ac Trinitatem personarum in Divinis* (quæ utraque professio nostra Unitaria negat & detestatur) in adultis præcipuè, & sufficientem rationis usum habentibus, esse articulu Fidei explicite creditu necessarium necessitate mediæ ad salutem, ne aliquid salutis meæ desit, differamus & de his ad minus breviter, & si placet, sit pro complemento nostri discursûs.

Quæ-

Q U Æ S T I O T E R T I A.
 NUM ETIAM SPIRITUS SANCTUS
 SIT VERUS IN NATURA DEUS? DE-
 TŪRQUE TRINITAS PERSO-
 NARUM IN DIVINIS?

Pacificus. Hæc quidem utraque quæstio extra ti-
 tulum nostri intitulati discursûs, & materiam an-
 nualem pro nunc ex professo traditam est, ut ta-
 men in medio principaliori ad salutem necessario,
 avidissimæ tuæ quoque salutis, minimè desim, an-
 nuo votis tuis, & de his pariter, at admodum pau-
 cis expediendum suscipio. *pacificum & salutarem*
 discursum, proindèque absque omni ambage reso-
 lutivè ad *imam quæstionis proposita partem* dico &

61. *Concludo:* Ut Filius, ita quoque Spiritus S.
 est æternus, ac verus in Natura Deus, consubstan-
 tialis Patri & Filio. Hæc pariter est professio, & ve-
 ritas mea Catholica, Primitivæ, ad hæc usque
 tempora, & ad finem sæculi duraturæ veræ, &
 universalis Ecclesiæ Christi inconcussa doctrina
 & firma professio. Ut de vera Christi Divinitate, ita
 æquè varia, & multiplicia extant scripturæ testi-
 monia, & argumenta de vera Spiritûs Sancti Divi-
 nitate, quibus omissis brevitatæ gratiâ, *sequen-*
tibus 7 argumentis ostendo conclusionem, & veritatem
meam Catholicam.

Imò Ille qui locutus est per David, & alios Pro-
 phetas, qui creavit hominem, & qui scit omnia,
 verè est naturâ Deus, atqui hæc omnia verifi-
 cantur de Spiritu S. ergo est verus naturâ Deus.

mai. innegabilis est, illa enim prædicata soli in natura Deo competunt, *min.* verò probatur per partes ex Scriptura: Nam Spiritum S. per Prophetas locutum fuisse 1mo testatur Regius Propheta 2. Reg. c. 23. v. 2. & 3. *Spiritus Domini locutus est per me, & sermo eius per linguam meam; dixit Deus Israel mihi, locutus est fortis Israel, Dominator hominum.* 2do. testatur Isaias præmittens multa de Domino exercituum, & ad ipsum loquente c. 6. v. 9. *vade & dices Populo huic, audite audientes, & nolite intelligere.* quæ verba Isaia, Paulus Apostolus Act. 28. v. 25. & 26. expressè testatur esse Spiritus S. dicens: *bene Spiritus S. locutus est per Isaiam Prophetam ad Patres nostros dicens; Vade ad populū istum &c.* 3^{tio} Zacharias Luc 1. v. 67. repletus Spiritu S. prophetauit dicens: *Benedictus Dominus Deus Israel &c.* & statim v. 70. subiungit: *sicut locutus est per os Sanctorum, qui a seculo sunt, Prophetarum eius.* 4to. Div. Petrus Apostolus in sua Epist. 2. c. 1 v. 21. non enim inquit voluntate humana allata est aliquando prophetia, sed Spiritu S. inspirati, locuti sunt Sancti Dei homines; ex quibus vera manet minor quoad 1^{am} partem, videlicet, quòd Spiritus S. locutus sit per Prophetas.

Prob: eadem *min.* quoad 2^{dā} partē, quòd nempe Spiritus S. creaverit hominem, ex illo Job 33. v. 4. Eliu ad Amicum suum Job dicente: *Spiritus Dei fecit me, & spiraculum Omnipotentis vivificavit me,* ergo vera est *min.* quoad hanc quoque partem.

Probatur eadem *min.* quoad 3^{tiam} partem de Omniscientia Spiritus S. ex illo Pauli 1^{mæ} Cor. 2. v. 10. & seq. *Spiritus enim omnia scrutatur etiam*

profunda Dei, quis enim hominum scit, qua sunt hominis, nisi Spiritus hominis, qui in ipso est? ita & qua Dei sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei: vides Eunomi, quàm manifestè ostendat Scriptura Spiritum S: locutum fuisse per Prophetas, creâsse hominem, & omniscium esse? quia ergo hæc prædicata soli in Natura Deo propria, tribuit absolutè Scriptura Spiritui S. sequitur legitimè Spiritum S. 2dùm professionem meam esse verum in Natura Deum consubstantialem Patri & Filio.

62. 2dò Si Spiritus S: non esset naturâ Deus consubstantialis Patri & Filio, non copulâset Xstus in suo mandato Apostolis dato Eū cū Patre & Filio, atqui sic copulavit absque ulla modificatione sui mandati, *Matt. 28. v. 19. dicens eis: Euntes ergo, docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine Patris & Filii, & Spiritus S. ergo est verè naturâ Deus cum Patre Filioque consubstantialis.*

63. 3tiò. Cui Ananias mentitus est volens decipere Apostolos partè pretii agri venditi cum Sapphira uxore sua sibi retinens, ille est verus in natura Deus, atqui Ananias mentitus est Spiritui S. teste Petro Apostolo, arguente Ananiam *Act. 5. v. 3. Anania, cur tentavit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui Sancto? non es mentitus hominibus, sed Deo. ergo Spiritus S. est verè natura Deus: vides enim, qualiter redarguat Apostolus fraudulentum Ananiam non hominibus mentitum sed Deo Spiritui S. qui solus scit etiam profunda Dei, à fortiori occulta quæque hominum.*

64. 4to. Ex Symbolo Apostolorum, quod unâ nobis

nobis Catholicis & vos profitemini, prout claret
 ex professione vestra de Spiritu S. & Trinitate: &
*Nos inquitis, eum Apostolis in Symbolo Apostolico tradita
 explicatione, & claris S. Scripturae verbis contenti sumus:*
 (id est de Trinitate & baptismo, ut præmittitis) &
ab Apostolis in Symbolo manifestatur. Ex hoc inquam
 symbolo: in quo simul de Spiritu S. hoc profitemur:
Credo in Spiritum S. sic argumentor: Si Spiritus S.
 non est naturâ Deus, sed creatura, tunc non
 poterant Apostoli, neque tu cum illis profiteri eo-
 dem modò de Spiritu S. quò de Patre & Filio, at-
 qui in eodem Symbolo eodem modo profitentur de
 Spiritu S. ac de Patre & Filio. Nam sicut profiten-
 tur de Patre: *Credo in Deum Patrem Omnipotentem- &
 de Filio: & in Jesum Xp̄m, Filium ejus unicum Do-
 minum Nostrum.* ita similiter profitentur & de Spiri-
 tu S. dicentes. *Credo in Spiritum S.* ergo si Pater
 & Filius juxta probata sunt unus na-
 turâ Deus, etiam Spiritus Sanctus est pariter na-
 turâ Deus illis consubstantialis. *mai.* probatur:
 quòd naturâ est creatura & non Deus, potes qui-
 dem ei credere, eum credere, nequaquam tamen po-
 tes recta ratione, & absque specie idololatriæ in
 eum credere: nam credere in aliquem, Credere in Deum
 idem significat: ac credo plena fide, spe, & cha-
 ritate in eum, in Dominum Deum meum Creato-
 rem, à quo omne bonum expecto & spero &c. &
 ideo X̄tus dicebat suis Discipulis Joan. 14 v. 1. *cre-
 ditis in Deum, & in me credite:* Patet hæc ratio &
 ipsa veritas, ex ipsissimo Symbolo Apostolorum,
 in quo, ubi professionem suam faciunt, de Patre
 &

& Filio, ac Spiritu S. eodem modò loqvuntur de his solis tribus, *Credo in Deum Patrem Omnipotentem, & in Jesum Xp̄m Filium ejus, &c. Credo in Spiritum S.* At immediatè descendentes ad creaturas, non ampliùs de iis eodem modo profitentur, *Credo in S: Ecclesiam, in SS: Communionem,* ùt patet & ex ipsa translatione in nostrum idioma Hungaricum, sed sic de iis suam faciunt professionem, *Credo S: Ecclesiam, SS: Communionem &c.* eò quòd in iis nec fidem, nec omnia simpliciter sperare, obtinerèque, neque pro Deo eos habere possint, ergo quis eodem modo profitentur Apostoli de Patre & Filio, & Spiritu S. & cù iis, nobisque unà profiteamini de Patre, Filio, & Spiritu S. & distinctò modò ab his tribus de aliis in Symbolo hoc clarè expressò, evidentissimum est ex sensu & professione Apostolorum Spiritum S. non esse ullatenus naturâ creaturam, sed æquè naturâ Deum, ac Pater, & Filius naturâ secundùm probata Deus est.

65. 5ta. In ipsa tua professione, ad initium nostri discursûs sub n. 3. relata, de Spiritu S. hoc modo profiteris cum tuis: *Credimus inquit Spiritum S. Dei Patris ejusmodi Dominum, virtutem, & digitum esse, qui à Patre procedit.* Vel; ùt in recenti vestra professione mihi à quodam tuæ Religionis Anonymo exhibita, profiteamini: *Credimus in Spiritum Sanctum in Deo ab aeterno in omnem seculorum perennitatem permanentem, & ab eo & Filio ejus manantem, vim esse Altissimi.* Ex qua Professione tua assumo imò hos terminos *Virtutem, Digitum, & sic argumentor: Ex concessis & Professione tua: Spiritus S. est Virtus, Vis,*
 & dig-

& Digitus Dei Patris, ergo si Pater est naturâ Deus, & ab æterno, etiam Vis, & Virtus ejus nempe Spiritus S. est naturâ Deus, & ab æterno. Probatur *Consequentia 1mo*. vel fuit Vis, & Virtus Dei Patris in Patre semper, & ab æterno, vel non? si fuit? ergo quia Pater semper est & ab æterno, etiâ Spiritus S. semper est, & fuit ab æterno, cum ex professione tua Spiritus S. sit Vis, & Virtus, ac Digitus Dei. Si non fuit Vis, & Virtus Dei Patris semper, & ab æterno in Patre: ergo fuit aliquando Deus Pater inermis, sine viribus, virtute, omnipotentia, quod quid aliud significat, quàm quòd Deus Pater non semper fuerit Deus, non semper & ab æterno fuerit omnipotens; quod & tu ipse non christianum, sed athæisticum esse dixeris: quia ergo Spiritus S. tanquam Vis, & Virtus Dei Patris semper & ab æterno fuit in Patre, Spiritus S. sēper fuit ab æterno, per consequens est Deus ab æterno: nam quid quid ab æterno est, illud æternum est, & quid quid æternum est, illud non creatura, sed verè Deus est.

Probatur *2^{dò} eadem consequentia*. Pater Divinus quid quid creavit, nonne per Virtutem suam creavit? hoc certè negare non pòtes: ergo si ex concessis Spiritus S. est Vis, & Virtus Patris Divini, Spiritus S. est pariter Creator, per consequens Deus æternus; Nam qui Creator est omnium, ille est verè naturâ Deus.

Assumo *2^{dò}* ultimos terminos professionis tuæ de Spiritu S. *qui à Patre procedit*, quod testatur & ipse Christus de eodem Joan. 15. v. 26. dicens:

Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me: vel ut modo ponitis in vestra professione. Credimus Spiritum S. in Deo ab æterno -- & ab Eo & Filio ejus manantem: & ex his sic argumentor.

66. 6to. Vel Spiritus Sanctus qui secundum te est virtus & digitus Dei Patris, procedit à Patre ab æterno, vel non? si ita, ergo sicut Pater est ab æterno, ita Spiritus S. est ab æterno, & per consequens Deus: nam juxta proximè dicta, quidquid ab æterno est, æternum, & Deus est. *Si non procedit ab æterno à Patre: ergo iterum sequitur Patrem aliquando fuisse sine sua vi, virtute, & potentia: & quomodo subsistet professio tua hæc recēs, in qua profiteris: Credimus Spiritum S. in Deo ab æterno & c. si non procedit ab æterno, quomodo ergo ab æterno est in Deo, & quomodo vis æterna Altissimi? Item si non procedit ab eo ab æterno: unde credis eum non procedere à Patre ab æterno? cùm juxta professionem tuam aliqua ex parte etiam hic proximè n. 64. attackam, nihil credas pro articulo fidei, quod in Scriptura S. aut Symbolo Apostolorum non invenitur: Assigna quæso amice Eunomi, aliquam sive novi, sive veteris testamenti Scripturam, sive ex Symbolo Apostolorum, ubi mentio haberetur de processione Spiritus S. à Patre in tempore, & non ab æterno habita? ecce habetur clara mētio de ejus locutione per Prophetas, apparitione in specie columbæ super Xstum à Joanne in Jordane Baptizatum, de ejus adventu in Apostolos lingvis ignitis, omnibus.*

bus his in tempore factis; cur nullum in tempore factæ processionis suæ habetur vestigium in Scriptura? præter hoc, quod testatur de eo Xstus apud Joan. hic citatum. *qui nempe à Patre procedit: cum ergo Amice Eunomi nihil ex Scriptura, aut Symbolo Apostolico allegare queas de processione Spiritus S. à Patre in tempore facta, neque hoc, si re ipsa ita fuisset, à Xsto qui viam Dei & salutis in veritate docuit, testibus Pharisæis, neque à Spiritu S. qui teste Xsto hic apud citatum Joan. Spiritus veritatis est, celatum supponamus Apostolis & Fidelibus, evidenter sequitur Xtum loqui de processione Spiritus S. à Patre ab æterno, & per consequens, tuam quoque professionem intelligi debere de æterna Spiritus S. à Patre processione: & si sic: sicut Pater est æternus verusque ab æterno Deus, ita quoque Spiritus S. est ab æterno, verusque æternus Deus.*

67. 7mò. & ultimò: *Vel est idem Spiritus Sanctus, qui (ut sub n. 65. insinuavi secundum recentissimam professionem tuæ unitariæ Religionis, à quopiam tuæ Religionis Anonymo, mihi articulatum scriptò exhibitam) est in Deo ab æterno, qui ab eo (id est Patre) & Filio ejus manat, qui est vis Altissimi: vel inquam hic Spiritus S. est ille, cujus obumbratione teste Angelo Luc. 11. Christus conceptus est? vel non est idem Spiritus Sanctus? si non est idem: ergo plures admittis Spiritus Sanctos: cujus ubi vestigium in scriptura? aut symbolo Apostolorum? si est idem: ergo Spiritus S. debuit esse ante conceptionem Xci, cujus obumbratione conceptus est*
 Chri-

Christus; cùm omnis causa debeat habere suum esse, dum operatur, ut lumine naturæ notum est; sed si Spiritus Sanctus habuit esse ante conceptionem Xti, ergo etiam Xtus habuit aliquod esse ante conceptionem: quod sic ostendo: Si Christus non haberet aliud esse, præter esse hominis conceptum ex obumbratione Spiritûs Sancti, Spiritus S. non poterat procedere à Filio: quia à quò aliquid procedit, debet tunc habere aliquod esse reale; quando illud ab eo procedit, quod pariter patet rationi naturali; sed etiam secundum te idem Spiritus S. cùjus obumbratione conceptus est Christus, procedit & à Filio, ergo Xtus habuit aliquod esse præter esse hominis, atqui illud esse non est creatum, ergo increatum, & æternum, ac consubstantiale Patri: ergo sicut Xtus secundum hoc esse increatum; & æternum est naturâ Deus consubstantialis Patri, etiam Spiritus S. qui & secundum te, à Patre & Filio procedit, est naturâ Deus consubstantialis Patri & Filio.

Si alia petis testimonia scripturæ, pro Divinitate Spiritûs Sancti, perscrutare scripturam, & plenam ferè reperies: pro quibus hæc pauca in specie añoto.

Psalm. 138. v 7. *Quò ibo à Spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam?*

Sap. 1. v 7. *Spiritus Domini replevit orbè terrarum.*

Matth. 12. v. 32. *Qui autem dixerit (intellige ex contextibus, verbum blasphemum) contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro.*

Act. 13. v. 2. *Ait Spiritus S: Segregate mibi Saulum & Barabam in opus, ad quod assumpsi eos.* G Ibi

Ibidem paulò infra v. 4. *Et ipsi quidem missi à Spiritu Sancto abierunt Seleuciam.*

Act. 15. v. 28. *Visum est enim Spiritui Sancto & nobis, nihil ultra imponere vobis.*

Act. 20. v. 28. *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.*

1. Ad Corint. 6. v. 11. *Justificati estis in Nomine Domini Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri.*

Ibidem v. 19. *An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est.*

1. Ad Corint. 12. v. 6. & seqq. *Idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus -- Hæc autem omnia operatur unus atq; idem Spiritus dividens singulis prout vult.*

Ecce Eunomi. Testimonia scripturæ, argumenta, & rationes pro vera, & æterna Divinitate Spiritus S. consubstantiali cum Patre & Filio! quid ad hæc?

68. *Eunomius.* Efficacia attrulisti, fateor argumenta pro concl: tua, quibus & maximè tuis me pressisti dilemmatibus: nec tamen omnem mihi viam præclusisse arbitraris: & deo textus illos, rationesque tuas intelligi tantùm de solo Patre, ejus Spiritu, & virtute: aut Spiritum S. quidè esse Deum, qui est Pater sinè ulla distinctione Personæ à Persona Patris.

Pacificus. Si relata de Spiritu Sancto, intelligas Amicè Eunomi de Spiritu, & virtute Patris, adhuc insolutum manet argumentum meum propositum; quia Pater Divinus nunquam fuit sinè suo Spiritu, sinè sua Vi, & Virtute, ergo, quia Pater est ab æterno, verus in natura Deus, etiam Spi-

ritus S: tanquam Spiritus, Vis, & Virtus Patris est ab æterno, & consequenter verus in natura Deus. Si verò zdô modô intelligas, contradicere videris suprâ cit: Joan: 15 Christi testimonio, & tuæ propriæ professioni, in qua dicis de Spiritu S: *qui à Patre procedit*; vel ùt modò ponitis: *qui ab Eo, & Filio Ejus manat*, atqui, qui procedit ab alio, distinguitur realiter ab illo, à quo procedit, vel manat, cùm sibi opponantur relativè, videlicet oppositione producentis, & producti, sic autem opposita idem omnino esse non possunt, ergo cùm Spiritus S: procedat à Patre, distinguitur zdùm Personam realiter à Patre. Hinc sicut certissimum est, & fidei nostræ firmus articulus, quòd tam Pater, quàm Filius, & Spiritus S: sint unus, & idem Deus in natura, eadem indivisibilis Essentia, & Divinitas, ita certum est has tres Personas realiter personaliter distingui; aliàs quomodo Eunomi: *Tres, qui testimonium dant in Cælo* dicentur? si tam quoad Essentiam quàm quoad Personam unum idémque sunt.

ARGUMENTA UNITARIÆ PROFESSIONIS CONTRA DIVINITATEM SPIRITUS SANCTI PROPONUNTUR, ET SOLVUNTUR.

69. *Eunomius*. Audî tua argumenta, & rationes pro Divinitate vera ac æterna Spiritus Sancti. Nunc audito & mea paucis contra eam, quibus firmiter inhæret professio mea.

Imò. Qui loquitur in Prophetis ex tuis contra me dictis, est Spiritus Sanctus: atqui Zach. 4. v. 1.

dicitur: *Reversus est Angelus, qui loquebatur in me, ergo vel qui loquitur, non est Deus, vel si ita, tunc & Angelus erit Deus, quod tamen horres: quia Christianus es.*

2do. Joan. 1. v. 2. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, id est sine Verbo seu Filio. Simile habet Apostolus ad Coloss. 1. v. 15. & seqq. ergo etiam Spiritus S. per Verbum factus est, utpote ly omnia & illum includens.*

70. 3tio. *Qui non habet scientiã à se, neque habet essentiam à se, per consequens nec est naturã Deus, sed Spiritum S. non habere scientiam à se, videtur manifestè testari Xtus Joan. 16. v. 13. dicens: Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, non enim loquetur à semet ipso, sed quęcunque audiet, loquetur. ergo quia videtur non habere scientiam à se, nec habet essentiam, sicque non est Deus.*

4to. *Deus non petit & postulat nobis, sed dat, atqui ad Rom. 8. v. 26. ait Apost. Ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, ergo Spiritus Sanctus non est naturã Deus.*

71. 5to. *Apost. 1. ad Cor. 8. v. 6. præcisè & absque mentione Spiritus S. ait. Nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia -- & unus Dominus Jesus Christus per quem omnia, ergo quia neque de Divinitate, neque de ratione Dñi quidquam memorat Apostolus, sequitur Spiritum S. nec esse Deum, nec Dominum, adeoque esse tantum puram creaturam, aut eandem Personam Patris.*

Pacificus. Partim hæc jam soluta sunt quæstiones
priori,

priori, ne tamen aliquid à me insolutum dixeris, solvo singula & quidem.

72. *ad 1um.* Rædo hoc tuum argumentum nihil officere meo contra te posito argumento: per hunc enim textum Zachariæ, non plus significatur, quàm quòd Spiritus S. locutus sit in Prophetis etiam per Angelos: nequaquam autem hoc, quòd soli Angeli in Prophetis per se sine deputatione Spiritûs S: fuerint locuti.

Ad 2^{dum}; æquè facilis Responsio: Textum illum Joannis & Pauli intelligi debere, de iis tantû omnibus, quæ facta, creataque sunt, non autem quæ facta non sunt, prout nec Spiritus S: factus aut creatus est: secus enim, si *ly omnia*, omnia quæcunque sunt, includeret facta à Verbo, deberes inferre, etiam Deum Patrem, factum esse per Verbû, cum & Pater Divinus sit, quod quia non sequitur, nec 1um sequitur ob paritatem rationis.

73. *Ad 3^{tium}.* Equidem *Con. mai. N. min.* & dictum illud Xsti dico intelligi, in hoc videlicet sensu: quòd loquetur Spiritus S: quæcunque audierit, non per indigentiam tanquam minùs doctus à doctiore, sed per communicationem Essentiæ, adeoque & scientiæ, quam à Patre & Filio accepit: quibus ut patet, probat Spiritum S. processisse à Patre & Filio, sicut per illa quibus de se asserit, accepisse omnia à Patre, innuit æternam suam generationem à Patre, ut proinde dicat Aug. cum aliis PP. *Patrem dedisse omnia Filio, præter esse Patrem, & Filium accepisse omnia à Patre, præter esse Patrem, ita Spiritum S. accepisse omnia à Patre & Filio, præter esse Patrem, & Filium.*

74. *Ad 4um. C. Mai.* & explico textum Apostoli ex contextibus: Spiritum S. dici postulare pro nobis in hoc sensu: quòd nos sua inspiratione faciat gemere, & adjuvare infirmitatem nostram, ut postulemus nobis necessaria, & salutaria, ut patet ex verbis suis præcedentibus. *Spiritus* inquit: *adjuvat infirmitatem nostram, nam quid oremus, sicut oportet, nescimus*: unde etiam ad Rom. 8. v. 15. ait: *In quo, scilicet adjuvante & excitante suis gratiis, clamamus: Abba (Pater.)*

Ad 5um. Jam supra sub n. 53. sat dictum est. Illo & ejusmodi scripturæ textibus, excludi plures Deos, non autem plures in eadem indivisibili Deitate Personas Divinas.

75. *Exnomius.* Audi solutiones tuas, quibus opponendum pro nunc non occurrit aliquid adeò teurgens; at adhuc pro conclusione nostri Discursus de Spiritu S. oppono hoc unicum argumentum.

6to. & ultimò: Deus nequit subesse hominibus & Prophetis, atqui juxta Apost. 1. ad Corint. 14. v. 32. Spiritus S. secundum tua priora dicta, est *Spiritus Prophetarum, & subiectus Prophetis*, ergo Spiritus, cum sit subiectus Prophetis, non est Deus.

Pacificus. Non erat operæ pretiù, hoc argumento protrahere discursum, facilis namque ad hoc *Ratio*: Neque enim unquam somniavi, taceo dixi Spiritum S. esse Spiritum Prophetarum intrinsecum & informativum, ut est anima hominis, sed tantum extrinsecum, & ut Causam, quæ per Prophetas, ut instrumenta annuntiationum futurarum, loquebatur: Hic autem textus Apostoli, ut

ex terminis patet, loquitur de proprio & informativo Spiritu, seu forma ipsorum Prophetarum; qui Spiritus humanus Prophetarum subiectus est Spiritui Divino, prophetanti per ipsos. Ecce Eunomi, & hujus, & reliquorum argumentorum tuorum contra Divinitatem Spiritûs S: solutio! ex quibus ipse sis arbiter, quàm levibus innitatur fundamentis professio tua de Spiritu S: suprâ ex parte sub n. 3. acta.

Ut proinde alteri quoque quæsitio tuo *de Trinitate Personarum* ex asse satisfaciã, paucis, nihil tamen ex necessariis omissurus, pariter *ad secundam quæstionis propositæ partem conformiter ad priora*, dico, &

76. *Concludo.* In eadem unica indivisibili Essentia, & Natura Divina, Tres dantur Personæ Divinæ Æternæ, identificatæ quidem realiter eidem indivisibili Naturæ, distinctæ nihilominus realiter personaliter à se invicem; Pater videlicet, Filius, & Spiritus S. unus in Natura Deus. Hæc pariter est veritas mea, & firmissimus articulus Professionis meæ Catholicæ: quem & nominamus, in eoque consistere dicimus, Trinitatis Mysterium.

77. Imò igitur sic ostendo ex Scriptura in unica indivisibili Natura Divina pluralitatem, seu Trinitatem Personarum, ex Gen. c. i. v. 26. ubi ait ipsemet Deus: *Faciamus* (inquit) *hominem ad imaginem & similitudinem nostram*, cui & immediatè subjungit: *Et creavit Deus hominem ad imaginem, & similitudinem suam, ad imaginem Dei creavit illum*: atqui si in Divinitate unica tantùm esset Persona, eaque solius Patris, ut affirmas in professione tua, quomodo dixis-

Et? *Faciamus ad similitudinem nostram?* an non *ly Faciamus*, & *nostram* pluralitatem quandam Personarum insinuet? aut si non significat pluralitatem Personarum, dic quæso Eunomi, lubens cuperem scire, cui nam dixerit Deus: *Faciamus hominem ad imaginem nostram?* forsitan dices, Angelis? at hoc dices contra clarum Scripturæ testimonium, non enim hominem creavit Deus *ad imaginem Angeli*, sed *ad imaginem Dei*; teste Scriptura: Et nonne per *ly creavit Deus*, & *ly suam* innuit Scriptura Unitatem Deitatis? ergo cùm ita absolutè loquatur Scriptura, sequitur ex terminis, & modo loquendi Scripturæ, in una eadèmq; indivisibili Deitate non unã tantùm, sed plures esse Personas.

78. *Eunomius*. Nequaquam citatõ, & ejusmodi textibus, ac loquendi modõ Scripturæ, probas pluralitatem Personarum in Divinis: tantùm enim significat, *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*; ac hoc, quod diceret nostra Augustissima Regina Hungariæ, & Princeps Transylvaniæ; *Nos Dei Gratiâ Maria Theresia Regina Hungariæ, Princeps Transylvania, &c.* quõ ut clarum cuique est, minimè pluralitatem aliquam, quin potius solius Sux Personæ Eminentiam & Monarchicam Dignitatem significaret: ita à simili & Pater Divinus solùm significare voluit solius Sux Personæ supremam suam Potestatem, & Potentiam creativam super omnia creata, & creabilia.

Pacificus. Ex quo Scripturæ vestigio hæc tua tam libera Scripturæ interpretatio Amice Eunomi? *olve, revolve, & perscrutare Scripturam, adduc eã, ubi*

ubi Deus unitatem Sui, & Personæ significare volens, usus fuerit terminô & præfatô loquendi modô: Nos; & magnus mihi eris Apollo; aliud in ea non est reperire, quàm: *Ego sum, qui sum -- Qui est, misit me ad vos*, Exod. 3. v. 14. & v. 6. ibidem. *Ego sum Deus Patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob*, & alibi his simile. Et Exodi 20. v. 2. se Dominum & Deum esse contestans, legem eis dando, præcepta videlicet Decalogi ait: *Ego sum Dominus Deus tuus*, & Filio loquens, Psalm. 109. ait: *Ex utero ante Luciferum genui te*, ergo cùm sic locutus est; *Faciamus hominem ad imaginem nostram. Et ecce Adam quasi unus ex nobis factus &c.* v. 22. locutus est aliis Personis, per consequens præter solam Personam Patris, plures quoque debent esse Personæ in eadem indivisibili Divinitate.

79 Quod ulterius ostêdo 2dò. ex mādato Xti Apostolis dato Mat. ult. v. 19. *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii, & Spiritûs Sancti.* & illo 1. Joan 5. v. 7. *Tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus S:* ubi Christus, & Apostolus expressam mentionem faciunt de Tribus dictis Personis: at si tantùm unicam novit Xstus, Apostolus unicam tantùm credidit in Divinitate Personam, ut quid de Filio & Spiritu S: memorant? nonnè tantùm errorum & diffidiorum semina nobis reliquissent hac mentione Trium Personarum, si tamen re ipsa unica, eaque solius Patris fuisset? certè nihil aliud: quod de utroque quis supponere audet? ergo, quia Xstus memorat Tres Personas, & quidem præceptivè in Nomine

G 5

illarum

illarum Trium Personarum baptizare; evidens est non esse unicam tantum Personam in Divinitate.

80 Ex quo Xti mandato ac forma baptizmi à Xto præcepta, ostenditur etiam Trium Personarum indivisibilis Natura, essentia, ac Divinitas. Nam si 2dùm te solus Pater sit naturâ Deus, & Filius ac Spiritus S: naturâ pura Creatura: quomodo poterat Xtus conjunctivè mandare, ut in Nomine Patris & Filii & Spiritûs S: baptizemur? éstne quæso possibile; ut tam diversæ Personæ, & diversæ naturæ, nempe secundùm te Divina Increata, & creata possint habere idem nomen, eandem, æqualémque virtutem in qua baptizemur? Enim verò si Xtus novisset Se & Spiritum S: naturâ creaturas, ad evitandum Fidelium & Apostolorum errorem, debuisset omnino dixisse, cum fuerit Vita & Veritas: *Baptizantes eos in Nominibus Patris & Filii & Spiritûs S:* quia certissimum est, nos non baptizari purè in nudo nomine, sed in re per nomen significata, videlicet in infinita, & perfectissima Dei virtute, ergo quia absque ulla modificatione præcipit baptismum fieri non in *Nominibus*, sed in *Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs S:* evidentissimum est, & legitimè sequitur, Xtum significâsse, & nobis ad credendum exhibuisse sub uno *Nomine Patris & Filii & Spiritûs S:* eandem indivisibilem, æternam, ac in natura consubstantialem Divinitatem, Virtutem, & Potentiam.

81. 3tiò Equidem ex Scriptura ostendo Trinitatem Personarum singularum in specie: & quidem 1mò *Personam Patris*, ex illo Psal. 109 v. 4. *Ex utero ante*

ante Luciferum genui te. & Jsa. 66. v. 9. Nunquid ego, qui alios parere facio, ipse non pariam dicit Dominus? atqui se ipsum nec generare, nec parere potest: & quomodo dicere posset sibi; genui te? quis enim modus loquendi esset hic Deo, ergo debet esse distincta Persona ab ea, quam genuerat. Ecce Persona Patris & Filii geniti.

Ostendo 2do Personam Filii esse distinctam Personam à Patre; cæteris omissis ex Joan. 1. v. 19. ubi dicitur: *Quasi unigeniti à Patre.* Joan. 8. v. 42. ubi de semet ipso Xtus ait: *Si Deus Pater vester esset, diligeretis utiq; me, Ego enim ex Deo processi.* & 1. Joan. 5. v. 20. ubi inquit Apost: *ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio ejus &c.* atqui verus Filius nequit esse sine distinctione personali à Patre generante, ergo si Patrem dicis verè esse Patrem, Pater autem nequeat re ipsa Pater dici sine Filio genito, Filius debet esse distincta Persona à Patre, quia idem non potest esse generans, & genitum respectu sui ipsius; non enim potest aliquid procedere, aut produci à se ipso.

3tio Ostendo & distinctionem Personalem Spiritûs S: à Patre, & Filio ex Joan. 15. v. 26. *Cùm autem venerit Paraclytus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit; & ipsa professione tua de Spiritu S: in qua dicis cum tuis: Credimus Spiritum S: --- qui à Patre Filioque procedit, vel prout in recenter exhibita professione vestra habetis, qui ab eo (id est Patre) Filioque manat, atqui qui ab alio mittitur, & ab alio procedit, distinguitur necessariò ab eo, à quo mittitur, & à quo procedit,*

dit, ergo Spiritus S : est Persona distincta à Patre, & Filio, Pro quo vidè dicta n. 65. 66, & 68.

Ecce Eunomi Trinitas Personarum in Scriptura evidenter expressa.

82. 4to. Hæc ipsa Trinitas Personarum in una, eadèmq; indivisibili essentia Divina, quamvis, ut repetitis jam vicibus te præmonui, evidenter ratione naturali demonstrari nequeat, utpote Mysterium & arcanum, excedens omnem capacitatem intellectûs creati, potest nihilominus ex quibusdam rationibus & similitudinibus in ipsis quoque rebus creatis repertis svaderi, & similitudinariè ostendi.

Eam proinde ostèdo 1^{mò} in homine, qui, *ad imaginem & similitudinem Dei creatus est*. at non zdùm corpus: quia in Deo nulla similitudo corporeitatis reperibilis est, cùm sit actus purissimus, & totus in substantia Spiritus, ergo creatus est homo ad imaginem Dei secundùm animam rationalem. In anima igitur rationali, & ejus tribus potentiis ex quibus ipsa constat, videlicet *Memoria, Intellectu, & Voluntate* sic ostendo Trinitatem Personarum in una Essentia Divina: Hæc enim apparet esse imago Trinitatis Divinæ. Ecce Eunomi; Eadem ipsissima anima rationalis, est memoria, eadem anima est intellectus, eadem anima est voluntas, & tamè non sunt tres animæ, sed una anima, ita quoque secundùm Professionem meam eadem ipsa Divinitas, seu idem unicissimus Deus, est Pater, idem unicissimus Deus est Filius, idem unicissimus Deus, est Spiritus S : & tamen non sunt tres Dii, sed unus Deus, sicut memoria, intellectus, & volun-

voluntas in eadem anima non sunt tres animæ, sed una anima.

83. Et quemadmodum in eadem indivisibili anima rationali, memoria scœcunda, quæ est intellectus cum objecto, aut specie objecti illius, intellectus informatus noticia actuali, voluntas volitione informatata, sub his reduplicationibus, videlicet, memoria ut scœcunda, intellectus ut affectus intellectione, & voluntas volitione, distinguuntur realiter ab invicem, licet sint in eadem anima; ita pariter licet Tres Divinæ Personæ sint in eadem Natura, distinguuntur tamen ab invicem ut Personæ sunt, Pater nimirum quæ Pater seu Generans, Filius quæ Genitus, Spiritus S. quæ Volit & Spirat.

Vides igitur Amice Eunomi in ipsa anima rationali & ejus potentiis, Memoriâ, Intellectu, & Voluntate, vestigium quoddam Unitatis Divinæ in Essentia, & Trinitatis in Personis.

84. Ostendo 2dò in Sole, qui unicus in se est, habet tamen tres individuales res, videlicet, orbiculum, radium, & lumen; attamen hæc tria non dicuntur tres Soles, sed unus Sol: ita pariter in Deo, Pater, Filius, & Spiritus S. non sunt tres Dii, sed unus Deus, quamvis sint tres Personæ.

Ostendo 3tîò in igne, in quo 3 similiter includuntur res individuales, videlicet: substantia ignis, substantia urens, & lucens, & tamen non sunt tres substantiæ, tres ignes, sed una substantia, & unus ignis: ita quodammodo discurrendum de Trinitatis Mysterio. Unde si ex me quæras: quomodo aliquis Æternus (ut est Pater) potuerit Æternum, &

sibi coæqualem gnerare Filium? quæro & ego à te Eunomi: dic mihi, quomodo flamma temporalis, generat lucem temporalem? coæva enim est flamma luci, quã generat, nec præcedit tempore flamma generans, lucem generatam, sed ex quo incipit flamma, incipit & lux. Et ut cum Div. Aug. loquar: *Da mihi flammam sine luce, & do tibi Patrem sine Filio*, si ergo in creaturis possibilis est suò modò trina unitas? cur non in ipso rerum omnium Creatore Supremo? Unde ergo Amice Eunomi, quòd adeo abhorreas Trinitatis Divinæ Professionem? ideò forsitan, quia in Scriptura non inveneris expressè hoc Nomen *Trinitas*: fateor id ipsum & ego: ostende quæso ex Scriptura, quòd solus Pater sit Persona: hoc nullibi legis, attamen credis; & cur non Trinitatem? habetur enim ly *Tres* 1. Joan. 5. *Tres sunt qui testimonium dant in Cælo, Pater, Verbum, & Spiritus S.* ex quo derivatum est hoc vocabulum Græcum *Trias*; ex hoc, Latinum abstractivè. *Trinitas*. Habetur denique in re, & in forma baptizami à Xto præcepta, Matt. ult: *Baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs S.* ubi expressè nominat & exprimit tres Personas propriis nominibus Personæ, & unam indivisibilem Essentiam per ly *Nomine*. Non est ergo, cur adeò abhorreas Unitatis Divinæ in Essentia, Trinitatis in Personis professionem meam Catholicam; cum nec sit contra, imò sit secundum Scripturam, ut patet ex allatis Scripturæ textibus: nec contra rationem, ut claret ex proximè allatis rationibus, & similitudinibus; quamvis sit supra rationem nostram natura-
lem

lem, cùm sit arcanum Divinum, & Myſterium excedens capacitatem omnem creatam naturalem.

ARGUMENTA PROFESSIONIS UNITARIÆ, CONTRA TRINITATEM PERSONARUM DIVINARUM PROPO-
NUNTUR BREVITER, ET SOL-
VUNTUR.

85. *Eunomius.* Audi tuas rationes pro reali diſtinctione inter ſe, Æternitate, ac Trinitate Perſonarum Divinarum in eadem indiviſibili Natura Divina: nunc audi & meas, ex quibus in hoc ſenſu tuæ Profeſſionis Catholicæ Trinitatem Perſonarum rejiciamus.

1mo. Juxta univerſale & inſallibile Philoſophorum principium: *quæcunq; ſunt eadem uni tertio, ſunt eadem inter ſe*, atqui ſecundùm priora tua dictæ tres Perſonæ Pater, Filius, & Spiritus S. ſunt idem uni tertio, videlicet naturæ Divinæ, ergo & inter ſe ſunt idem, ac proinde in una natura Divina non datur Trinitas Perſonarum realiter inter ſe diſtinctarum: Videtur & rationi repugnare hoc, ut, quod in ſe unum & indiviſibile eſt, aliquam in ſe habeat pluralitatem realem, quod tamen in ſenſu tuæ profeſſionis & concluſionis contingeret.

86. 2do. Si non una tantùm eſſet, ut profeſſio mea affirmat; ſed tres darentur ſecundùm te Perſonæ in Divinis realiter diſtinctæ, ſequeretur tres etiam dari Deos, hoc nec tu admittis, ergo nec imū, ex quo hoc ſequitur, admittere debes, Probat^{ur} autem ſequela: Quia Petrus, Jacobus, Joannes ſunt tres Perſonæ diſtinctæ, ideo etiam ſunt

tres homines, ergo à pari, quia Pater, Filius, & Spiritus S: sunt tres Personæ, sunt pariter Tres Dii, sicut illi sunt tres homines.

87. 3to. Quando Filius genitus est à Patre, tunc, aut pro priori erat Filius, vel non erat? si erat, quare genitus est: si non erat, ergo aliquando non erat, ergo non est æternus; naturaque Deus; sicque non sunt plures Personæ in eadem natura Divina.

88. 4to. In Deo intellectus & voluntas sunt idem, & similiter intellectio, & volitio Divina; ergo etiã Verbum & Amor, id est: Filius & Spiritus S. ab uno enim non procedit nisi unũ. *Et tandem*: intelligens & intellectio, amans & amor pariter idem sunt in Deo, ergo & Pater & Filius & Spiritus S. sunt idem inter se, ac proinde una Personæ.

89. *Pacificus*. Ex his jam aliquorum attacta est solutio in suprâ dictis, præcipuè à n. 56. usque ad 60. inclusivè: ne tamen insolutis tuis argumentis, me dixeris *vale* à te accepisse, en, & horum distinctionem in specie solutionem.

Ad i^{um} itaque *ædeo*. *Distinquendo* principium illud Philosophicum: quæcunque sunt eadem uni tertio *adæquatè* sumpto, sunt eadem inter se *C. mai. inadæquatè* sumpto. *N. mai. Dist.* etiam *min.* sed tres Personæ sunt eadem uni tertio, nempe Naturæ Divinæ, *adæquatè* sumptæ, *N. min. inadæquatè* sumptæ *C. min.* & *N.* utramque *Consequentiam*. Ratio meæ distinctionis est, prout & jam suprâ sub n. 58. dictum est: Quia solus Pater non est idem eidem indivisibili Naturæ Divinæ seu Deitati *adæquatè* sumptæ, sed tantum *inadæquatè*: cum Natura Divi-

Divina, ultra Essentiam, & solam Personalitatem Patris importet alias quoque Personalitates, Filii videlicet, & Spiritûs S. Præterea: hoc principium Philosophicum verificari potest tantùm de absolutis, non verò de relativis: nam relativa, non obstante quòd identificentur uni tertio, quia tamen semper habent oppositionem relativam inter se, ideo distinguuntur & inter se; ac proinde licèt Personalitates Divinæ identificentur eidem uni Naturæ Divinæ, quia tamen sunt relativæ, distinguuntur ab invicem realiter, propter oppositionem relativam, quam habent inter se; ex qua sola in Divinis Personis oritur ista distinctio realis.

Ad ultimum, quod adjecisti dico: non esse contra rationem, unum & idem in se habere pluralitatem, secundùm diversam rationem, ut Professio mea asserit, videlicet eandem & unicam esse in tribus Naturam, tres tamen esse Personas. Nec hoc est *contra naturam & contra rationem*, ut ostendi proximè n. 75. & seqq.; quamvis sic *supra naturam & rationem naturalem*.

90. *Ad 2dum Rdeo. N. sequelam mai.* cujus probationis *Dist. Ans.* quia Petrus, Jacobus, Joannes tres sunt Personæ, ideò præcisè sunt tres homines *N. Ans.* quia tres sunt Personæ cum naturæ multiplicatione *C. Ans. & N.* simpliciter *Consequentiam*: Quia Professio mea firmiter asserit in his tribus Divinis Personis unam tantùm, & immultiplicabilem Naturam esse, cum sola multiplicatione Personarum; ac in Petro, Jacobo, Joâne, & Natura & Personalitas, seu subsistentia multiplicata est.

91. *Ad 3tium Rdeō cum SS. Basilio & Augustino, Magnis Ecclesiæ Xti DD. Filiū fuisse tunc, quando genitus est: atqui fuit genitus semper & ab æterno, ergo semper & ab æterno fuit. Et hinc ait Aug. epist. 174. ad Pascentium: semper gignit Pater, semper nascitur Filius: quamvis, ut ait idem Magn9 Ecclesiæ Doctor rectius dicatur, Filium genitum esse, quàm semper gigni; quia licet semper duret actus gignendi, hic tamen actus est semper actus perfectus, & completus, fitque in æternitate, quæ indivisibilis est, non habens prius, & posterius reale, quia est interminabilis & perfecta possessio; licet cum quadam modificatione possit admitti dicendō nempe: antequàm gigneretur *hodie*, genitus est *heri*, sed illud *ante heri* tantùm afficit tempus, & nostrum concipiendi modum, non autem ipsam Generationem Filii Æternam.*

92. *Ad 4tū R. Imò. Dist. Ans. In Deo idem sunt Intellectus & Voluntas secundum actus essentialēs C. secundum actus notionales N. A. & Dist. Cons. ergo & Verbum & Amor, seu Filius & Spiritus S. sunt idem secundum essentiam C. secundum modum productionis N. Cons. Ratio mæx negationis est, sub distinctione, quæ & singulariter notanda est: videlicet, quòd principiū productivum quod adæquatū Filii sit solus Pater, prout evidenter deducitur ex illo jam sæpiùs citato Psalmi versu: *Ex utero ante Luciferum genui Te* &c. Principium autem adæquatū quod productivum Spiritûs S. sit Pater & Filius tanquam unum comprincipium productivum, prout & hoc claret ex jam dictis. Jam autem, Pater intel-*

intelligendo seipsum necessariò, generat necessariò Filium, seu Verbum, at non generat per actum intellectûs *essentialem*, hic enim communis est singulis tribus Personis, sicut *essentia*, ergo generat per actum Intellectus Divini *notionalem*, proprium soli Patri, qui in intellectu foecundo Patris vocatur *dictio*. Vicissim: Pater & Filius seipfos mutuò cognoscentes, mutuò se amant, producuntque mutuum hunc amorem, qui est amor productus, seu spiratus, verbò ipse Spiritus S. At neque hunc producunt per actum voluntatis *essentialem*; quia hic æquè communis est singulis tribus Personis, ergo producunt per actum voluntatis *notionalem*, qui in voluntate foecunda seu productiva, nempe Patris & Filii est *spiratio activa*, cujus terminus infinîtè productus est Spiritus S: ac proinde tam actus Intellectûs notionalis, quàm voluntatis actus notionalis distinguuntur realiter ab invicè, non tamen ab Essentia Divina, nisi ad minus distinctione formali ex natura rei zdùm Scotistas, aut rationis ratioeinatæ zdùm Recent. mixta identitate reali, sicut nec Personas Divinas dicimus distinctas realiter ab Essentia, sed solùm ab invicem.

93. Ideo 2do ad idem argumentum, *Conc. Ans.* in sensu reali, & N. simpliciter *Cons.* Ratio mea est: quia minor distinctio requiritur in principiis productivis, quàm in terminis productis, prout sunt Verbum & Amor. Experientia enim notum est, quòd unus idèmq; in natura Deus tot diversa rerum genera creaverit; intellectus noster tot varios conceptus pariat: Ex quo sequitur, sufficere distin-

tionem ex natura rei formalē à Scotistis, à Subtili Scoto Scotificam nuncupatam, aut rationis ratiocinatæ ab aliis assertam inter Intellectum, & Voluntatem Divinam, in ordine ad hoc, ut habeant terminos distinctos.

94. Ad ultimum de intelligente in Deo & intellectione dico: his nihil aliud probari, quàm quòd Pater, Filius, & Spiritus S. sint unum in essentia: Nam in Deo intelligens seu potiùs dicens, & Verbum idem sunt, excepta relatione producentis & producti: sic pariter amans, & amor idem sunt in Deo, excepta relatione producentis amorem & amoris producti: quod videtur clarè innuere & ipse Xtus dicens Joan. 16. v. 15. *Omnia quacunque habet Pater, mea sunt*, id est quoad essentiam & naturam Divinam, non autem quantum ad Personam seu Filiationem. Et hinc ait Concil. Florent. in literis unionis: *Omnia quæ Patris sunt, ipse Pater Unigenito Filio suo gignendo dedit, præter esse Patrem.*

95 *Eunomius.* Libenter scire cuperem rationem mi Pacificæ: cur Spiritus, qui æquè à Patre producit, ac Filius, attamen non dicitur Filius, sed Spiritus S: & Amor, & è contra: Filius non Spiritus S. sed Verbum & Filius?

Pacificus. Hæc merè Theologica & disputabilis quæstio est; Ad quam diversæ scholæ diversimodè respondent, absque omni periculo erroris, cum omnes in re conveniant: possem proinde dicere cum Scotistis à Scoto dictis, quia nimirum productio Filii procedit ab Intellectu naturaliter agente: productio autem Spiritûs S: à voluntate libera libera-
te essen-

te essentiali : At quia plus refert ad scopum assumpti nostri discursûs dictum S. Aug. Rædeo cum eodem S. Aug. Quòd Verbum Patris sit , & dicatur Filius , & Spiritus S : non Filius , sed sit , & dicatur Spiritus S : & Amor , hoc principaliter ideo dicimus & credimus : quia Scriptura , *Verbum* , scilicet admodum Personam , nominat *Filium* ; *Spiritum S* : autem nullibi nominat esse *Filium* , ut patet ex supra dictis ; unde teste præmemorato S. Patre : *Quòd Filius sit genitus à Patre , hoc credere debeo , quomodo autem genitus , hoc nihil interest scire*. Nam etiam conceptionem Xti virtute solius Spiritûs S : in Utero Virgineo Virginis Mariæ , & ejus generationem sine viro admodum suam humanitatem , non attingit ratio nostra naturalis , credimus tamen : quare ? quia revelatum habemus in Scriptura , ergo pariter generationem Filii à Patre credere debemus , cum & hoc Scriptura testetur , ut audisti ex supra dictis , etsi minimè sciamus , quomodo facta sit.

96 *Eunom*. Alias adhuc permultas haberem rationes Philosophico-Theologicas , ex meis Pastoribus , & Magistris scholaribus haustas , quibus mihi , aliisque , & præcipuè illiteratis , rudibusque plebejis persuadere nituntur , implicare veram in Natura Xti , & Spiritûs S : Divinitatem , ac realem *Trinitatem* Personarum in Deo : at quia easdem sortiuntur solutiones , quas sparsim duabus quæstionibus ad mea argumenta attulisti : idcirco eas sine spe reddendi tibi vicem pro vice (intelligo) sine spe te vicissim convincendi , apponerem , solumque lusu verborum amplius protraheretur discursus noster.

Pacificus. Scio equidem tibi, tua que unitariæ professionis propugnatoribus plures, variâsque adhuc superesse rationes; quarum aliquæ non nisi in lusu terminorum, aliquæ in pura naturalis rationis inquietudine, rationibusque merè Philosophicis consistunt: At fides, articuli que fidei, uti sunt *Trinitas Personarum Divinarum in una essentia Divino, veraque Xsti, ac Spiritus S: in Natura Divinitas,* non in lusu terminorum, aut rationibus naturalibus consistunt, sed in infallibilitate ea credendi, ex revelatione, propter authoritatem & veracitatem Dei per se, vel per Scripturam, vel ad hoc à se assumptos (prout erant SS. Prophetæ, Apostoli &c.) loquentis. Rationi denique naturali fides non inicitur: hoc ipso enim fides non esset fides, hæc namq; teste Apostolo ad Hæb. 11. v. 1. *est sperandum substantia rerum, argumentum non apparentium.* Et ex D. Aug. Tract. 40. in Joan. *quid fides est? nisi credere quod non vides.* Omnis denique inquietudo animi, sublimitas rationis, omnis ratio naturalis & Philosophica in articulis fidei, præcipuè in hisce arcanis Divinitatis, captivari, regularique debet, regulâ illâ infallibili pro hujusmodi arcanis Divinis præscripta ab Apostolo 2. ad Corint. 10. v. 5. à me tibi jam sæpe allegata, ut proinde appositè dixerim cum quopiam gentilium Philosopho: *Si Deum capere possem, Is Deus non esset.* Ut ergo hic noster discursus fructuosior sit, teque non modò rationibus, sed & conscientiam convictum, veritatemque super resolutis de æterna ac vera *in Natura Xsti, & Spiritus S: Divinitate, ac reali Trinitate Personarum*

rum Divinarum, Professionis meæ Catholicæ articulis, contesteris, accipe pro ultimo nostro *Vale* ac conclusione nostri discursûs, cæteris omiſſis ſequentia dilemmata.

DUO DILEMMATA.
CONTRA UNITARIÆ PROFES-
SIONIS DEFENSORES.

97. *1mum eſt.* Vel Xſtus eſt naturâ Deus conſubſtantialis Patri, vel non eſt, ſed naturâ pura creatura? *ſi eſt naturâ Deus:* ruit tua Profeſſio unitaria de Xſto. *ſi non eſt Naturâ Deus,* ſed pura creatura, & tantum accidentaliter Deus propter dona & gratias à Patre illi ſoli collatas, ergo duos aſſeris dari Deos diverſæ rationis, videlicet Deum increatum & à ſe, & alium creatum, & non à ſe: ſicque evidenter ſequitur, Te non *Unitarium*, ſed *Duarium*, alioſque pariter non *Unitarios*, ſed *Duariorum* vocari debere, quoniam non unum, ſed duos diſtinctæ rationis Deos dari aſſeratis: nempe creatum & increatum. Scio quidem quò effugiò hoc ſolvatis, prout & nuperrimis diebus fecit profeſſionis tuæ ſat vir eruditus, & in Theologicis verſatus, ſed contra hoc effugium vide dicta ſuprà n. 52.

98. *2dum eſt.* Vel nos Catholici, à Papa Xſti in terris Vicario Papiſtæ nuncupati, ſumus Xſtiani, vel non? ſi non: ergo Paganos eſſe dicis cum tot Mundi Monarchis, & Ipla Auguſtiſſima noſtra ſeliciffimè Regnante & Triumphatrice Regina Maria Thereſia, cum tot Hungariæ Viris Ss. & Regibus S. Stephano, Ladislao &c. in hodiernũ uſque diem

prodigiis, & miraculis eminentissimis: quæ vix audes unâ tuis palàm proferre; sed nec affirmare potes: quomodo enim miraculis & sanctitate vitæ eminentes, si Pagani? Si sumus *Xstiani*, ergo verû in Natura Deum credimus, nam qui verum Deum non credunt, illi *Xstiani* non sunt: atqui si nos verum Deum credimus, sequitur, quòd tu Amice Eunomi cum tuis (si rem bene consideres, & veritatem re ipsa fateri, necesse est) non credas cum tuæ professionis Unitariis verum *in Natura Deum*: Nam nos Catholici talem *in natura Deum* credimus, qui Unus est in natura, & Trinus in Personis, talem autem tu cum tuis Co-unitariis negas, ergo si Deus, quem nos credimus est verus in Natura Deus, & ideo etiam & à vobis *Xstiani* esse dicimur, Deus vester quomodo erit verus *in Natura Deus*? cùm ex toto alium & distinctum Deum profiteamini; nempe & in Natura, & in Persona tantummodò unum, scilicet solum Deum Patrem, & nequaquam Trinum in Personis? si ergo nos *Xtiani* dicimur; quia verum Deum credimus, qui est unus in Natura, & Trinus in Personis, tu chare Eunomi, cum tuis, quomodo dicendus es *Xstianus*? quid quid responderis undique te, tuòsque series.

Ex hoc igitur toto discursu nostro, si salutem tuam, Deoque æternùm frui cupis, conjice Amice Eunomi, & ipse sis arbiter, num vera & salvifica sit professio tua, suprâ n. 3. attacta, videlicet, quòd in Deo unica & sola Persona Patris detur, *Xt9* natura sit homo, & à Deo in tempore adùm totum fuisse esse

esse creatus, & unicè propter dona & gratias à Patre ipsi collatas sit Deus dicendus: & pariter Spiritus S: non sit naturâ Deus, nec Persona à Patre distincta, sed tantùm Virtus Dei Patris; Et consule salutem tuam ne à Xsto, qui via, veritas, & vita est, æternùm excludaris.

99. *Eunomius*. Gratias tibi iteratò Amice Pacifice pro consilio ac desiderio salutis meæ, pro nominis tui ratione, pacifico discursu, non parva illustratione & eruditione mei super his mysteriis arcanis: fateor me & rationibus, & conscientiam convictum: sed heu mihi infortunati, undique angustia! quod ipsum me unâ, ah quàm multi ingeminant! Enim verò si agnitam professionis tuæ Catholicæ veritatem non amplectar, Filius æternæ damnationis sum: si amplectar, & tuam veritatem Catholicam profitear, ecce abrumpo filum, & media vitæ temporalis fovendæ, ac conservandæ: Et quæ quæso Amice Pacifice impropria subsannationes me manent à meis Parentibus, consanguineis, & omnibus meæ Professionis Unitariæ amicis, Magistris, & Pastoribus! Ast nunc adhuc in hac Professione mea Unitaria spes magna me alit: cum enim literatus, bonæque spei sim, apud meos olim forsitan & munus Pastoralis officii, quin imò & Superintendentis gradum me obtenturum sperarem, actûque pacificus (licet cum remorsu conscientiæ, & timore æternæ salutis) vivo cum omnibus: si verò tuæ me subscripsero professioni unicè salvificæ, ecce succisa est spes omnis mei futuri progressûs ad eminentiores gradus; succisa
vigens

vigens hæctenus inter præfatos suavis ac pacifica harmonia.

Pacificus. Has tuas rationes permultis eruditis & altioris conditionis utriusque sexûs extra Religionem Catholicam existentibus præcipuum & communissimum esse obstaculum, & vinculum, quò arcentur agnitam veritatem professionis meæ profiteri, testis est experientia: Quod ipsum & ego exemplò cujusdam Pastoris reformatæ, ut vocant, Religionis Calvinianæ ex sede Udvarhely contessor: qui exilem personam meam accedens, ea intentione ipso referente: ut meam amplecteretur professionem Catholicam: certior fieri cupiens de nonnullis professionis meæ articulis, in quibus sibi adhuc fluctuari videbatur, super quibus pro vili meo posse ipso teste certior factus, jamque brevi emissurus Professionem; ecce! privatur suo munere Pastoralis, & exinde aliàs exiguo obveniendi beneficiò; quid agat miser ferè quinquagenarius Pastor cum sua conjugè, 5. vel 6. prolibus, aliis vitæ mediis destitutus, & jam contra se insurgentibus cunctis Prædicantiis, notis, amicis? lamentandus conqueritur: His motus, convictus licet in consensu teste ipsomet, ejusque comite equidem Pastore dictæ Religionis Calvinianæ, anhelansque agnitam Fidem Catholicam profiteri: resolvit nihilominus se ad continuandum munus Pastorale inter Reformatos Calvinos, instat pro eo, obtinet difficulter, & ex præfatis solis rationibus agnitæ pro priori & approbatæ veritati Catholicæ renuntiat.

Quæ motiva prospiciendæ suæ salutis æternæ? quidve consilii ei dederim? non refero: Ast tibi ad hujuscemodi præmemoratas tuas rationes, & obstacula amplectendæ agnitæ veritatis, hoc unicè consilii do: quidquid consilii, rationis, & motivi eidem Pastori de prospicienda sua salute dedisses, si tuam Professionem Unitariam, unicè putando salvificam, agnovisset; eam tamen ex relatis suis, tuisque rationibus profiteri recusasset; quid consilii dares si Judæus, & Turcus rationibus & conscientiam convinceretur? tuamque professionem salvificam, suam verò erroneam esse diceret; nequaquam tamen eam vellet profiteri? denique quid consilii, motivi, & rationis mihi allegares? si argumentis tuis, ratione, & conscientiam convincerem, veramque ac unicè tantummodò tuam agnoscerem Professionem Unitariam salvificam? convictus licet rationibus, conscientiam, & agnita veritate professionis tuæ, eam tamen amplecti, profiteri, ex præmemoratis, aut consimilibus rationibus absolutè recusarem? quid quid inquam illi Judæo, Turco, mihi que in his circumstantiis, consuleres, rationis allegares, illud tibi accipe Amice Eunomi pro tuo consilio, ratione, & consulenda tua salute.

Adjicio nihilominus tibi ex Evangelista Mathæo sequentia Xti consilia, & monita.

Uno: Si manus tua vel pes tuus scandalizat te &c. id est: si bona, & spes vitæ temporalis, amici &c. sint tibi impedimenta salutis tuæ æternæ, projice abs te; bonum enim tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum &c.

dum &c. quàm duas manus, vel duos pedes habentem, ob respectum humanum, amorem temporalium, amicorum &c. mitti in ignem æternum. Matt. 18. v. 8
2dò. Lege attentius consilia Xti apud eundem c. 6 à versu 19. usque in finem, ac ex his sume pro te, hanc Xti conclusionem. Nolite ergo solliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quò operi-mur? hæc enim omnia gentes inquirunt, scit enim Pater vester, quia bis omnibus indigetis. Querite ergo primùm regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis
3tò Quid prodest homini, si Mundum universum lucratur, anima verò sua detrimentum patiatur, aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? 4tò. Qui amat Patrem, aut Matrem plus quam me, Filium aut Filiam super me - & qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Matt. 10. v. 37. 5tò tandem ex eodem cap. Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in celis est. Hæc igitur sequere, & fac charè Eunomi, & cum Xto, qui via, veritas, & vita est, æternùm vives, vale.

Finis.

Errata Typi quæ in hoc opusculo irreperunt;
sic corrige Benevole Lector.

- Pag. 1. lin. 17. adde ad.
Pag. 3. lin. 15. omitti debet hoc.
Pag. 6. lin. 13. loco at, lege ac.
Pag. 7. lin. 6. loco punct. 1. lege 7.
Pag. 9. lin. 16. loc. actatum lege actutum.
Pag. 10. lin. 11. loc. v. 14. lege v. 4.
Pag. 14. lin. 23. loc. Confirmat lege Confirmant add.
Pag. 20. lin. 28. poni debet num. marg. 15.
Pag. 22. lin. 17. poni debet num. marg. 16.
Pag. 23. lin. 25. loc. pullulari leg. pullulare.
Pag. 24. lin. 9. loc. calculari, leg. calculare.
Pag. 43. lin. 6. loc. v. 8. lege 58.
Pag. 52. lin. 27. loco 6. lege cap.
Pag. 65. lin. 19. loco 6. lege cap.
Pag. 83. lin. 15. loco 6. lege cap.
Pag. eadem. lin. 24. loco natra lege natura.
Pag. 95. lin. 21. loco proxime, lege proximè.
Pag. 96. lin. 15. loco spiritus, lege spiritus.
Pag. 10. lin. 6. loco Ergo lege sed.
Pag. 19. lin. 25. lege Zach. 12.
Pag. 25. lin. 1. lege sap. 13.
Pag. 27. lin. 3. adde probo assumptum ab Inductione;
Sic enim in primis non sunt renovati Dæmones; quia &c.
Pag. 31. loc. num. marg. 96. lege 56.
Pag. 86. lin. 27. lege non est.

Alia minoris notæ emendabit Benevoli Lectoris
Prudenciæ.

